

Szerkesztőség és kiadóhivatal

SZUBOTICA

ZMAJ JOVIN TRG 3

Telefonok

Kiadóhivatal 0-58

Szerkesztőség 5-10, 8-52

NAPILÓ

Előfizetés és hirdetés

negyedévre 165 dinár
egy hónapra 55 dinárMajdanost
minden nap, hétfőn és
szombatnapon is

XXIX. ÉVFOLYAM

SZUBOTICA, 1928. SZEPTEMBER 23.

258. SZÁM

VASÁRNAP

Tolsztoj

Tolsztoj Nikolajevics Leó grófnak, aki hasonlított a családjával, hogy az emberiséget annál szorosabban ölelje magához és szembeállt az orthodox egyházzal, hogy a krisztusi eszmét kiszabadítsa a dogmák bilincsei közül, még a sírjában sincs nyugta. Életében a szent szinódus exkommunikálta, haló poraiban az orosz nép jelenlegi urai vonják meg tőle azt a minden embernek kijáró kegyeletet, hogy *de mortuis nil, nisi bene* — semmit vagy jót a halottakról. A szovjetkormány szigorú rendeletben tiltotta meg az orosz tanítóknak, hogy Tolsztojt születése századik évfordulója alkalmából mint az orosz irodalom és a szláv kultúra ragyogó büszkeségét állítsák a tanulóifjúság elé.

Vajon mit vétett a tizenkilencedik század leghatalmasabb eposéjájának, a *Háború és béke*-nek szerzője, hogy hazájában még az emléket is dezinficiálni akarják? Tolsztoj bizonyára nem volt marxista, de ha Lunacsarski közoktatásügyi népbiztos ebből a szempontból akarna selejtezni, az egész orosz Pantheonot kiiríthatná. A nagy orosz író szárnyaló nyugtalansága fölébe emelkedett minden rendszer megkövesedett tantételeinek és lázadó kétségeivel, tragikus utkerségeivel mélyítette azokat a belső áramlatokat, amelyek az orosz cárizmust alámosták. Mint ahogy a régi Oroszországban ideális forradalmár volt, most, ha élne, a bolsevizmussal szemben csak ellenforradalmár lehetne, hiszen a lelkiismereti erőszakot nem tenné számára elviselhetőbbé a színváltozás. De ha az élő Dosztojevicszi a háború előtti Oroszország szent írója volt annak elenére, hogy a cári igazságszolgáltatás halálra ítélte, a vesztőhelyen megkorbácsolta és kegyelemből Szibériába száműzte, miért fél a szovjet a halott Tolsztojtól, aki a világirodalmat a naturalista írásművészet remekeivel ajándékozta meg?

Tolsztoj a fejlődés történetében sokkal mélyebb nyomokat hagyott, semmint azokat bármiféle hatalmi rendszabály eltüntethetné. Nem volt egységes a gondolkozása, hiányzott belőle a pozitív elme határozott iránya. Ifjkorában mohón szüresőlte a főúri élvezeteket, majd hátat fordítva a nagyvilági életnek, minden idejét az irodalomnak áldozta és csakhamar olyan hatást ért el műveivel, hogy egész Európa visszahangzott a nevével. Azonban a művészet mint öncél szintén nem elégitette ki és örökös szomjúságtól gyötört lelke a biblia vigasztalást árasztó kuforrásához menekült. Otthagytta a hűsárgók vásárát, a várost és jasnájapolyanai remeteségében deista, racionalista, végül nihilista eszmék sodrába került. Az értelmiség mesterkelt túlművelésével szemben a munka és szeretet evangéliumát hirdette. Vallásos volt, de az egyházi formalizmus nyűgét lerázta magáról, zsenije a kultúra ormára lendült fel, de kiábrándulva a civilizáció külsőségeiből, az öske-reszténység primitív viszonyai közé kíváncskozott vissza. Az ő megpillenni nem tudó belső hanykolódásaiban az emberiség nagy kérdései hullámanak és konvulziói a hit és tudás közt megnyílt szakadékot tárják fel, amelyet nem hidalhatnak át a technika szűzültes vívmányai. Tolsztoj nem épített ki befejezett elméletet arra nézve, hogy a boldogtalanság eszközeit fokélesztítő kultúra hogyan volna helyettesíthető. Ő maga jámbor és dolgos muzsikká egyszerűsítette le magát és írásaiban szektárius rajongással szállt sikra a modern művelődés békétlenségét előidéző elfajulásai ellen. Kérdéseket szakított fel anélkül, hogy feleletet adott volna rájuk, sebeket mutatott meg anélkül, hogy a gyógyszerüket megadta volna.

Száz évvel Tolsztoj születése után az ember lelkét ugyanazok a kérdések égetik, amelyek lángját Tolsztoj gyújtotta fel és előbbre haladt-e azóta a nagy, a sorsdöntő problémák megoldása? Mennyivel vagyunk ma közelebb a világbékéhez, mint akkor, amikor a pacifizmus fehér zászlóját Tolsztoj lengette? A leszerelésről több szó esik ugyan, mint néhány emberöltővel ez-

előtt, de a feltételezett veszélyek elleni védekezés semmiben sem tér el a hajdani szentszövetség módszereitől. A tudomány csodálatos előretörésében lehetetlennek vélt feladatokat küzdött le diadalmasan és olyan találmányokkal dicsekedhetünk, amelyekről nagyapánk álmodni

sem mertek volna. Csak éppen annak a megnyugvásnak, annak a lelki összhangnak nem akadt még feltalálója, amelyet Tolsztoj válságból-válságba zuhanva hajszolt, hogy szebb, egyensúlyozottabb, boldogabb kör, virradjon az emberiségre.

Békülékeny határozatot hozott a radikális-párt klubbizottsága

Trifunovics Misa a klubbizottság ülésén élesen támadta Vukicsevics politikáját — Vukicsevics Velja nagy beszédben válaszolt a támadásra

Sztanojevics Áca nem jelent meg a klubbizottságülésén

Beogradból jelentik: A politikai világ érdeklődése szombaton a radikális klubbizottság ülése felé fordult. Az ülés délután öt órára volt összehívva, de úgy Vukicsevics Velja hívei, mint a főbizottság körül csoportosuló politikusok már délelőtt is fontos tanácskozásokat tartottak. Vukicsevics hívei sokáig bizonytalanságban voltak afelől, hogy Sztanojevics Áca elmegy-e a klubbizottság ülésére és ezért a délelőtti konferencián, amelyen a párt valamennyi minisztere is résztvett, nem tudtak véglegesen megállapodni abban, hogy délután milyen álláspontot foglaljanak el. A meghozandó határozati javaslat kidolgozását is délutánra halasztották. A konferencia után a déli órákban vált ismeretessé, hogy a klubbizottság ülésével egyidejűleg a radikális párt klubbizottsága is ülést fog tartani és hogy Sztanojevics a főbizottság ülésén fog résztvenni.

A főbizottsághoz tartozó politikusok délelőtti színtéri konferenciát tartottak, amelyen a szerdai széles főbizottsági ülés előkészületeivel foglalkoztak. Markovics Lázár, aki békitöszerepet játszik a két frakció között, mindkét konferencián résztvett, de sem az ő, sem a többi közvetítő írádózásai nem vezettek eredményre.

A klubbizottság ülése

A klubbizottság ülését, amíg a képviselők már öt órakor teljes számban együtt voltak, sokáig nem kezdték meg, mert Sztanojevics Áca megérkezésére vártak, vagy legalább arra, hogy Sztanojevics levélben fog válaszolni Vukicsevics meghívására. Miután ez nem következett be, Vukicsevics Velja félhatkor megnyitotta az ülést.

Vukicsevics felolvasta Sztanojevics Áca hozzá intézett levelét, amelyben közli, hogy nem jelenhet meg ugyan az ülésen, de kívánja, hogy a klubbizottság hasznos munkát végezzen a párt javára. Ezután Vukicsevics hosszabb beszédet mondott, amelyben beszámolt az általános politikai helyzetről és a pártban uralkodó viszonyokról és ismertette a klubbizottság feladatait.

Trifunovics Misa, aki a főbizottsághoz tartozó politikusok közül egyedül jelent meg az ülésen, megismételte azokat a támadásokat, amelyeket a legutóbbi klubülésen intézett Vukicsevics ellen. Különösen azért támadta Vukicsevicset, mert még az általa teremtett klubbizottságot sem hívta össze. A radikális párt történetéből vett példákla bizonyította, hogy Vukicsevics téved, ha azt hiszi, hogy a választásokon szerzett többséggel és szolgálatkész képviselőivel azt teheti, amit akar. A demokráciában nemcsak a számok a döntők, hanem a minőség is és főleg a morális erő. Beszéde végén felszólította Vukicsevicset, hogy hozzon személyi áldozatot az ország és a párt érdekében.

Vukicsevics részletesen válaszolt Trifunovics Misának, aki szerinte inkább teoretikus vádakat emelt. Ugyanazt mondotta, mint annakidején Milán király a radikálisok ellen, hogy csak a számuk nagy, de a súlyuk nem. A történelem megmutatta, hogy ez a megállapítás nem volt helyes. A klubbizottságot azért nem hívta össze korábban, mert Sztanojevics Ácára vártak. Ami azt illeti, hogy nem tartottak volna elég klubülést, Uzunovics kormánya idején, amikor Trifunovics

is miniszter volt, egy év alatt huszonöt-ször volt klubülés, míg ő alatta harminckétszer. A klubbizottságot Uzunovics alatt egyszer sem hívták össze. A titkárság felállításával nem voltak politikai céljai és nem igaz, hogy ezzel egy új pártot kreált, hanem csak könnyíteni akart a képviselők munkáján, mert azok a nép között működhettek, a titkárság elvégezte helyettük az intervenciókat. Nem igaz, hogy az ő személye akadály a radikális párt egysége helyreállításának. Ebben az esetben ő szívesen félreállna, de vajon akkor megszűnnének-e az ellentétek például Lalosevics és Trifunovics Márkó, továbbá Sztankovics és Ninesics között.

Vukicsevics ezután a horvát kérdéstről beszélt. Kijelentette, hogy az a beállítás, mintha az ő személye volna akadály a szerb-horvát meg egyezésnek, hazug.

Ő a megegyezés híve és nemcsak a pártból, hanem az országból is kivándorolna, ha bebizonyosodna, hogy ő az akadály a megegyezésnek.

Végül kijelentette, hogy meg fog hajolni az előtt az ember előtt, aki létrehozza a megegyezést a horvátokkal.

Jovanovics Vászta, Rankovics Mihajló Vukicsevics mellett szólaltak fel, majd Markovics Lázár indítványozta a legmesszebbmenő engedékenységgel járjanak el. Indítványára kiküldték Jovanovics Vászta, Rankovics Mihajlót, Obradovics Dragutint, Kunyasics Joachimot és Radivojevics Jovánt, akik

rendkívül békés hangú határozati javaslatot szövegeztek meg

és a javaslatot a klubülés egyhangulag elfogadta.

Macsek nyilatkozata

Zagrebből jelentik: Az újságírók szombaton délután felkeresték Macsek Vlatkó dr.-t, a parasztpárt elnökét, aki hosszabb nyilatkozatot adott.

Az újságírók kérték a pártvezért, hogy ismertesse velük részleteiben is az alkotmányrevízióra vonatkozó pártprogramot, mire Macsek a következőket mondotta:

— Az alkotmányrevízió kérdéséről és részleteiről még nem lehet beszélni, mert Beogradban még nem tértek észre. Vannak ott is egyes körök, amelyek alkotmányrevíziót dobtak a levegőbe, de ez csak vaklárma. Nemesak alkotmányrevízióra van szükség, hanem Szerbia és Horvátország és a szerbiaiak és a prékóiak közötti viszony revíziójára is.

Macsek ezután elmondta, hogy a napokban meglátogatta egy francia újságíró, akivel hosszasan elbeszélgetett. Macsek megdöbbenve hallgatta a francia újságíró, aki azt mondotta, hogy a szerbiaiaknak igazuk van, amikor egy horvát tábornokot sem neveztek ki és főtisztek között is csak néhány horvát embert hagytak, mert azok, akik nemrégén még ellenséges hadállásban voltak, nem lehetnek abszolút megbízhatók az SHS királyságban. Ugyanez vonatkozik a diplomáciára is, ahol egyetlen horvát sincs.

— En mondotta Macsek — megmagyaráztam, hogy ez a felfogás helytelen. Macsek kissé

megállt és figyelmesen nézte az előtte levő térképet.

— Hadrianusz császár két részre osztotta birodalmát: keletre és nyugatra. Tessék megnézni a térképen a keleti és nyugati határt — akkor megtalálták az alkotmány revízió irányelveit is. Ezeket az irányelveket sem a szerbek, sem a horvátok, sem az angol, sem francia nem diktálhatja, ez a történelmi fejlődés szükségszerűsége.

Indiszkreció folytán nyilvánosságra került az angol-francia titkos flottaegyezmény szövege Amerikai ujságírók megszerezték Briand körjegyzékét

Párisból jelentik: Az amerikai Hearst-sajtó leleplezése, amellyel nyilvánosságra hozta az angol-francia flottaegyezmény szövegét, kínos hatást keltett Párisban. A szombat reggeli lapok óvatosan írják a dologról, mert a Quai d'Orsay-n még arra nézve sem sikerült felvilágosítást szerezni, hogy hiteles-e a »Newyork American«-ban nyilvánosságra hozott szöveg s így még a félhivatalos »Petit Parisien« is igyekszik a dolgot úgy feltüntetni, mintha nem ez volna a flottaegyezmény.

A félhivatalos lap »a diplomácia bűnügyi regénye« címen azt írja, hogy a tárgyi tartalom talán megfelelő, még sem lehet tudni, hogy autentikus-e a közlés, azonban nincs kizárva, hogy utólag ki fog derülni hogy a francia külügyminisztériumban aktalopás történt.

A »Matin« úgy tudja, hogy az amerikai lap a francia külügyminisztériumnak azt a körjegyzékét szerezte meg hűnös uton, amelyet Briand a washingtoni, a római és a tokiói francia nagykövetségnek küldött augusztus harmadikán.

Ez a körjegyzék tíz gépírási oldal s arra szolgál, hogy az illető nagykövetség maguk is tájékozódjanak a flottaegyezmény tartalma felől és tájékoztatásuk a

washingtoni, római és tokiói kormányt a London és Páris között létrejött megállapodásról.

Londonból jelentik: A titkos egyezmény szövegének nyilvánosságra jutása angol diplomáciai körökben is óriási feltűnést keltett.

A lapok megállapítják, hogy az ujságírók ismét ügyesebbeknek bizonyultak az egész titkos diplomáciánál.

A szöveg közlései mindenben hitelesek és az adatokat valószínűleg Briandnak a washingtoni nagykövetséghez intézett leveléből merítették.

A »Times« szerint már nincs értelme a további titkolózásnak és a megállapodás szövegét hivatalosan is nyilvánosságra kell hozni.

A nyilvánosságra került szöveg csak annyiban hiányos, hogy nem derül ki belőle, milyen maximális tonnatartalmakat állapítottak meg a tengeralattjáróknak.

A legújabb párisi jelentések szerint

a külügyminisztérium hiteles szövegének ismerte el Briand levelét

és az indiszkreciót úgy magyarázza, hogy a levelet kurir vitte Washingtonba és a titkos megállapodás utközben juthatott illetéktelen kezekbe.

Nagy érdeklődés mellett nyílt meg a noviszádi komló-, főzelék- és gyümölcskiállítás

A Vajdaságban termelt komlófajták, főzelékek és gyümölcsök ritka példányai a kiállításon

Noviszadról jelentik: A vajdasági komlótermelők noviszádi szövetségének rendezésében szombaton délelőtt nyílt meg Noviszadon a lövölde helyiségeiben a komló-, főzelék- és gyümölcskiállítás. Dr. Borota Branislav polgármester rövid üdvözlő beszédben felkérte a földművelésügyi kormány képviselőjében megjelent Djurics Milan osztályfőnököt, hogy a kiállítást nyissa meg, aminek az osztályfőnök eleget tett. Az ünnepélyes megnyitáson jelen voltak még Terzsán József mérnök, a földművelésügyi minisztérium komlószakértője, Jarakula Bogdán mérnök, a bácskai tartomány mezőgazdasági előadója, Miroslavjevics Koszta, Gerich István, Petzy-Popovics Pál, Mattics Milrad, Gédor Ignác futaki uradalmi igazgató és többszáz gazdálkodó és termelő érkezett a Vajdaság egész területéről.

A kiállításon főleg komlófajták voltak láthatók amelyek díszére válnak a vajdasági komlótermelőknek, akik ezzel bebizonyították, hogy a vajdasági komló semmiel sem maradt vissza a német és cseh komló mögött.

A kiállításon a komló külön csoportokban van elhelyezve és az izlésesen összeállított csoportok majdnem minden belföldön termelt fajtát tartalmaznak.

A kiállítás szemléltetően mutatja be az egy, két és hároméves komlóültetvények közötti különbségeket. Hatalmas statisztikai táblák mutatták az egyes komlóvidék termelési eredményeit. Külön csoportban kaptak elhelyezést a komlóbetegség elleni védekezésre alkalmas szerek, a komló trágyázáshoz szükséges műtrágyafajták és a velük elért eredmények.

A terem közepén van a főzelék és magkiállítás elhelyezve. Számtalan konyhakertész és termelő állított ki szebbnél szebb és ritka főzelékfajtát. Legnagyobb részt kistermelők, bolgár és szerb konyhakertészek gyönyörű eredményét dicséri ez a kiállítás. A legszebb paprika és paradicsom, hat-hét kilós káposztafejek, félméter átmérőjű kerek lókók, cellerek és a konyhakertészet más diszpeldányai láthatók. A konyhakertészeti kiállítás izléses és ritka példányú fajtáinak rendezése és csoportosítása Ajvajz Milos városi főkertész és Palanacski György érdeme.

Rendkívül érdekesek az egyes nagytermelők csoportos kiállításai. Az első csoport Gerich István mintagazdaságát dicséri. Két értékes embermagasságú spargánövénnyel díszíti a kiállítást. Paprikák, kék paradicsomok, hatalmas karfiolfejek, három hatalmas uborka, mindegyik 40—50 centiméter hosszú és 6—8 centiméter átmérőjű, keltenek feltűnést. A csoportkiállítás másik büszkesége a mintagazdaságon termelt komlófajták, amelyek csatornázott gazdaságban nőttek ki a földből az ideai nagy szárazság ellenére hitelesen magasságban.

A másik csoportkiállítás örgróf Pallavicini Sándor és gróf Schönborn Ferenc futaki mintagazdaságának magas fejlettségét bizonyítja. A futaki uradalom csak komlót állított ki és pedig a leggyönyörűbb fajtából. A csoportkiállítás közepén hatalmas térkép látható, amely 150 évvel ezelőtt készült és amelybe be vannak rajzolva, hogy a futaki, akkor még gróf Chotek-féle uradalomban, Sztárfutakon már 1783-ban tíz holdon komló volt beültetve, amely Középeurópa legelső komlóültetvénye volt.

A harmadik önálló ritkaságszerű csoportkiállítás Petzy-Petrovics Pálé, amely a kiállítás egyik legnagyobb attrakciója. Csupa miniatűr, liliputi gyümölcs- és főzelékfajta látható, amelyekből készülnek a világ-hírű Mixed-Pixled konzervfőzelékek. Kis cserépben, apró tühegyű pferonikat, vörös égett szeptemberi cseresznyéket, a Chinkoia leveleit, amelyből csak két fa van Jugoszláviában, csupa látványosság és szenzáció. A kitűnő mintagazda jelképesen, üveg alatt bemutatta a komlóbetegségek különböző fajtáit.

Külön nagy csoportkiállítást foglalt le Dungserszki György nagybirtokos mintagazdaságának konzervgyára, az ország határain túl is már igen előnyösen ismert Kulpin-gyár. Bemutatásra került a Kulpin-gyár minden készítménye, marmeládok, cukrozott gyümölcsök, konzervek, a kompótok óriási választéka, szebbnél-szebb gyümölcsök feltűnően szép, izléses csomagolásban. Az egész csoportkiállítás azt bizonyítja, hogy a Kulpin-gyár az ország iparának egyik kiváló tényezője.

Imponálóan szép Horváth Ferenc okleveles műkertész gyümölcskiállítása, amely az összes, a Vajdaságban termő gyümölcsfajtákat jelképesen mutatja be természetihű viaszkból készült műgyümölcsmintákkal, továbbá az összes belföldi virágok gyűjteménye.

Külön csoportban vannak a konyhakertészeti magvak. Önálló csoportban látható Báhl István kertész kiállítása, díszes, hatalmas növényű pálmacsoportjával és délszaki növényeivel. A kertben Bárdos és Brachfeld gépgyáranak mezőgazdasági gépei láthatók és ezeknek is nagy nézőközönsége akadt.

A zsűri, amelynek tagjai Orlics Milán, a bácskai tartomány gazdasági előadója, Szablyár Gavra noviszádi földműves, Ajvajz Milos noviszádi városi főkertész, Trifunovics Pera, noviszádi és Obradovics Peró noviszadjárásai gazdálkodók, a következőket tüntette ki díjjakkal: (A konyhakertészeti cikkeknél.)

I. díj: (Egy löfogatu kapálógép) Zsikics Gyóka Noviszad, Szablyár Gavra Noviszad, Laloševics Milutin Noviszad, Gazda Rámin Száva Noviszad, Sztajics Szvetozár Despotovics Milán, Bogojevics Mita, Polyacski Jován, Trifunovics Pero, valamennyien Despotovics Milánról.

II. díj: (Kézihajtású kapálógép) Bogojevics Mita,

Zsikics Gyóka, Gavrilovics Tósa, Szaranda Lázár, Szablyár Gavra, Trifunovics Peró, Trifunovics Jován, Milakov Gyóka, Laloševics Milutin, Obradovics Pera, Gazda Rámin Száva, Nedelykov Milán, valamennyien Noviszadról.

III. díj: (A földművelésügyi miniszter által adományozott kapák, ásók, gereblyék, stb.) Zsikics Gyóka, Bogojevics Mita, Gavrilovics Tósa, Gajics Milivoj, Szaranda Lázár Noviszadról, Kun János, Taussig Rudolf Jarakról, Trifunovics Pera, Trifunovics Jován, Polyacski Jován, Milakov Gyóka, Laloševics Milutin Noviszadról.

A földművelésügyi minisztérium diplomáját kapták:

Gerich István, Petzy-Popovics Pál, a »Kulpin-gyár és Báhl István kertész.

A komlókiállítás zsűriének tagjai: Terzsán József mérnök, Petzy-Popovics Pál, Gerich István, Siska Sámuel, Hönig Adolf, Taussig Rezső és Greisinger Antal voltak.

A földművelésügyi miniszter díjait Gerich István, gróf Schönborn Ferenc uradalma és Csányi Iván Petrovác nyerték. Az első díjakat egy-egy kétszemes fecskeendő, Nota Iván, Poljak András, Jakula Sámuel petrováci, Privizer Misa és Paksziades Jován kiszácsi és Hauk János sztarisóvei kiállítók nyerték. Második díjakat Herkó Misó, Mayer Pál, Kovács Pál, Csányi Tamás, Mráz András, Frandisti Jován, Privizer Jozsip, Djurovka András, Abafi Teréz és Róth Fülöp, harmadik díjakat pedig Kusman Milos, Medved Mihály, Kevenszky Jan, Dudás Pál, Mráz András, Herkó Misó, Hezsán Pavle, Turcsan Jan, Fülkó Pavle, Szurovi Misa, Gross Jakab, Kardeli György, Ivicsjak Pál, Agarszki András, Meisch Oszkár, Peskovszky Misa, Schreitelbauer Márton, Seiler József, Ucssetarszki Pavle, Krausz Mihály, Gombás András, Keisel Jakab, Wenz Ádám, Brucker Lajos, Dokvanov Csira, Stroh Ferenc, Klemens György, Scheer György, Feit Nikola, Popovics Sztván és dr. Dungserszki Gedeon nyerték.

Megölte a családját és öngyilkos lett Budapesten egy topolai cipész

Budapestről jelentik: A budapesti rendőrség titokzatos bűnygyben indított nyomozást. Szombat este hat óra tájban a cirkáló rendőrszem a Zugligetben az ugynevezett Disznóföldhöz közel három holttestet talált. A holttestek egymás mellett feküdtek és már meglehetősen oszlásnak indultak. Azonnal megállapították, hogy gyilkosság történt.

Nyomban kiszállt a rendőri bizottság, amelynek az a feltevése, hogy családi tragédia történt a Zugligetben és egy apa ölte meg feleségét és gyermekét, azután pedig öngyilkos lett. A holttestek személyazonosságát még nem állapították meg.

Késő este érkezett jelentés szerint a férfi holttest zsebében talált utlevélből megállapították, hogy a férfi Manchardt Antal huszonnyolc éves topolai cipész, aki feleségét és kisgyermekét megölte és azután öngyilkos lett. Hátrahagyott levelében szüleitől búcsuzik el és azt írja, hogy a nyomor kényszerítette a szörnyű tette.

Az új divatszín: az éjkék

Kevés változást hozott az őszi párisi divat

Párisban most kezdődnek az őszi divatbemutatók, a nagy divatcégek egymásután állnak elő feltett kreációikkal és heteken keresztül folyik a nagy verseny Öfelsége a Divat kegyeért.

Szineken nem mutat nagy változatosságot az idei őszi divat. Kevés új szín ékesíti a divatmodelleket. A tavaszi szezont domináló drap erősen tartja magát azal az eltéréssel, hogy most a tompább, sötétebb árnyalatok a kedveltebbek. Éppen így mentették át uralmukat a tavaszi kampány barnaszöld és piros színei is. Patou most egyetlen új színt hozott ki: az éjkéket. Ez a kék színnek egy acélszürkébe játszó árnyalata, rendkívül szép és artisztikus hatású és nagyon valószínű, hogy hamarosan a legkedveltebb divatszíné fog előlépni.

A köpenyanyagok már nagyobb változatosságot mutatnak szineken. Nagyon kedveltek a barna legkülönbözőbb árnyalatai. Az anyagok: cibelinposztó, ratine, teveszőr, mintás angol kelme és velour de lain (gyapjubárony).

Ugyancsak Patou kreációja egy új és máris rendkívül kedvelt és favorizált ruhaanyag az: »onda monsa«. Ez egy igen lágy selymes anyagu gyapjukelme. A Sár Sándor szubotica divatárucég főnöke, aki most érkezett vissza külföldi tanulmányutjáról, rendkívül szép szineken hozott magával az onda monsból.

A jumper, mint délelőtti ruha, még mindig igen kedvelt, leginkább onda monsból készül a legkülönbözőbb mintás szineken. A délutáni ruhák főleg crep satin-ból és nehéz selymekből készülnek. Kedvelt anyagok a crep tad, crep mongol, velour chiffon és a transparent. Az estélyi ruhák anyaga tafi, georgette, tüll, csipke és velour chiffon a legkülönbözőbb szineken.

Még nem oldották meg a bécsi családi tragédia rejtélyét

Visszavonta beismerő vallomását a fiatal Artmann — Elmeorvosok fogják megvizsgálni a gyilkossággal gyanúsított gimnazistát

Bécsből jelentik: Talán sohasem fog teljes világosság derülni a Wolterstrasse 6-os számú villájában történt családi tragédia titkára. A fiatal Artmann Nándor újabb kihallgatáskor

minden eddigi vallomását visszavonta.

Mikor Hanusch bűnügyi rendőrfőtanácsos tegnap újból maga elé vezette a tizenhat éves gimnazistát és ismét elébe tárta az eddigi vallomásaiban előforduló ellentmondásokat, a fiu némi gondolkodás után kijelentette, hogy eddig nem tudta összeszedni és rendezni gondolatait, azért voltak vallomásai zavarosak, most azonban már megnyugodott és összefüggően tudja elmondani a történeteket. A tényállás az újabb előadás szerint az, hogy csütörtökön reggel hét óra tájban szüleinek szobájából veszekedést hallott, ami nem volt ritkaság köztük. Az ingerült szóváltás költötte őt fel álmából s hallotta, mikor anyja szemrehányást tett atyjának, hogy minden csekélységért ágyban marad, pedig nem is beteg és nem keres semmit. Az összeveszés egyre hevesebb lett és

éppen fel akart kelni, hogy bemenjen és lecsendesítse szüleit, mikor két revolverlövés dörrent el.

Kiugrott az ágyból és herohant a szomszédos szobába, amely anyjának hálószobája s egy szempillantást vetve az ágyra, észrevette, hogy anyja nem aludt benne. A hálószobából beszaladt az ebédlőbe. Atyjának kezében véres tör volt és anyja a nyakán és mellén több sebből vérzett.

Abban a percben, mikor ő belépett, anyja dulakodott atyjával és ki is csavarta kezéből a kést, amellyel atyjának a mellébe dőlt.

Ő kicsavarta atyja kezéből a kést és ki akart menni, hogy fellármázza a szomszédokat és segítséget hozzon.

Az előszobába vezető ajtó azonban zárva volt és a kulcs nem volt a zárban. Ez alatt az alig egy percre idő alatt három újabb lövés dördült el és ő visszaharag az ebédlőbe. Megdöbbenve állott meg a küszöbön, mert látta, hogy anyja is holtan fekszik a diványon. Ugy feküdt ott mozdulatlanul, hogy teste alá gyűrődött szoknyája egészen fel volt hajtva, ő tehát felemelte a divány hosszú takaróját és anyjára terítette. Anyjának jobbkeze lecsüngött, egészen a földig ért és érintette a földön heverő revolvert.

Akkor vette csak észre, hogy ő még mindig kezében szorongatja a véres kőtőlü vadászkést.

Odatette a revolver mellé. Többre nem tud emlékezni — mondja a fiu, — mert az izgalom hatása alatt elájult.

Hiába figyelmeztette őt a vallató rendőrfőtanácsvi-

selő, hogy ismét ellentmondások vannak előadásában, a fiu megmaradt amellett, hogy a teljes igazságot mondta el. A kriminalisztika olyan rejtély előtt áll, amelyet aligha fog megfejthetni és

sok olyan momentum merül fel, amely szükségessé teszi, hogy a fiatal Artmann elmeorvosok vizsgálják meg.

A fiatal Artmann multjában van egy titokzatos eset is. Tavaly a nyár elején a fiatal Artmann Nándor szüleinek értesítése nélkül eltűnt hazulról és elutazott Bécsből. Akkor a megrémült kormánytanácsos a rendőrség segítségét kérte fiának felkutatására és sikerült is ráakadni Amstettenben. Mikor kihallgatták, azt mondta, hogy lelki kényszer alatt állott, valami hajtotta, de nem tud számot adni cselekedetéről. Egy rendőrtisztviselő kísérte haza a fiut szüleihez. A gyilkossággal vádolt fiut kikérdezték a családnál szolgáló öreg cseléd vallomására vonatkozólag is. A cseléd ugyanis — mint ismeretes — azt vallotta, hogy Artmann és fia között állandó volt a civakdás és a tragédia előtti este is heves összeveszés volt köztük.

Erre a vallomásra azt jegyezte meg a fiatal Artmann Nándor, hogy a gazdasszony vagy rosszul emlékszik a történetekre, vagy céltudatosan adja elő a dolgot, mert haragszik rá, hiszen

ő szerdán este kibékült atyjával,

a veszekedés után bevitte a gramofont atyjának szobájába, mert atyja muzsikát akart hallani és több lemezt lejátszott, olyan darabokat, amelyeket atyja jelelt meg.

A bécsi rendőrség egyébként péntek este befejezte a nyomozást és a fiatal Artmann szombat reggel a rabkórházba szállították, ahonnan az országos törvénytörés fogházába vitték.

A törvénytörés orvosok felboncolták a tragédia két áldozatának holttestét s megállapították, hogy Artmann kormánytanácsost tízennyolc késszúrás érte, feleségét pedig hat, mindketten elvérzés következtében haltak meg.

Több bécsi gimnazista jelentkezett kihallgatásra a rendőrségen. Elmondották, hogy a fiu mindig kalandos tervekkel foglalkozott és nagy fantazista volt.

Artmanné egyébként magyarországi származású és nővére Entz Béla orvosprofesszor felesége. Entzné az újságíróknak elmondotta, hogy éppen most kapott nővérétől levelet, amelyet a szerencsétlen asszony néhány nap előtt írt és levelében meghívja, hogy töltsön náluk néhány napot. Igen jókedvűen írt és így Entzné fel sem tudja tételezni, hogy nővére ölte meg férjét.

Minden tekintetben felülmúlhatatlan a

RENAULT-

TRAKTOR

Vezérképviselő:

Krausz Ede, Novisad

Ezentul megfontoltabban kezelem a sakkfigurákat és nem pillanatnyi szeszélyből, hanem tervszerűen kipróbált lépésekkel teszem meg a huzásaimat. Ha ezzel a belátással dolgozom Buenos-Ayresben is, ma nem vagyok exvilágbajnok...

— Kubában természetesen nemzeti hősként ünnepelték önt egy-egy győzelme után?

Raoul Capablanka elneveti magát:

— Nemzeti hősként? Nem is ismernek a hazámban! A sakkból nálunk nem igen lehetne megélni. Törődnek is a kubaiak a sakkal. Tréfán kívül mondom, hogy egy-két jó barátomon kívül senkise tudja, hogy ki vagyok, mi vagyok. Otthon történt meg velem ez a jellemző eset. Amikor megvertem Laskert és az összes világlapok kolumnás cikkeiben foglalkoztak a személyemmel, első oldalon hozták a fényképeimet, az életrajzomat és világhírű ember voltam már, hazalátogattam az édesanyámhoz. Egy napon a szomszédunk fiával találkoztam, akit már hosszú évek óta nem láttam. Megrázza a két kezemet a jó fiu, »hát megjöttél«, mondja, »hát megjöttél«, átölelget, aztán szemrehányóan hátbavágyva így szól:

— És mond vén csibész, hol a pokolba jártál anynyi ideig, hogy semmit se hallottunk rólad?

(t. l.)

CAPABLANKA REMÉLI, HOGY A LEGKÖZEBBI MÉRKŐZÉSEN VISSZAHÓDITJA ALJECHINTŐL A VILAGBAJNOKSÁGOT

Beszélgetés az exvilágbajnokkal, aki nem próféta — a saját hazájában

(Budapesti munkatársunktól.) A budai Sista-szatórium hallgatója üdögöl helyi érdekű matadorokkal és nőikkel körítve. A folyosón botorkáló betegek áhítattal nézik. Ime a nagy Capablanka! Hogy itt is ki fog-e kapni, az még a jövő titka, a sakkharusperek a legvérmesebb reményekkel startolnak, elvégre na annak az Aljechinnek sikerült... A nemzetközi torna csütörtökön kezdődik, a sakkvilág sztárjainak részvételével.

Aljechin... Buenos-Ayres...

Capablanka Achilles-sarka. Az újságírókat kedvelően arccal fogadja.

— A mester nem óhajt nyilatkozni — ugrik elhíng egy sakkorifeus és védőleg terjeszti ki eléje két karját — a mester elvből nem ad interjút.

Időközben megérkezik Maróczy Géza, a Bácsmegegyei Napló sakkrovatának hajdani vezetője és az ő közbenjárására mégis csak válaszol kérdéseimre az exvilágbajnok.

— Saját magáról néhány szót...

— Már tíz éves koromban szimultán partikat játszottam. Csodagyereket csináltak belőlem. Tizenkilencéves se voltam, amikor már internacionális versenyeken vettem részt és mesterekkel kerültem szembe. Tíz évre rá legyőztem az öt világrész legjobb sakkját, Laskert!

A sakk Napoleonja ő. Győzelemről győzelemre haladt a hatvannégykockás táblán, amíg egy napon neki is elkövetkezett a maga Waterlooja... Buenos-Ayres.

— Ha a mester elmondaná az Aljechin-meccs történetét...

A körülöttünk ülőkben megfagy a vér. Hogy lehet kiejteni ezen a helyen Aljechin nevét! Micsoda tapintatlanság! Mintha a halálraítelt előtt a másvilágot emlegetnék. Capablanka azonban nyugodtan válaszol:

— Erről a témáról ugyan nem szívesen beszélek, nem mintha rám nézve kellemetlen lenne, de könnyen félreértésekre adhat alkalmat. Öszintén bevallhatom, hogy a túlságos önbizalom okozta a vesztémet. A meccs előtt alig treniroztam valamit. Mindenki mástól inkább tartottam, mint Aljechintől. Nem lett volna szabad ennyire elbiznom magam. Utólag persze késő már erre a belátásra jutni. Könnyű, főlegnyes győzelmet akartam. Vesztettem. Nos, de ami késik az nem mulik, kerülünk még mi szembe Aljechinnel! És akkor visszahódítom régi pozíciómat.

Cigányosan barna arcán öntudat és erő ragyog.

— A mostani meccsen kit tart legerősebb ellenfélnek?

— Nehéz lenne választani köztük. Spielmann mester, Steiner, Merényi, a két amerikai: Stoner és Marshall, a bécsi Knoch és a jugoszláv dr. Vidmar egyaránt kemény játékosok.

— Bizik a győzelmében?

— Sajnos, a százszerűlékos vak önbizalmamat teljesen elvesztettem. Amennyire verhetetlennek hittem magam azelőtt, annyira óvatossá és kétkedővé tettem a tapasztalataim.

Igen, Buenos-Ayresben is: parti helyett tapasztalatokat nyert.

Mosolyog.

— Ez a székszis azonban a javamra válik.

A beogradi orosz kongresszus résztvevői Novisadra érkeztek

A városi tanács vacsorát adott a tudósok tiszteletére

Novisadról jelentik: A beogradi orosz író- és tudóskongresszus résztvevőinek egyik, mintegy ötven főből álló csoportja, szombaton délután négy órakor Novisadra érkezett. A pályaudvaron nagy tömeg várta az orosz tudósokat, jelen volt a noviszadi gimnázium tantestülete és tanári kara és megjelentek az egyesületek és a hatóságok kiküldöttjei is. A városi tanács nevében dr. Borota Braniszláv polgármester üdvözölte a pályaudvaron a vendégeket. A polgármester üdvözölő szavaira Kisevetter prágai egyetemi tanár, a kiránduló csoport vezetője válaszolt és meghatóttan köszönte meg a lelkes fogadtatást. Ezután Csernojarov tábornok, a noviszadi orosz emigráció nevében köszöntötte a tudósokat, majd a vendégek autókora a városházára hajtottak, amelynek dísztermében a városi tanács ünnepi ülést tartott. Az ülés keretében ismét dr. Borota Braniszláv polgármester üdvözölte a vendégeket, akiknek nevében most dr. Termovszky beogradi orosz egyetemi tanár köszönte meg az üdvözlést. Az orosz tudósok csoportja a városházáról a Szrpszka Maticába vonult át, ahol Vrhovac Radivoj, a Matica elnöke tartott orosznyelvű üdvözölő beszédet. A vendégek ezután Irenej püspöknél tettek látogatást, este hat órakor pedig Novisad város a Kraljica Marica-szállóban vacsorát adott a tiszteletükre. A vendégszolgálat est: nyolc órakor utazott vissza Beogradba.

Az orosz tudósok szombaton reggel Szremszki Karlovcin időztek, ahol a város és a patriarcha vendégei voltak. A csoportot Vrhovac Radivoj, a Szrpszka Matica elnöke, Doszitej nisi, dr. Haydin Makszimillán szremszki-karlovcii, dr. Piperkovic Emilján zajecari püspök és a beogradi orosz kolónia számos tagja kísérték el a szremszki-karlovcii és noviszadi kirándulásra.

Szerdán tárgyalja a szubotikai törvényszék a horgosi kéjgyilkos bűnpörét

Az ügyész halálos ítéletet kér a gyilkos ellen

Emlékeztet még az a borzalmas eset, amely ez év május hó 25-én Horgoson történt. Csoré István huszonegy éves héreslegény kicsalt a buzaföldre egy leánygyermeket, aki még nem érte el hatodik életévét, merényletet követett el ellene, majd meggyilkolta.

Csoré István héreslegény megleste, amikor áldozata egyedül van házuk udvarán, besompolygott hozzá, barátságos beszélgetésbe bocsátkozott vele és megkérdezte tőle, hogy szereti-e a cseresznyét. A kisgyerek örömmel mondta, hogy igen.

— No akkor gyere velem, elviszlek magammal és kapsz cseresznyét — mondotta neki a béres.

A kislány szívesen követte Csorét, abban a reményben, hogy cseresznyét fog kapni. Tréfálkozva, nevetve mentek együtt, amíg elértek a mezőn egy darab buzaföldhöz, amely Nagy Antal tulajdona. Amikor a bestiális ember látta, hogy a hely elég elhagyatott, vadállatként megrohanta a szerencsétlen kisgyermeket, akit a földhöz vágott és nehogy a gyermek kiálthasson, elővett a zsebéből egy darab fát, amely rongyokba volt burkolva, betömte vele a leányka száját. Ilyen előkészületek után következett be az állati merénylet. A bestiális ember ezután bicskával többször beleszurt a kislányba, aki halva maradt a buzaföldön.

A hatóság azonnal tudomást szerzett a szörnyű gyilkosságról és a csendőrség nyomozást indított a gyilkos kézrekerítésére. Csendőrök indultak utak a horgosi határba és Csoré Istvánt közel a magyar határhoz, meg is találták. A csendőrök láttára futni kezdett a gyilkos, úgyhogy a csendőrök utána löttek, de a menekülőnek sikerült sértetlenül átszöknie a magyar határon. A szökésről a határrendőrség azonnal értesítette a magyar határrendőrséget, amely megindította a nyomozást a gyilkos kézrekerítésére.

Miután ez nem sikerült, a szubotikai ügyészség körözlevelet adott ki ellene. Ennek alapján Csorét Szegeden kinyomozták és letartóztatták. A szegedi rendőrség nyomban értesítette a letartóztatásról a szubotikai vasuti rendőrséget, amely az ügyészségnek tett jelentést. Erre megindult a kiadatási eljárás, amelynek befejeztével a magyar rendőrség kiadta Csoré Istvánt, akit Szegedről Horgosra szállítottak. Horgosról a rendőrség behozta a gyilkost a szubotikai ügyészség fogházába.

A bűnyűben befejeződött a bűnvizsgálat és — mint értesülünk — elkészült a vádirat is. Az államügyészség Csoré Istvánt erőszak elkövetésével és előre megfontolt szándéku gyilkossággal vádolja. Az a törvényszéki ügyész, amelynek alapján az ügyész vádat emel, halálbüntetést szab ki a tettesre.

Miután a vádirat elkészült, szombaton déli tizenkét órakor Csoré Istvánt egy börtönőr felvezette a cellából Pavlovics István törvényszéki elnök elé, aki kihirdette előtte a vádiratot és megkérdezte tőle, hogy van-e valamely kifogása, vagy észrevétele a vádirat ellen. Miután Csoré kijelentette, hogy nem él kifogással a vádirat ellen, az nyomban jogerőre emelkedett.

Ebben a bűnyűben e hó 26-ikán, szerdán tartják meg a főtárgyalást a szubotikai törvényszéken. A tárgyalást Pavlovics István törvényszéki elnök fogja vezetni. A büntetőtanács tagjai lesznek Hadzsi-Kosztics Koszta és Szubotics Sztrahina törvényszéki bírák. A közvédat Csulinovics Ferdó dr. államügyész fogja képviselni, a hivatalból kirendelt védő pedig dr. Kellert Benő ügyvéd lesz.

A tárgyaláson csakis belépőjeggyel lehet megjelenni és a belépőjegyeket hétfőtől kezdve adják ki a törvényszéki irodaigazgató hivatalában.

Tizenöt napi fogházzra ítélte a bíróság Vukovics Gyidót mert államellenes működéssel vádolta a SzAND-ot

A bíróság megállapította, hogy a magyar csapatokkal való érintkezés nem államellenes cselekedet

A szubotikai törvényszéken szombaton folytatta Pavlovics István törvényszéki elnök tanácsa azt a sajtópert, amelyet a SzAND sportegyesület indított Vukovics Gyidó József a Neven szerkesztője ellen, a Neven 1927 október 20-iki számában megjelent „SzAND—Bácska» című cikke miatt.

A folytatolagos főtárgyalást szombat délelőtt tizenegy órakor nyitotta meg az elnök, nagy számú érdeklődő jelenlétében. A hallgatóság részére fentartott hely megtelt sportolókval és számos jogász is megjelent az érdekes ügy tárgyalásánál. Az elnök megállapította, hogy a tárgyaláson megjelent Vukovics-Ivándécs Imre dr. ügyvéd, mint a Neven felelős kiadója és Fischer Mór, mint a Neven előállító Fischer és Krausz nyomda tulajdonosa. Miután sem a felelős kiadónak, sem pedig a nyomdatulajdonosnak észrevétele nem volt és a felek közül senki sem tett előterjesztést, az elnök befejezettnek jelentette ki a bizonyítási eljárást és felhívta a feleket a perbeszédék elmondására.

Dedics Nikola ügyvéd, mint főmagánvádoló a SzAND jogi képviselője kijelentette, hogy teljes terjedelmében fentartja a vádat Vukovics Gyidó ellen. A bizonyítási eljárás során

nem nyertek beigazolást azok a vádak, amelyek Vukovics az inkriminált cikkben a Szand ellen emelt

— mondotta — így tehát a rágalmozás tényálladéka fenforog és ezért kéri a bíróságot, hogy abban mondja ki bűnösnek a vádlottat.

Vukovics Gyidó József vádlott terjesztette ezután elő védelmét, amelyben kifejtette, hogy a SzAND a cikkből olyan részeket is inkriminált, amelyek nem vonatkoznak az egyesület működésére, hanem csak Fischl Pálra és ezért nem is képezhetik a vádanyagát. A cikkből

csak az vonatkozott a Szandra, hogy magyar csapatokkal játszik és ezzel az állam érdekeit ellen fejt ki működését.

— Az államvédelmi osztály már töb ízben kénytelen volt befiltani a Vajdaságban a magyar csapatok mérkőzéseit, mert azok az irredentizmus szolgálatában állnak — mondotta Vukovics. — Ezt tudva teljes joggal kelhettem ki az ellen, hogy a SzAND mégis forszírozza a magyar csapatok vendégszereplését és nem követtem el rágalmozást, amikor azt írtam, hogy a SzAND eljárása ellenkezik az állam érdekeivel. Hogy a magyar futballcsapatok irredenták azt nem csak én

állítom, de elmondotta a bíróság előtt Szegedinszki Nesztor, a SzAND főtájkára is, aki azt vallotta, hogy a szegedi futballpályán irredenta szövegű táblákat látott, amiről illetékes helyen jelentést is tett. Ha maga a SzAND is meggyőződött a magyar csapatok irredenta propagandájáról, úgy meg kellett volna szakítania minden összeköttetést ezekkel a csapatokkal és épen azzal ártott az állam érdekeinek, hogy ezt nem tette meg. Kéri a bíróságot, hogy büncselekmény hiányában mentse fel.

A bíróság ezután tanácskozássra vonult vissza, majd Pavlovics elnök kihirdette az ítéletet, amely szerint a bíróság

bűnösnek találta Vukovics Gyidó Józsefet sajtó útján elkövetett rágalmozás vétségében,

amit azzal követett el, hogy a Nevenben a SzAND-ról azt írta: »A SzAND a szubotikai magyar zsidók klubja, amely nem az állam érdekeit szolgáló politikát folytat — ezek az urak inkább működjenek Budapesten, mint Szubotícán stb.« Ezért

tizenöt napi fogházbüntetésre és kétezer dinár mellékbüntetésre ítélte Vukovicsot és kötelezte, hogy a Szandnak fizessen ötezer dinár erkölcsei kártérítést.

Ezenkívül elmarasztalták Vukovicsot a perköltségek viselésében.

Az ítélet indokolása kifejti, hogy Vukovicsnak nem volt jogában a SzAND-ot államellenes működéssel vádolni, mert, ha az államvédelmi osztály be is tiltotta a Vajdaság területén a magyar csapatok mérkőzését, a tény az, hogy

a magyar csapatok ma is zavartalanul mérközhetnek az országban, mint például Zagrebban és Beogradban.

Az ilyen mérkőzések tehát nem lehetnek veszélyesek az államra. A SzAND vezetőinek vallomásából beigazolást nyert az, hogy az egyesület kizárólag sportlással foglalkozik és nem fejtethet ki államellenes működést. Ugyanigy beigazolást nyert az is, hogy Bénéis Simon a magyar futballszövetség delegátusához nem intézett politikai tartalmú levelet. Az ítélet meghozatalánál a bíróság enyhítő körülménynek vette, hogy a vádlott családos.

A SzAND jogi képviselője megnyugodott az ítéletben, Vukovics azonban felebbezést jelentett be annak súlyossága miatt.

Sötét Pont

minden takarékos háziasszonynál ez a tétel:

TELI TUZELOANYAG

De csak addig, amig a

„ZEPHIR“-KÁLYHAT

nem szerezte be, mert 1 szobához 24 órára csak 10 kiló fa kell. A

„ZEPHIR“.

kályha nemcsak takarékos, hanem a tartóssága is örökös, tehát egyben olcsó. — Gyártja:

BARZEL D. D. SUBOTICA

Az amerikai szabadkőművesek vezére nyilatkozik európai tapasztalatairól

A szabadkőműveliség Törökországban az állami berendezkedés legfőbb segítője — A Vatikán hangulata enyhült a szabadkőműveliséggel szemben — Küszöbön a magyar páholyok megnyitása

Néhány napig Beogradban tartózkodott Oszian Lang newyorki történetíró és újságíró, aki az amerikai szabadkőműveliség kimagasló alakja és európai tartózkodása is a szabadkőműveliség ügyével van kapcsolatban. Oszian Lang résztvett augusztusban a bécsi szabadkőműves kongresszuson és onnan a newyorki nagypáholy megbízásából európai körutra indult, hogy a helyszínen tanulmányozza az európai viszonyokat. Körútján Lang Oszian Beogradot is érintette és több napig Beogradban maradt.

A Bácsmegey Napló munkatársa beszélgetést folytatott Oszian Lang-gal, aki a következő érdekes nyilatkozatot tette:

— Pécsből a szabadkőműves kongresszusról Konstantinápolyba utaztam. Törökország ujjauszületéséről és Kemál pasáról csak a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozhatom. Kemál nem szabadkőműves, de munkájában a carigrádi nagypáholyra támaszkodik. Három ekladans példát hozott fel Kemál munkájából:

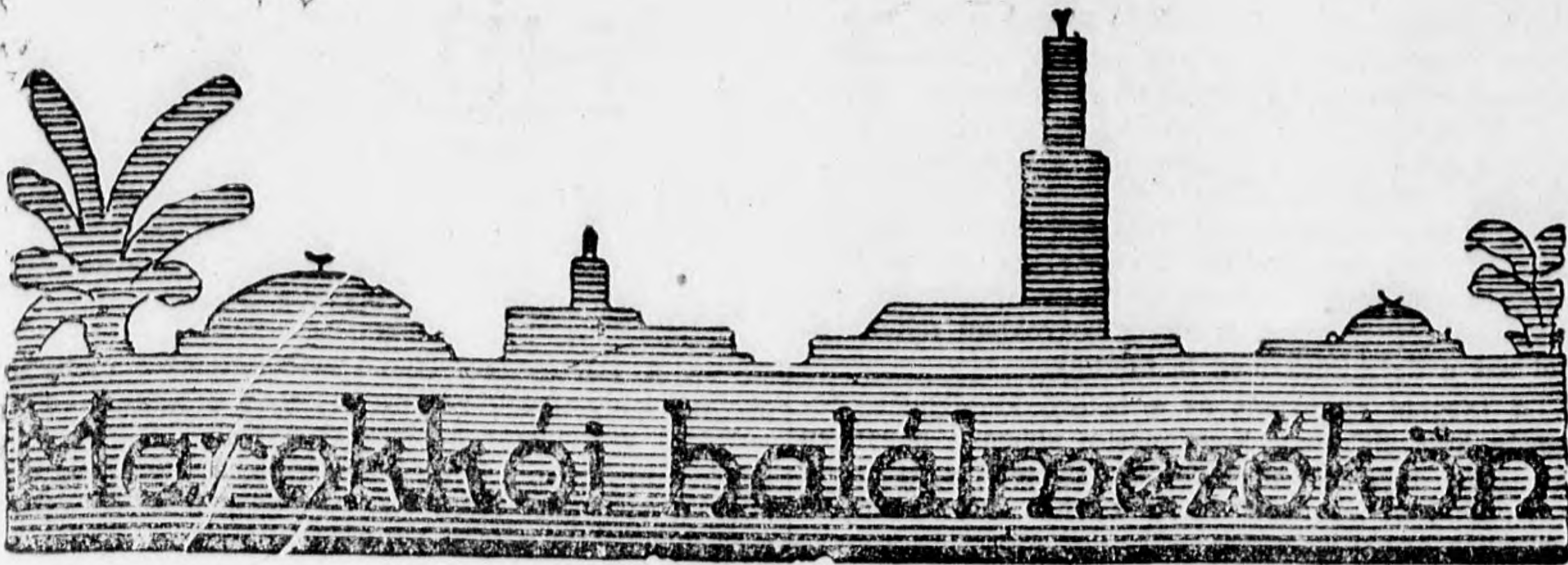
Kemál pasa elrendelte, hogy az Aja Szófiát, amely belülről át volt festve, lemossák. A falakat mind lemossák, mire a falakon előjöttek a freskók, amelyek azt bizonyítják, hogy ez a török mecset valamikor pravoszláv templom volt . . .

Törökországban nincs többé koldus. Kemál rendelete alapján a hatóságok minden koldust kötelesek letartóztatni. Az állam maga gondoskodik arról, hogy az erők és egészségesek munkát kapjanak, a szegények és tehetetlenek pedig bekerüljenek az Aggok Otthonába. A köztársasági elnök a legnagyobb figyelmet az ifjúság nevelésére fordítja. Ebben a munkában Kemál segítőtársat talál minden humanus egyesületnél, elsősorban a szabadkőműveseknél.

Lang ezután elmondotta, hogy Rómában is volt, ahol külön kihallgatáson jelent meg a pápánál és elmondotta, hogy az amerikai szabadkőművesek között az a hír terjedt el, hogy a klérus ellenzése miatt egyes államokban lehetetlen a szabadkőműves páholyok fenntartása. A pápai audiencia után azonban — mondotta Lang — egészen más benyomással és információkkal tértek vissza Amerikába.

Oszian Lang ezután elmondotta, hogy Budapestén is tartózkodott és megbeszéléseket folytatott Bethlen István gróf miniszterelnökkel, aki kijelentette, hogy a magyarországi szabadkőművespáholyokat azért osztották fel annakidején, mert tagjaik között nagy számban voltak forradalmi elemek és zsidók, akik Szovjetországgal rokonszenveztek.

Lang Oszian Beogradban több látogatást tett. Meglátogatta többek között Weifert György sörgyárost és a Narodna Banka helyettes kormányzóját, majd repülőgépen újból Budapestre utazott miután a magyar kormány ígéretet tett neki arra, hogy megengedi a szabadkőműves páholyok megnyitását azzal a feltétellel, hogy a páholyok megmaradnak eredeti céljuknál és csak jótékonyági akciót fejtsenek ki. Lang Oszian január hónapban újból Jugoszláviába jön és látogatást tesz ország nagyobb páholyaiban

Fischer Árpád szuboticiai fiatalember 1923-ban belépett a francia idegen légióba, amelyből csak ötévi szenvedés után szabadult meg és tért haza Szubotcára. A Bácsme gyei Napló folytatásokban közli Fischer Árpád napóját, amely feltárja mindazt a borzalmat és szenvedést, amelyben az idegen légió összetaborozott szerencsétlenjeinek része van.

Pusztulnak az arabok

Az éjszakai kaland nagyon megviselt bennünket, de különösen engem, akinek még sohasem volt ilyen része. A kimerültségtől hofáradtan értünk be az állásokba, ahol Burbach tiszthelyettes jelentést tett a történetekről. Parancsnokunk nagyon megdicsérte a csapatot hősi viselkedéséért és ezen a napon örmesterünk is megpuhult velünk szemben. A jelentés után a

Magyarok az idegen légióban

Felső sorban: Schlachta Ferenc (Budapest), Grécsi Ferenc (Pécs). Alsó sor: Kohn Sándor (Hódmezővásárhely) meghalt, Burbach Sándor (Bezdán), Greise Tivadar (Vajdaság).

parancsnokság nyomban intézkedett, hogy felszabadító sereg vonjon ki a hegyek közé és harmadnap már az egész különítmény minden baj nélkül visszatért Ain el Hadjárba.

A következő hetekben semmi különösebb esemény nem történt és miután már a kiképzésünk is befejeződött, a szokásos gyakorlatoktól eltekintve, amelyek azonban távolról sem voltak olyan fárasztóak, mint a kiképzés, semmi dolgunk nem akadt. Egész nap a városban csavarogtam Dán Márk barátommal. Bekukkantottunk a tipikus arab viskókba, a monumentális templomokba, amelyek a mér építőművészet remekei, megtekintettük a város határában álló romokat, csodálatos építmények évszázados maradványait, amelyek még így omladozófélben is bámulatba ejtik a szemlélőt.

Dán Márk már jól ismerte Afrika északi részét, Algirt, Marokkót és szívesen beszélt lakóiról, népszokásairól, súlyos helyzetéről, amelybe a francia imperializmus sodorta. Valamikor itt virágzó gyarmatok voltak, amelyeknek ma már csak a romjai vannak meg, a szabad törzsek mesébeillő gazdagsága is már a múlté, a legtöbb helyen a nyomor tanyázik és a nyomorral társult ezeknek az egykor egészséges, erős törzseknek az elpusztítására az emberiség legszörnyűbb betegsége: a vérhaj. Sehol sincs úgy elterjedve, mint itt és főképp azért, mert míg máshol irtó hadjáratot indítottak ellene, itt senki sem törődik vele, a betegség csirái pedig napról-napra jobban terjednek. Teljes

pusztulás fenyegeti a bensülötteket és a hatóságok közömbös viselkedéséből arra lehet következtetni, hogy szándékosan nem törődnek vele, hadd tűnjön el a föld színéről ez a faj, helyet adva a bevándorló európaiaknak. A vérhaj egyik segítőkésze Franciaország kolonizációs politikájának. A talaj egyébként is kitünő. Csak meg kell nézni az arab negyedeket, akár melyik városban, alacsony, piszkos, büzös viskókban él egy-egy család és vele valamennyi háziállata, öszvére, tehene, szamara, a viskó egyik része az istálló, a másik része pedig a család lakószobája. Közül azonban nincs választal.

Az arab a háziállatját, de különösen a lovat családtagnak tekinti, szamarát, öszvérét többrebecsüli feleségénél, lovat pedig nem adná oda egy tucat asszonyért sem.

Sok érekes dologra hívta fel a figyelmem Dán Márk, aki már úgy ismerte ezeket az embereket, mintia köztük született volna. Bejáratos volt arab házakhoz, mindenütt szerették és amikor egy alkalommal engem is elvitt ismerőseihez, olyan vendéglátókat ismertem meg bennük, mint amilyen az alföldi magyar, vagy a kozovovideki szerb paraszt. Mindenét elénkhozta, de a legtöbb helyen úgy vettem észre, hogy a legszívesebben az asszonyát sózná a nyakunkba, persze örökre. Az asszony a legelősebb háziállata az arabnak...

A szép napoknak is végeszakadt. Egy reggelén amikor sorakozóra gyűltünk össze a kaszárnya ud-

varán, közölték velünk, hogy beosztanak menetszázadba és a legrövidebb időn belül utnak indítanak a marokkói frontra, ahol már nagy az emberhiány. A menetszázadba sok jugoszláv és magyar került, rajtam és Dán Márkon kívül, Matkovics József komáromi, Kovács Kálmán karánsebesi, Biber Atadrr nagyváradí, Ivkovics-Ivandéki Kálmán szubotici, Kozma Lajos sztarakanizsai, Kiss Ferenc kolozsvári, Batthányi Lajos pécsi, Rosenfeld Zoltán budapesti, Szűcs Mihály gyulafehérvári, Spitzer József budapesti és Burbach Sándor bezdáni fiuk.

Két nappal később utnak indult a menetszázad és az első állomásunk, ahol hosszabb ideig tartózkodtunk, Gerevyle volt. Itt megérkezésünk után néhányunkat kiválasztottak és altiszt iskolába vittek. Később napok virradtak ránk, a fegyelem szigorú volt, a legkisebb vétségért is súlyosan megbüntették az embert. A büntetés nemcsak kaszárnyafogságból állott, ez volt a legenyhébb és örült a vétkes, ha tizenöt-husz napi elzárással megszughatta az ügyet. Szigorubb büntetések közé tartozik a köcipelés. Ez abból áll, hogy az eliteltnek 25-28 kilogram, homokkal vagy kővel megrakott zsákot kellett a hátán cipelnie a legnagyobb hőségben, néha órákon keresztül. Megállni egy pillanatra sem szabad és amikor a felügyelő altiszt már megelégedte, a szerencsétlen ember valósággal összerogy. Az altiszték között a kegyetlenségben előljárt egy Susini nevű korzikai származású káplár, akitől rettegünk valamennyien, mert ha nem is hibáztunk, ez a köszívű gonosztevő keresett okot, hogy megbüntesse kiszemelt áldozatát.

Egyik bajtársam valamiért magára vonta Susini haragját és alaposan megszenvedett érte. A fegyháztöltelékkel avanszált káplár reggel hat órától délelőtt tizenegyig és délután egy órától ötig, forrón tűző napon gyakorlatozott vele:

— Futó lépés! ... Állj! ... Feküdj! ... — vezényelte szüntelenül és végül, mikor már látta, hogy a szerencsétlen nem bírja tovább, a fal tövébe állította, ahol másfél órán keresztül mozdulatlanul kellett maradnia.

Alig vártunk, hogy megszabaduljunk ettől a korzikai szörnyetegtől és nem csoda, ha örültünk, amikor továbbvittek a halálmezők felé, hátrahagyva Gerevylet, Susinijával együtt.

Bulgáriában nem látják biztosítva az új kormány helyzetét Malinov a jövő embere

Szófiából jelentik: A napokban ért véget a kilenc napig tartó bolgár kormánykrízis. A kormánykrízis, mint ismeretes, összefüggésben állott azzal a demarssal, amelyet a francia és angol kormány nyújtott át Szófiában a macedón bandák lefegyverzése tárgyában. Az angol és francia demars következtében ugyanis Burov bolgár külügyminiszter nagyon kinos helyzetbe került. Burov külügyminiszternek nem volt bátorsága a nagyhatalmak szófiái képviselőit előtt kijelenteni, hogy abban az esetben,

ha az angol és a francia kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a bolgár kormány feloszlassa a macedón organizációkat, az egész mostani bolgár államberendezettség veszélybe kerül,

sőt a mostani bolgár társadalmi berendezkedés is nagyon furcsa helyzetbe juthat.

Burov mindennek ellenére megígérte az angol és a francia követeknek, hogy a maga részéről mindent el fog követni, hogy véget vessenek a macedón bandák további garázdálkodásának.

Burov nyilatkozata után a nagyhatalmak képviselői azt várták, hogy a bolgár kormány most tényleg cselekedni fog. Nem kétséges, hogy Burov külügyminiszter a legszívesebben elfogatta volna a macedón komité utolsó és egyetlen látható vezérét, Mihajlov Vancsát összekötözve s átnyújtotta volna a szófiái angol követségnek. Ezt azonban nem volt módjában megtenni, sőt azt hisszük még Mihajlov legutolsó szolgáját sem tudná a bolgár kormány a komité-vezér előzetes beleegyezése nélkül letartóztatni. Ezért Burov más fajta politikai trükköt talált ki és levelet intézett Ljapcsev miniszterelnökhöz, amely levélben azt követeli, hogy Vlkov bolgár hadügyminiszter azonnal adja be a lemondását, mert a macedón bandáknak a bolgár kormányban Vlkov a legerősebb támogatója.

Burovot ebben az akcióban Cankov volt miniszterelnök, a bolgár parlament elnöke is támogatta. A francia-angol demars következtében előállott helyzetet még az is nagyon erősen kiélezte, hogy éppen a kormánykrízis alatt kezdődtek meg Genfben a népszövetségi tárgyalások és ezeken a tárgyalásokon kellett eldőlnie annak is, hogy Bulgária kap-e további népszövetségi kölesont vagy sem. Genfben Bulgáriát Molov pénzügyminiszter képviselte, aki tudvalevőleg legerősebb hiva-

Bulgária olasz orientációjának. Molov pénzügyminiszter sikereket ért el Genfben és akkor az angol-francia demars által előállott helyzet már nem volt annyira kényes többé, mint a köleson folyósítása előtt. A francia-angol demarsnak az volt a lényege, hogy Bulgária addig nem kapja meg a Népszövetségtől a köleson hátralevő részét, amíg a macedón komité ügyét véglegesen nem rendezik és a macedón komiték vezetőit le nem tartóztatják. Genf azonban másképpen határozott, a régi recept szerint

a Népszövetség illetékes bizottságai nem akartak beavatkozni Bulgária belügyeibe és Bulgária megkapta a népszövetségi köleson hátralevő részleteit.

Vlkov hadügyminiszter sem maradt tétlen és egybe-hívta a tábornoki kart. Értekezletet tartott velük, amelyen azt a határozatot hozák, hogy egy aktív bolgár tábornok sem vállalja el Vlkov helyét, a hadügyminiszteri tárcát.

Ljapcsev erre is inkább Vlkov felé húzott és egy hirtelen elhatározással beadta az egész kormány lemondását.

Mivel a kibontakozási tárgyalások nagyon nehezen haladtak előre, Eoris király a kormánypartokat Malinovval ijesztette meg és két ízben is kihallgatáson fogadta Malinovot,

mire a kormánypartok vezetői megijedtek és végre megtalálták a megállapodásra a szükséges formulát és nehogy Malinov legyen a kormány elnöke, gyorsan mindent elfogadtak és különösen Burov és Cankov adták fel az elégedetlen magatartásukat. Madjarov, a demokrata szövetség elnöke lett a vasutügyi miniszter, egyébként minden maradt a régiiben.

Burov nem érte el célját, de a Ljapcsev-Vlkov-Molov triászának sem sikerült az országot Olaszországnak kiszolgáltatni.

A hatalmak harca Szófiában még soká fog tartani, de nincsen kizárva, hogy néhány hónapon belül a macedón komité kegyelméből való kormányokat más alakulatok fogják felváltani és lehet, hogy ennek az új alakulatnak Malinov lesz a vezetője, aki még ma tényleg az egyik legösszefogottabb politikusa Bulgáriának, de Malinov már nem a macedón komiték kegyelméből lenne miniszterelnök és igaz barátságát akarna Bulgária és Jugoszlávia között kötni.

Az ellenzék megfelebbezi a szentai tisztviselő választást

Megválasztották Szentá összes tisztviselőit

Szentáról jelentik: A szentai tisztviselő választó közgyűlést, mint megirtuk, csütörtökön dében megszakították és azt csak később folytatták. A folytatás közgyűlésen is Vujics Jócó tartománygyűlési képviselő korelnök elnököt. A polgármester és a fő-tisztviselők megválasztása után áttértek a többi tisztviselői állás betöltésére.

A közgyűlésen a munkáspárti képviselőkön kívül, az ellenzék egyetlen tagja sem vett részt. A gyűlés névszerinti szavazással *adótisztviselők* választotta Rakics Lázárt, Szeli Tivadart, Forrai Eleket, Pehaim Dezsőt, Guelminó Sándort, *gazdasági fogalmazóví* Bozsidi Pétert, *iktatóví* Szlavics Trifunt, *iroda-tisztví* Pördi Józsefet, Fogaras Ugljesát, Keceli M. Lászlót, Nikolics Márkót, Bozsidar Vladimirt, *kiadóví* Preradov Ivánt, a *bejelentő hivatal főnökévé* Csirics Sztevíánt, *rendőrfelügyelőví* Plavsics Bránkót, *végrehajtókká* Babin Vladát, Vorgics Sztevíánt, Csernák Lajost, Susics Bozsót, Szócsin Gyurát, *becsüssé* Gyurics Milánt, Majoros Illést, Vujasics Ivót, Branovaeski Ljubomirt, Boskovics Boskót, *kézbécsítőkké* Jancsics Ivánt, Perics Milánt, Borzaski Milutint, Balog Istvánt, Rajesics Rádát, Pap Pétert, Kalmár Vincét, Bálint Bélát, Máté Jánost és Homolya Vincét.

Mialatt a választás folyt a demokratákból és független demokratákból álló ellenzék rögtönözött értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy a választást megfelebbezik és minthogy a törvény értelmében a felebbezést négy napon belül be kell nyújtani a főispánhoz, három tagu bizottságot küldtek ki azzal a megbízással, hogy a felebbezést három nap alatt összegezzék meg. A bizottság most készíti el a felebbezés szövegét. A felebbezést még ezen a héten átnyújtják a beogradai főispánnak és kéri a választás megsemmisítését.

Százmillió arany márkás kölcsönt vesz fel a kormány

A Düsseldorf-i Stahlunion nyújtja a kölcsönt közlekedési célokra

Beogradból jelentik: A lapok az utóbbi napokban sokat foglalkoztak egy százmillió arany márkás kölcsönnel, amelyet a Düsseldorf-i Stahluniontól vesz fel az állam, még pedig nem készpénzben, hanem árukban, kizárólag közlekedési célokra.

Beavatott helyről a pénzügyi művelet részleteiről a következő információt kapja a *Bácsme gyei Napló* beogradai munkatársa:

— Az állam hét százalékos bonokkal fog fizetni az árukért tíz évi lejáratral. A vásárlások a tőzsdei árfolyamok alapján történnek és az állam fenntartja magának az alku jogát. Az állam nem nyújt különösebb garanciákat a pénzesopornak, épen ezért előnyösebb ez a kölcsön, mint az A. E. G. ajánlata, amely szerint a kölcsönt a Narodna Bankának is garantálni kellett volna.

Az áruszállítás első részében 138 nehéz mozdony szerepel, amelyeket gyorsvonatokhoz is lehet használni, azonkívül 133 keskenyvágányu mozdony a személyes és a teherforgalom lebonyolítására. A másik áruszállítvány részletei nem ismeretesek. Erről még nem döntöttek.

Ujabb betörés Pancsevón

A betörőt, aki egy főtéri üzletből huszezer dinár értékű szövetet lopott el, a rendőrség letartóztatta

Pancsevóról jelentik: A pancsevói rendőrség a múlt héten veszedelmes bűncselekményt követett el. Alig pár nappal a tolvajbánya leleplezése után újabb vakmerő betörés történt Pancsevón.

Szerdán éjjel ugyanis Vukovics Jánosnak a városbáza terén levő textiláru nagykereskedésébe törtek be ismeretlen tettesek. *A betörők úszaka kibontották az üzlet menyezését és behatolva az üzletbe, átkutatták a főbókat.* A tettesek pénzt nem találtak, mire kivágytak a legkönnyebb angol szöveteket és selymeket és mintegy huszezer dinár értékű áruval eltávoztak.

Másnap reggel a betörésről értesítették a rendőrséget és *Markovics Gena* rendőrkapitány a detektívtestülettel erélyes nyomozást indított. Ekkor érkezett Pancsevóra dr. *Sztojakovics* Beograd rendőrfőkapitány, aki, miután értesült a nagyarányú és vakmerő betörésről, maga vette kezébe a nyomozás irányítását. A rendőrség erélyes, gyors és körültekintő nyomozásának meg is lett az eredménye. *Még aznap délután sikerült elfogni a betörést tettesté,* amint az a lopott holmit dereglyén éppen Beogradba akarta szállítani.

A rendőrség figyelni kezdte a vasutállomást és a folyópartot, mert valószínű volt, hogy a tettes ilyen nagyértékű árut nem mer Pancsevón értékesíteni, la-

nem igyekezni fog azt onnan elszállítani. A *Temusparton észrevettek egy gyanús embert, aki nagy csomagokat rakott egy dereglyébe.* A detektívek bekerítették a buzgón rakosgató embert és amikor a dereglyét átkutatták, abban megtalálták a Vukovics textilkereskedésből ellopott árut.

A betörőt *Kocsiansics* Milánnak hívják, harminc éves olsz katonaszökevény, aki már két év óta Pancsevón él. A betörő elmondotta, hogy az ellopott szövetek egy részét a Népkertben a bokrokban rejtette el, ahol azt a detektívek meg is találták.

A további nyomozás és a betörő kihallgatása folyamán kiderült, hogy Kocsiansics ebben a hónapban Pancsevón még három betörést követett el és pedig az Apolló-mozgóban, a szerb egyház pincéjében és Boskovics Arzén üzletében.

TŐZSDE

Zürich, szept. 22. (Zárlat.) Beograd 912.8, Páris 20.20, London 25.2075, Newyork 519.75, Brüsszel 72.25, Milánó 27.185, Amszterdam 208.40, Berlin 123.48, Bécs 73.15, Szófia 3.75, Prága 15.40, Varsó 58.225, Budapest 90.59, Bukarest 3.1575.

Szombori terménytőzsde, szept. 22. Buza bácskai vasut prt. 237.50—242.50. Rozs Bácska vasut prt. 230—235. Zab Bácska vasut prt. 227.50—232.50. Árpa takarmányi 64/65 kg. 240—245, tavaszi 67/68 kg. 270—275. Ótengeri Bácska vasut prt. 295—300. Bab orig. IX. 800—820. Liszt 0gg 340—360, 0g 340—360, 2-es számu 320—340, 5-ös 295—315, 6-os 260—280, 7-es 220—240, 8-as 200—210, finom korpá 185—190. Irányzat: szállárd. Forgalom: 318½ vagon.

Noviszadi terménytőzsde, szept. 22. Buza bácskai 240—242.50, tiszavidék bácskai 79/80 kg. 242.50—245, bánáti 79/80 kg. 237.50—240, szerémi 79/80 kg. 240—242.50. Árpa bácskai, szerémi és bánáti 64 kg. 245—250, bácskai tavaszi 68/69 kg. 280—290. Zab bácskai 230—235, szerémi 230—235, szlavóniai 230—232.50. Tengeri bácskai 300—302.50. Liszt 0gg és 0g bácskai 350—360, 2-es számu 330—340, 5-ös 310—320, 6-os 265—275, 7-es 230—240, 8-as 200—210. Korpá bácskai 182.50—187.50, szerémi és bánáti 180—185. Irányzat: változatlan. Forgalom: 169 vagon.

Budapesti gabonátőzsde, szept. 22. Határidőüzlet. Buza: októberre 26.54—26.76, zárlat 26.74—26.76 márciusra 29.10—29.30, zárlat 29.26—29.30, májusra 29.86—30.06, zárlat 30—30.02. Rozs: októberre 25.48—25.60, zárlat 25.54—25.56, márciusra 27.84—27.92, zárlat 27.88—27.90. Tengeri: májusra 28.28—28.56, zárlat 28.56—28.58, júliusra 29.10—29.20. Készárupiac: buza 27.25—26.15, rozs 25—25.10, takarmányárpa 26.50—27, sörárpa 27—29.25, köles 27.50—28.50, repce 45.50—46, tengeri 30.80—31.10, zab 26—26.75, korpá 20—20.50. Irányzat: nagy forgalom mellett nagy árulázmások.

Csicagói terménytőzsde, szept. 22. Középfolyamok (zárójelben az előző napi zárlat). Buza szeptember (115¼) 115, december (119 háromnyolcad) 118 hétnyolcad, március (123 ¼) 123. Tengeri szeptember (102¼) 102 ¼, december (78¼) 78 egynyolcad, március (79 ötnyolcad) 79 háromnyolcad. Rozs szeptember (101¼) 101 ötnyolcad, március (103 háromnyolcad) 103.

Vinnepi terménytőzsde, szept. 22. Középfolyamok. Buza október (117 és egynegyed) 116 és fél, december (117 és hétnyolcad) 116 és háromnegyed, május (123 és háromnyolcad) 123 és háromnyolcad.

Liverpooli terménytőzsde, szept. 22. (Zárlat.) Buza október (8 sh. 9 és egynyolcad) 9, december (8 sh. 11 és fél) 9,2 és egynyolcad, március (9 sh. 1 és ötnyolcad) 9,4 és fél.

Víz a lús

A noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a jugoszláv vizek mai állása a következő: Duna: Apátin 220 (+14), Bogojevo 244 (+16), Vukovar 180 (+12), Palánka 165 (+17), Noviszad 148 (+12), Zemun 25 (+9), Szmederevo 130 (+4), Orsava 82 (0). Dráva: Osziyek 160 (+36). Száva: Mitrovica 32 (+3), Beograd 28 (+5). Tisza: Becej 100 (+10), Titel 100 (+12).

Az összes Pompadour-készítmények töltő- és expedáló állomása Pappné elköltözése folytán
Mr. J. Richter, Subotica
Szent Teréz-gyógyszertár, Jelasićeva ul. 9. — Zagreb
Ierakat: Emma-szalón, Illica 12. Vellika Kikindán:
Pompadour-szalón

HIREK

VÁROSI SZÍNHÁZ. Hétfő, szeptember 24: *Budanović* Mária, a budapesti Opera tagja és *Rijavec* József, a berlini állami Opera tagja hangversenye. Jegyelövétel csütörtök, szeptember 20-ikától.

*

— A Bácsme gyei Napló mai számából technikai okokból kénytelenek voltak elhagyni a *Könyv—Film—Rádió* mellékletet s elmarad a *Habos Torta* című gyermekujás is. Olvasóink elnézését kérjük azért, hogy a vasárnapi szám ezáltal vékonyabb. Az elmaradt mellékletet pótolni fogjuk.

— Hoffmann Kálmán dr. helyettes polgármester, a gazdasági és pénzügyi osztály vezetője hosszabb szabadságra ment. Hoffmann Kálmán dr.-t a sok munka ágynak döntötte. Betegsége az orvosi vélemény szerint olyan, hogy előreláthatólag fél évig nem teljesíthet szolgálatot. Hoffmann Kálmán dr. hivatalának vezetésével Sztipics Károly dr. polgármester Szuvajdsics Sándor főszámvevőt bízta meg, míg a főszámvevői teendőket Grosz Sándor helyettes főszámvevő fogja ellátni.

— Uj főispán Zagrebban. Zagreből jelentik: A belügyminiszter dr. Vrelec Péter báni tanácsost, aki a zagrebi főispán helyettese is volt, kinevezte Zagreb főispánjának.

— Esős idő várható. A Meteorológiai Intézet jelenti: Jobbára felhős idő várható, sokhelyütt esővel.

*Savanyu az ecet — édes a cukor
Izléses, szép, tartós a Gayer-bu'or*

13

— November 8-ikán lesz az Erdélyi-ügy főtárgyalása. Budapestről jelentik: Az Erdélyi-ügy főtárgyalását most már véglegesen november 8-ikára tűzték ki. Hogy megoldják azt a nehézséget, amit a Nagy István-ügy tárgyalásának ugyanakkorra való kitűzése okozott, egy a terem kérdésében, mint amiatt, hogy Erdélyinek és Nagy Istvánnak is dr. Gál Jenő a védője, a büntető törvényszék elnöke úgy intézkedett, hogy november 8-ikától kezdve kedden, csütörtökön és szombaton az Erdélyi-ügyben, hétfőn, szerdán és pénteken pedig Nagy István bíró ügyét tárgyalják.

— Szubotica beszédi a tartományi pótadót. A szubotica városi tanács szombaton délelőtt ülést tartott, amelyen több érdekes várospolitikai ügyben tárgyaltak. Jakovljevic Obrád adótanácsnok előterjesztette javaslatát az állami adóknak jövő év január elsejétől való behajtásáról és a tanács úgy határozott, hogy bevárja az új adótörvény végrehajtási utasítását és csak azután fog véglegesen állást foglalni arról, hogy jövő év január elsejétől kezdve vállalja-e az állami adók behajtását, vagy ezt a pénzügyigazgatóság hatáskörébe utalja át. A tanács foglalkozott ezután a tartomány átiratával a tartományi pótadó behajtásáról. A tanács hosszabb vita után elhatározta, hogy teljesíteni fogja a bácskai tartományi választmány felhívását és ki fogja vetni a tartományi pótadót, amely 1928-ban az állami adók huszonöt százalékát teszi ki. A tartományi adók beszédését a legközelebbi napokban megkezdi a városi adóhivatal.

A vi ághírű

V E R T E X

izzólámpák kaphatók

M A L L E R B É L A

okl. gépészmérnök, Szubotica Pet ograđska ul. 8
TELEFON 25.

— Papirgolyókkal és kockacukorral hadakoztak a prágai parlamentben a kommunisták. Prágából jelentik: A képviselőház csaknem hatórai ülésezés után szombaton éjjeltájban kezdte meg a szavazást a szociális biztosítási novella felett, amely körül már egy éve folyik a vita. A kommunisták példátlan obstrukcióval próbálták megakadályozni a szavazást és a szociáldemokraták szintén viharos jeleneteket idéztek elő. A kommunisták papirgolyókkal valószínűsítették a miniszteri padokat. A kommunisták ez alkalommal nem használtak ugyan jelzősípokat, azonban új módszerhez folyamodtak és kockacukorral bombázták a minisztereket és a Ház elnökségét.

— Knoch eldöntetlenül végzett Capablankával. Budapestről jelentik: A budapesti nemzetközi sakkverseny második fordulóján szombat este csak a Capablanka—Knoch parti nyert befejezést. Knoch vezérgyalogmegnyitást választott és sikerült neki a kubu mestertől eldöntetlen kicsikarni.

— Peltzer dr. kikapott a budapesti atlétikai versenyen. Budapestről jelentik: A MAC kétnapos atlétikai versenye szombaton kezdődött. Az első nap eredményei közül csak a négyszázméteres gátfutás kiemelkedő amelyet az olasz Pacelli nyert meg 54.5 mp. alatt. Kárpáthy 20 m. előnyvel második lett, Peltzer dr. a német rekorder 58.2 mp. idővel harmadiknak futott be.

Asszonyok! Válasszatok

mosáshoz csak

Persilt!

Ez az igazi segítség!

Egy hangu

a dicsérete mindazoknak, akik ismerik. Persil - fél annyi munka, olcsó mosás és kifogástalan fehérenemű - ezt mondja minden háziasszony, aki egyszer helyesen kipróbálta.

Persil
marad
Persil!

Persil
segít
takarékoskodni

Persil
Persil

— Vakmerő rablóbanda Jagodinán. Beogradból jelentik: Péntekre virradó éjjel vakmerő rablóbandát követtek el Jagodinán. Éjjel két óra tájban három álarcú viselő ember behatolt Jof és Milán bíró házába és felvont fegyverrel kényszerítették a bírót, hogy pénzt és értéktárgyait adja át nekik. A banditák ezután felforgatták a lakást, felkészítették a szekrényeket és fiókokat, majd a zsákmányt magukhoz véve, a ház előtt várakozó szekérré ugrottak és az éj sötétjében elmenekültek. A jogdíjai esendőrség erőlyes nyomozást indított a vakmerő rablók kézrekerítésére.

— Kut, az egyik — roltan. Kragujevácról jelentik: Különös szerencsétlenség történt szombatra virradó éjjel Kragujevácon. Cvetko Draginja, egy módos gazdálkodó felesége, éjjel két óra tájban az udvarban álló kuthoz ment, hogy onnan vizet nyerítsen. Az asszony a sötét udvaron gyufát gyújtott és levilágította a kutha, ebben a pillanatban azonban a gyufaszál, amelynek valószínűleg dupla feje volt, szecegni kezdett, amittől Cvetko Draginja annyira megijedt, hogy az égő gyufát beleejtette a kutha. Utána nyomban hatalmas robbanás reszkettette meg a levegőt, a kuthból magas lángnyelvek csaptak fel és meggyújtották a szerencsétlen asszony ruháját. Cvetko Draginja égő iákyaként sikoltozva rohant fel és alá az udvaron. Az asszony segítségkérésére a házbeliak a segítségére siettek, de mire a lángokat sikerült elfojtani, a szerencsétlen nő már olyan súlyos égési sebeket szenvedett, hogy pár óra múlva meghalt. Az égő kuthat csak hosszas erőfeszítés árán sikerült eloltani. A hatósági vizsgálat megállapította, hogy a kuthban nagymennyiségű nyers petróleum volt, amely az égő gyufától lángrobbant. A különös szerencsétlenség ügyében erőlyes nyomozás indult.

— Halálozások. Dr. Sándor Jenő tekintélyes hőmérvásárhelyi ügyvéd negyvenhat éves korában, pénteken este Szubotcán meghalt. Dr. Sándor néhány nappal ezelőtt érkezett családjával Szubotcára, hogy itteni hozzátartozói körében töltsse el a nagy zsidóünnepet. A múlt szombaton, zsidó újév napján az ügyvéd elment a templomba, ahol rosszul lett, úgyhogy haza kellett szállítani anyósának, özvegy Löbl Salomonának lakására, akinek vendégségben volt. Az orvosok gyomorfékelyt állapítottak meg és a nagyfokú belső vérzés következtében kétszer is alkalmaztak vértömlesztést. Sem ez, sem pedig a gondos ápolás nem segített, dr. Sándor Jenő pénteken este meghalt. Az elhunytat Szubotcán is, Hódmezővásárhelyen is kiterjedt rokonság gyászolja. Dr. Sándor holttestét Hódmezővásárhelyre szállították s ott fogják örök nyugalomra helyezni. — Szomborból jelentik: Pénteken délután hosszas szenvedés után meghalt negyvenhat éves korában Katyánszki Radivoj, a bácskai mezőgazdasági egyesület nyugalmazott titkára.

Jóvágyták a kamarai választott bíróság alapszabályait. Dr. Spaho Mehmed kereskedelmi miniszter pénteken jóváhagyta a noviszadi kereskedelmi kamarai választott bíróságának alapszabályait s így a választott bíróságok rövidesen megkezdhetik működésüket.

— Pályázat tartományi állásokra. Szomborból jelentik: A bácskai tartomány hivatalos lapjában a tartomány pályázatot írt ki a tartományi takarékpénztárnál egy pénztárnoki állásra 2500 dinár havi fizetéssel. A pályázat benyújtásának határideje október 4. Ugyancsak pályázatot írtak ki egy járási mezőgazdasági felügyelői és Csantavirre egy utkaparóll állásra.

Korhec az összes árák a Kerhec-üzemei értesítik az igen tisztelt vevőközönségét, hogy üzletekben a lehető legolcsóbb napi árákon vannak kalkulálva és így versenyen felül állnak. Minden vevő mindjárt a vásárlásnál minden áruhoz a legolcsóbb árában jut és azért mindenki saját érdekében csakis

Korhec üzleteiben

vásároljon, mert kizárólagosan friss árut és olismertep elsőrendű készítményeket csakis

Korhecenél

kap. A Rudics-uccai fióküzlet ezenfelül minden tíz dinár vétel után sorsjegyet ad a vevőközönségnek, mert nagyszabású sorsolást rendez.

Húzás október 16-ikán:

- Főnyeremény egy fejős tehén borjuval
- II. » egy 100 kg.-on felüli kövér sertés
- III. » öt darab élő malac.

A további nyeremények a legfinomabb sonkák, szalámik és felvágottak. Összesen ötven nyereménytárgya a cég elsőrendű gyártmányaiából. Azonkívül minden vásárnap minden vevő ingyen levesesontot kap a Rudics-uccai üzletben.

Használja ki a kedvező alkalmat!

A noviszadi szerb színtársulat bemutató előadása. Noviszadról jelentik: Szombaton este nyitotta meg a noviszadi szerb színház társulat őszi színházi évadját »Pokondirena tikva« című vígjátékkal. Vasárnap délután három órákor megismétlik ezt a vígjátékot, este pedig Nusics Branislávnak, »Képviselő ur« című vígjátéka kerül színre.

— Ujult erővel tört ki az ausztráliai kikötőmunkások sztrájkja. Londonból jelentik: Az ausztráliai kikötőmunkások sztrájkja, amelyről a hét elején angol távirati ügynökségek azt jelentették, hogy megszűnt, ujult erővel tört ki. Az ausztráliai kikötőkben megbénult minden munka, egyetlen hajót sem lehet utnak indítani és az angol hajósvállalatok nem küldenek hajót Ausztrália felé. Mérheteren károkat szenvedett már eddig is az ausztráliai kereskedelem. A kikötőkben összetorlódtott a szállításra váró rengeteg élelmiszer, gyümölcs és pamut. Adelhaideben és Sidneyben el kellett halasztani az évi pamutüzsödést a termés értékét fogja veszteni. Az ausztráliai kikötőből a helyijáratok hajói sem indulnak el, hetven oceáni nagygőzös vesztegel hongycon. Az ausztráliai kormány a sztrájk végzetes következményeinek enyhítése céljából a munkanélküliek közül önkénteseket toborzott a kikötői munkákra, de a sztrájkolók többségben vannak és megakadályozták az idegen munkásokat a hajók berakodásában így Melbourneban pénteken véres harc volt a sztrájkolók és idegenmunkások között.

Dr. Klein Endre szülész és nőgyógyász rendelését új lakásán, Zriniski trg II. megkezdte. Fogad privát betegeket délelőtt fél 9—10-ig, délután fél 4—5-ig. Telefon 236.

— Eljegyzés. Stein Ilke (Szubotica) és Walter Kark (Noviszad) jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Nászajándékok, legújabb iparművészeti különlegességek Balog Lina cégnél Szubotica.

— Megszökött a noviszadi kórházból egy cselédleány. Neviszadról jelentik: Pásztor Viktória noviszadi cselédleány, akit a noviszadi közkórház venereás osztályán kezeltek, szombaton éjjel megszökött a kórházból. A cselédleányt még az éjszaka folyamán megtalálták egy magánlakáson, ahol az ágy alatt rejtőzött el. Visszaszállították a kórházba.

— Rend lesz a cigánysoron is. A beogradi főispánság területén lévő városokhoz és a főszoigabirodságokhoz szombaton érkezett meg a beogradi főispán 9508. számú rendelete, amellyel az 1922. és 1927. évben kiadott, kőborcigányokra vonatkozó rendeletet megújította. A rendelet célja, hogy a vándorcigányok garázdálkodásainak véget vessenek. A főispáni rendelet a Jasa Tomics községben véghezvitt kasszarablásra, a bánáti és bácskai betörésekre és rablásokra hivatkozva megállapítja, hogy az újabb időben elkövetett bűntettek nagy részét a cigányok, még pedig kőborcigányok követték el. Minthogy pedig — állapítja meg a főispán — az eddigi rendeletek hatástalanok voltak, mert a rendőrségek nem kezelték ezt a kérdést a szükséges erőlyel, ezért újból szükségessé vált a rendelet kiadása. A rendelet értelmében a cigányoknak is kell valamelyik községben lakóhellyel és községi illetőséggel bírniok. Amelyik cigány egyik községnek sem lakója, annak a hatóságok jelölnek ki lakást a cigány kívánásának lehető figyelembevételével. Az egyik helyről másik helyre vándorló cigányokat el kell látni utiigazolvánnyal, nevüknek, koruknak megjelölésével, személyleírásukkal és meg kell azt is jelölni, hova mennek és milyen célból utaznak. A foglalkozás nélküli cigányokat a rendőrségre elő kell állítani és a közbiztonsági törvény értelmében három hónapig terjedhető elzárással kell büntetni és közmunkára kell fogni. Azokat a cigányokat, akik más országból ide szöknek át, vissza kell toloncolni. A rendeletet a csendőrségek és rendőrhatalóságok is megkapták és az összes rendőrséget, csendőrséget szigoruan utasítja a főispáni hivatal, hogy a rendeletet legteljesebb mértékben hajtsák végre.

— Felmentették a felpósszal való vasuti tisztviselőket. Osziyekről jelentik: A Guttman-féle helyierdekü vasut néhány tisztviselője ellen hónapokkal ezelőtt az a vád merült fel, hogy évek során át mintegy 180 vagon tüzfát loptak el és ezzel mintegy kétszáz ezer dinár kárt okoztak a cégnek. A tüzfát azután egyes osziyei fakereskedőknél helyezték el. A Guttman cég a gyanu alá került tisztviselőkkel szemben fegyelmi eljárást indított meg, azonkívül a bíróságnak is átadta az ügyet. Az osziyei törvényszék most foglalkozott ezzel az ügygyel és az összes gyanúsított tisztviselőket felmentette.

— Nyomában vannak a sztaribecseji betörőknek. Sztaribecsejről jelentik: Sztaribecsejen ismeretlen tettesek több betörést követtek el. Betörők jártak a Schik és Spitzer-féle gyarmatáru nagykereskedés irodájában is, ahonnan több száz dinárt vittek el. A betörőket azonban valaki megzavarta munkájában és az egyik pénztáriókban levő 300.000 dinárt nem volt idejük megtalálni. Ugyanazon az éjszakán még négy üzletben jártak a betörők. A csendőrség a napokban elfogott két fiatalembert, akik ellen az a gyanu, hogy tagjai a két hónap óta Sztaribecsejen garázdálkodó bandának. A nyomozást folytatják.

Szombaton megnyilt Dér Testvérek mészáros és hentesáru üzlete

— Razzia a szentaj pékműhelyekben. Szentáról jelentik: Vukov Glisó bünygyi kapitány szombaton délelőtt végigjárta és felülvizsgálta a szentaj pékműhelyeket. Nagyon sok helyen szabálytalanságokat talált. Némelyik helyen a tisztaság legelemibb szabályát sem tartják be. Sok pékműhelyben a munkások nem viselik az előírt fehér kötényt. Inasok, segédek keze piszkos, a műhelyt nem meszelik eléggé, az állványok porosak, a kenyereket nem sütik ki rendszeren. A kapitány nyolc napi időt adott azoknak a pékeknek, akiknél mulasztásokat észlelt műhelyük rendbehozására. Amennyiben a legközelebbi razzia alkalmával szabálytalanságot, rendellenességet tapasztal, akkor szigorú pénzbírsággal sújtja a mulasztókat. A tisztasági szabályok ismételt be nem tartása esetén előterjesztést tesz, hogy a piszkos műhelyek tulajdonosait fosszák meg iparigazolványukról.

Budanovics—Rijavec hangverseny a Városi Színházban. Budanovics Mária és Rijavec József hétfői szubotica hangversenye iránt rendkívül nagy érdeklődés nyilvánul meg. A művészek repertoárjuk legszebb darabjaival szerepelnek a koncerten, amely nagyszabású zenei eseménynek ígérkezik. Budanovics Mária a budapesti Operaház európai híri énekesnője szubotica származású és ez lesz az első eset, hogy sokat méltányolt énekművésztét szülővárosa közönségének is be fogja mutatni.

— Fizetésemelést kérnek a sztaribecseji községi orvosok. Sztaribecsejről jelentik: Dr. Varró János sztaribecseji községi orvos a községi orvosok nevében beadvánnyal fordult a képviselőtestülethez, amelyben az orvosi alapfizetések felemelését kéri. A képviselőtestület a hétfői közgyűlésen foglalkozik az orvosok beadványával.

Műkövek, cementlapok, siremlékek legolcsóbbak Weigner Károlynál Sztaribecsejen.

— Merénylet a Kuomin-Tang vezérei ellen. Berlinből jelenik: A Tag kínai tudósítója Sanghaiból jelenti lapjának, hogy mikor a Kuomin-Tang tagjainak különvenata az új fővárosba érkezett, hogy a nemzetközi viszonyok megbeszélésére összehívott konferenciát megtartsa, a pályaudvar teherforgalmi területén egy löszerral megrakodott vasuti kocsit felrobbant és 50 embert megölt. A robbanás teljesen letarolt hat házcsoportot 70 házzal, de a Kuomin-Tang vezérei közül senki sem sebesült meg. Nankingban azt hiszik, hogy nem a véletlen műve volt a robbanás, hanem merénylet a nemzeti vezérek ellen.

Miért késlekedik? Mitől fél?

mielőtt valami hashajtót vesz be. Miért? Mert ismeri azokat a kellemetlen szereket, amelyek fájdalmakat okoznak vagy kellemetlen és visszataszító ízű és szagú van, mint amilyen a ricinus- vagy a többi ilyen olaj, a keserűs, a keserűvíz, a különféle labdacok, a Senna, Manna és több hasonló szer.

Tegyen egyszer kísérletet a Magna-porról, azonnal észreveszi azt a nagy különbséget, mert a Magna-pornak kellemes az íze, úgy hogy a legérzékenyebb ember is könnyen és szívesen issza; tisztítja a gyomrot és a beleket, fertőtleníti és felfrissíti a gyomrot, anélkül, hogy a legkisebb fájdalmat okozná.

Minden gyógyszerárban és drogériában kapható, csomagja a használati utasítással együtt 4 dinár. Ahol nem lenne kapható, rendelje meg postán a LABORATORIUM ALGA, SUŠAK, Tvornička 91 címen és mellékeljen leveléhez 2 csomagra 10 dinárt.

— A veszélyes szombori turó. A szombori turó, a bácskaiak kedvenc népeledele, amely ugyszólván minden család asztalán csaknem minden héten szerepel, ugylátszik komoly veszedelmet rejtget magában. Azok, akik a szubotica pénteki piacon szombori turót vásároltak, másnap majdnem valamennyien gyomormérgezést kaptak, úgy hogy a legtöbb helyen orvosi beavatkozást vált szükségessé. Többek között a VIII-ik körben egy egész ucca beteg lett, bár a betegség nem volt súlyosabb lefolyású. A gyomormérgezést okozó szombori turóból felkerült a városi főorvosi hivatalba is, ahol megvizsgálták és megállapították, hogy a mérgező hatást a turó valószínűleg amiatt kapta, mert rézedényben erjesztették. A főorvosi hivatal elhatározta, hogy a jövőben nagyobb ellenőrzés alá veszi a piacot és amennyire lehetővé válik, megakadályozza romlott tejtermékek forgalombahozását.

— Képviselőtestületi közgyűlés Sztaribecsejen. Sztaribecsejről jelentik: Sztaribecsej képviselőtestülete hétfőn, e hó 24-ikén rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés, amelynek napirendjén hatvanhárom tárgy szerepel, előreláthatólag több napot vesz igénybe.

— Hivatalvizsgálat Adán. Adáról jelentik: E hó 20-ikán dr. Zubkovic Pavle főispáni jogi referens és Fosz József főispáni főszámvivő hivatalvizsgálatot tartottak Adán. A vizsgálat, melyen Bikár Mirkó kerülési főbíró is jelen volt, mindent a legnagyobb rendben taált. A bizottság elismerését fejezte ki Pavlov Orestije községi jegyzőnek és Lepojev Vukasin községi bírónak a mintaszerű ügyvezetésért.

SUBOTICA Jelačićeva ulica 2. Rudics kitérőnél

— Engedélyezték a szombori zsidó ifjusági egyesület magyarnyelvű műkedvelő előadását. Szomborból jelentik: A közoktatásügyi miniszter — mint ismeretes — megtagadta a szombori zsidó ifjusági egyesület által szeptember 8., 9. és 11-ikére hirdetett magyarnyelvű előadást. Grol Milán miniszter szombori országgyűlési képviselő és dr. Popszt, a beogradi zsidó hitközség elnökének közbenjárására megváltoztatta előbbi rendeletét és az előadást engedélyezte azzal, hogy előzőleg valaki szerb nyelven ismertesse a darabot. Az olvasást e hó 26-ikán, 27-ikén és 30-ikán tartják meg.

Markovics Jancsi és zenekara egyévi beogradi és zagrebi turaut után e hó 24-ikétől kezdve ismét Szubotica, a Bárány-kávéházban fog koncertezni.

— Beiktatták hivatalába az új adai adóügyi jegyzőt. Adáról jelentik: Bikár Mirkó járási főszolgabíró e hó 21-ikén beiktatta hivatalába Molnár János volt kovini jegyzőt, akit az adai képviselőtestület egyhangulag adóügyi jegyzővé választott meg. Molnár az egyetlen magyar nemzetiségű adóügyi jegyző a Tiszamestén.

L. B. U. női harisnyák

a legfinomabb és legtarosabb minőségben a hari nyakirányál

Klin Jenőnél

Novisad, Veliki beč, Senta

— Házasságok. Schwarz Pál (Velika Kikinda) és Sichter Béke (Budapest) folyó hó 18-ikán házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Worth István, az Opšta Kreditna Banka főtisztviselője Szentán és Antók Margitka folyó hó 16-ikán házasságot kötöttek Sztaribecsejen. (Minden külön értesítés helyett.)

Nagy szíveséget tesz feleségének, ha megmagyarázza, hogy csak az önműködő »Persil«-tel kell a mosást végezni, ha egészségét, de egyúttal a felhőnműt is óvni akarja.

Uj fogorvos Szubotica. Dr. Szkenderovics Gyula orvos, ki a budapesti egyetemi fogorvosi klinikán működött, hazatért és fogorvosi rendelőjét október 1-én megnyitja Priestolonas'ednika Petra ul. 23. (volt Szombori-ut). Rendel. d. e. 8—11-ig, d. u. 3—6.

— Egy dobbovoljác költötte a sztaribecseji rendőrvezetőt. Szomborból jelentik: Sztaribecsejen Leszkovac Szlavko dobbovoljác pénteken este összeszólalkozott a szolgálatot teljesítő Kriszties Szređoje rendőrfelügyelővel. A szóváltás hevében Leszkovac Krisztieset egy vasboxerrel fejbevéta. Leszkovac ellen a csendőrség megtette a feljelentést a szombori ügyészségen.

— Egy millió fontos kölcsönről tárgyal a monopoligazgatóság egy svájci bankcsoporttal. Beogradból jelentik: Az állami monopoligazgatóság egymillió angol fontos kölcsön felvételéről tárgyal egy svájci bankcsoporttal. A kölcsönt előreláthatólag nem fordítják teljes egészében a monopol céljaira, minthogy az új pénzügyminiszter elhatározta, hogy az állami intézmények által felvett kölcsönökből visszafizetett az államtól felvett kölcsönöket. A pénzügyminiszter ezekből az összegekből akarja törleszteni a függő adósságokat, hogy az állam hitelét ezzel is megjavítsa.

— Előléptették a szubotica ügyészség irodavezetőjét. Az igazságügyminiszter Beleszlin Obrád irodafőtisztet, a szubotica ügyészség irodavezetőjét a napokban előléptette és magasabb fizetési osztályba sorozta.

— A temesvári tábla elrendelte Micu és Schröder bankigazgatók szabadlábra helyezését. Temesvárról jelentik: Micu Ivánt és Schröder Istvánt, a Temesvári Hitelbank igazgatóit — mint a Bácsmegyei Napló jelentette — Kikindán letartóztatták és a temesvári vizsgálóbíró megkeresésére visszazárlították őket Temesvárra. Az ottani táblai vádtanács szombaton tárgyalta a két igazgatónak a letartóztatást elrendelő végzés ellen beadott felebbezését és elrendelte Micu Iván és Schröder István szabadlábra helyezését. Az igazgatók szombaton délben már el is hagyták a temesvári ügyészség fogházát.

Vásároljon husz dinárért 25-ikétől 29-ikéig, ingyen kap egy doboz savanyu cukrot a Rudics-uccai Bonbonnier cukorkaüzletben.

Dr. Wohl József specialista szülész és nőorvos teljes ellátásban és orvosi felügyeletben részesít lakásán (Kr. Aleksandrova ul. 9. szám alatt) szülő nőket.

Fogászati műtermemot Novisadon, a Duna-uccából folyó évi szeptember 1-től áthelyeztem a r. k. hitközség épületébe Kr. Petra ul. 30. I. emelet (Villamos megálló). Telefon 21—34. Pászthy dentiszt.

Ellátott egyéneknek a természetes »Ferenc József« keserűvízkura hatalmasan előmozdítja a bélműködést és a testet könnyedé teszi. Több orvosprofesszor a Ferenc József vizet szívvelszirosodásnál is reggel, délben és este egy-egy harmadpohányi mennyiségben rendeli. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben.

Naponta elsőrendű hus és felvágott Olesó árak! Minden bevásárlásnál 10% árengedmény

— Hétfőtől kezdve már fizetni lehet az alkalmazotti adót a szubotica pénzügyigazgatóságnál. A szubotica pénzügyigazgatóság közli, hogy a július augusztus és szeptember hónapra járó alkalmazotti adót hétfőtől, szeptember 24-étől kezdve fizetni lehet a pénzügyigazgatóságnál. A befizetéseket október 15-ig lehet eszközölni.

Markovics Jancsi kiváló cigányzenekara a napokban kezdi meg esténként hangversenyeit a Bárány-kávéházban.

Csak egyszer izelje meg a Franck-féle Bock barnasör, sohasem fog mást kérni.

— Széllhámós órák. Noviszadról jelentik: Horvát Károly apatini órák, a múlt év októberében végigjárta a palánkai járás községeit és mindenütt órákat vett át javításra, az értéktárgyakkal azután megszökött. A napokban Sajkás Sveti Ivánban felismerték és letartóztatták. A széllhámós órást szombaton beszállították a noviszadi ügyészség fogházába.

— Duesu után. Noviszadról jelentik: Malacs Ivó noviszadi újságírónak pénteken a kamenicai busun ellopták a zsebóráját. A rendőrség keresi a tolvajt.

Med. dent. Dr. Deneberg István fog- és szájspecialista rendelőjét október 1-én Aleksandrova ulica 4. sz. alá (Rosszija-Foncière-palota, félemelet) helyezi át.

— Gyermekek a határon. Két év előtt, 1926. szeptember 28-án »Gyermekek a határon« cím alatt megírtuk, hogy dr. Klunics szubotica vezető járásbíró két éves kisfiát, aki Baján volt nagyanjánál látogatóban, a magyar határőrök nem engedték át a határ jugoszláv oldalán várakozó szüleihez, noha dr. Dobó Árpád bajai rendőrkapitány ezt előzőleg megígérte. — A cikke vonatkozólag dr. Dobó Árpád volt szubotica, jelenleg bajai rendőrkapitány annak a közlését kéri, hogy a kisgyerekekkel való szokatlan eljárásban neki semmi része nem volt s az csupán félreértés következménye lehetett. Minthogy ezt az állítást dr. Klunics vezetőjárásbíró is megerősíti, ezt ezennel regisztráljuk.

AUTÓTAXIK

telefonhívásra
minden időben
(éjjele-nappal)

jutányos áron

állnak a közönség rendelkezésére

3 perc alatt ott vagyunk!

Telefon 2-50

Vadonatuj kocsik! Szolid árak!

„**Boldog
menyasszony
vagyok**“

mondja Bölcs Kató.
„Örökifju maradok,
mert a legnehezebb
házimunkát — a nagy-
mosást — elvégzi he-
lyettem a RADION,
mely egymaga mos!”

**Kiméli
a fehérneműt!**

SPORT

Bácskától is pontokat akar hódítani vasárnap az SzMTC

Az elmaradt *Ljubljana—Szubotica* mérkőzés helyett vasárnap folytatják Szuboticán a bajnoki mérkőzéseket és miután most már a vidéken is megindul a küzdelem, teljes üzemű lesz a bajnoki kampány.

Az I. osztály szuboticei csoportjában mindössze egy mérkőzést sikerült programra hozni, ez azonban egymagában megérdemli a közönség teljes érdeklődését. A részletes program egyébként a következő:

Szuboticán:

Bácska—SzMTC

Bíró: *Padjen*. A vasas csapat mult heti kitünő startja után egyszeriben a favoritok csoportjába került és a Bácskával való erőpróbáját már feleslegzett érdeklődés előzi meg.

A Bácska mindenkor egyik legesélyesebb jelöltje volt a bajnokságnak és ezuttal megnövekedett reményekkel indul a küzdelembe, miután a SzAND már az első mérkőzésén leadott egy pontot. A Bácskának az első mérkőzésére ugyancsak az SzMTC jutott ellenfelül és a sportköröket most nem csupán az érdekli, hogy a vasas csapat képes lesz-e megismételni mult heti bravurját, hanem az eredményből közvetve már következtetést vonhatnak le a két rivális bajnoki esélyeire.

Az SzMTC-nek a SzAND ellen mutatott küzdőkép-

essége és kitünő formája után a vasárnapi mérkőzés kimenetelére erősen problematikusává vált. A Bácska csapata a szezon előtt lejátszott mérkőzéseiben nem mutatott olyan formát, hogy több esélyt adhatnánk neki a győzelemre, mint ellenfelének. Kétségtelen, hogy a *küzdelem a bajnoki szezon egyik legnagyobb jelentőségű és legszebb mérkőzése lesz*, amelynek kimenetelét valószínűleg a szerencse fogja eldönteni.

Hakoah—Postás

Bíró: *Perl*. A II. osztályu bajnokság egyik legfontosabb küzdelme lesz ez a mérkőzés, ahol két régi rivális és a bajnokságért egyenlő ambícióval küzdő ellenfél méri össze erejét. A jóképességű csapatok közül a postások formája kedvezőbb és így reálisan őket kell heves küzdelem után győztesnek tippelni.

Radnicski—Bunyevác

Bíró: *Vukovics*. Mindkét csapat az ifjúságból avanszált az alszövetségbe és az idén küzd először a bajnokságért. Az eddigi szerepléseken a Bunyevác állóképesebbnek és egységesebbnek mutatkozott, mint a Radnicski, éppen ezért a győzelemre is neki van több esélye.

SzAND ifj.—Villanytelep SC ifj.

Az ifjúsági csapatok a Bácska—SzMTC meccs előtt mérkőznek Hecht Mihály serlegéért. A kis csapatok

döntő mérkőzése igen érdekesnek ígérkezik.

Valamennyi szuboticei mérkőzés a Bácska-pályán kerül lebonyolításra.

Szomborban:

Sport—Vrbászi SC

Bíró: *Mangh*. A szombori kék-fehér csapat könnyű ellenfelet kap a legyengült vrbásziakban. A Sport győzelme — esetleg nagyobb gólaránnyal sem — nem lehet kétséges.

Szoko—ZsAK

Bíró: *Molnár*. A két szombori csapat találkozása heves küzdelmet jósol. A megizmosodott szombori vasutas csapat egyenrangú ellenfele lesz a legyengült Szokonak és egy kis szerencsével a győzelmet is megszerezheti.

Szombori TK—Bajmoki AC

Bíró: *Orcsics*. A szombori csapat saját pályáján hátrózott győzelmi esélyekkel startol a kezdő bajmoki együttes ellen.

Szentán:

Szentai AC—Odzsacii SC

Bíró: *Sztipics*. A küzdőképes odzsaciak saját pályán is komoly feladat elé állítják a SzAK-ot, amely a megbüntetett Csonka-nélkül kénytelen kiállani és csak legjobb tudásával küzdve szerezheti meg a győzelmet.

A vidéki II. osztályu mérkőzések közül *Novakani-zsán* nyílt küzdelemre van kilátás a *Tisza—Szentai Radnicski* közötti mérkőzésen. Sztaribecsejen a *Radnicski* győzelme várható a *Gradistei AC* ellen, Bezdánban a hazai *BSK* favorit a *Mileticsi SK*-val szemben. Topolán pedig a *TSC*-nek van esélye, hogy legyőzi az újonnan alakult *Kulai SC*-t.

Lóversenyek Novivrbáson. A Péter trónörökös nevét viselő vajdasági lovaregylet szeptember harmincadikán rendezi Novivrbáson első őszi versenyét, amelyen a következő versenyszámok lesznek: általános telivérvény, nyermény 2700 dinár, táv 1200 méter. Novivrbási verseny, nyermény 2750 dinár, táv 1000 méter. Általános nemzetközi verseny, nyermény 5500 dinár, táv 1500 méter. Novivrbási akadályverseny, nyermény 5000 dinár, táv 2400 méter. Egyfogatu ügetőverseny, nyermény 2250 dinár, táv 2200 méter. Kétfogatu ügetőverseny, nyermény 2250 dinár, táv 2200 méter.

Az Odzsacii SC Szentán. Vasárnap az OSC a Szentai AC-al játsza le esedékes bajnoki mérkőzését. A *Palics—Odzsacii* teniszserlegmérkőzés (E. U-serlegért) ugyanaznap kerül eldöntésre *Palicson*, ezért az OSC Leszmeister-I. és Leszmeister-II. nélkül kénytelen Szentára rándolni. Az OSC a következő felállítással szerepel: *Bohner—Szutter, Grafelnik—Kiefer, Weisz, Knöbl (Teufel)—Szelling, Baranyi, Schneider, Butter, Schuy*.

Vasárnap fontos mérkőzések lesznek Beeskerekon. Velikibeeskerekről jelentik: A vasárnapi bajnoki mérkőzések iránt rendkívül nagy érdeklődés mutatkozik, mert ezen a napon dől el voltaképpen az idei futballbajnokság állása. Most mérkőznek ugyanis a legerősebb csapatok. Délután két óra 15 perckor a *Borac* mérkőzik a *ZsAK*-kal, négy órakor pedig az *Obilics* a *Swäbische*vel. Különösen az *Obilics—Schwäbische* mérkőzés iránt van nagy érdeklődés, mert a *Schwäbische* komolyan készül arra, hogy az *Obilicstől* a bajnokságot elragadja.

Helyreigazítás. A sajtótörvény 26—27. §-ára hivatkozva kérem a következők közlését az e hó 17-iki számban közölt sperteikkre vonatkozólag, amely így hangzik: »Veliki Beeskerek. Radnicski—Borac 4:2 (2:2). Bíró: Schubert. A Radnicski technikai főbírnét a Borac lelkesedéssel ellensúlyozta. Schubert bíró erélytelensége miatt csaknem botrányba fulladt a mérkőzés.« A fenti közlemény nem felel meg a valóságnak, már csak annyiban sem, mert a Radnicski—Borac bajnoki mérkőzése első pillanattól kezdve annak befejeztéig a legnagyobb rendben folyt le, sőt mi több, nemcsak az ottlévő négy szövetségi bíró kollégám, hanem a közönség túlnyomó része a legnagyobb elismeréssel és megelégedéssel nézte végig bíráskodásomat. Botrányról szó sem lehetett volna. A szerkesztőségnek e sorok felvételéért köszönetemet fejezem ki s maradok tisztelettel Schubert Ferenc szövetségi bíró. (Velikibeeskere, 1928. szept. 20.)

Papini:

Krisztustörténete

nyolcadik kiadása most hagyta el a sajtót. Mindenkihez szól ez a könyv, mert egyszerű és keresetlen, az evangéliumok ihletéből táplálkozó. Ez a könyv más, mint »irodalom« — megváltás a szerzője számára s tán mások számára is.

A könyv ára 100 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

KÖZGAZDASÁG

VÉGIG A DUNATÖLTÉSEKEN

Teljesen ujjaépitik az apatini töltéseket

Ha valaki azelőtt Apatinról beszélt, bizonyosan a híres apatini halpaprikást emlegette. 1924-től kezdve azonban Apatin szomorú nevezetességre tett szert. Amint ismeretes, Apatinban volt 1924-ben és 1926-ban is az a borzalmas gátszakadás, amely majdnem teljesen tönkretette Délbácskát és amelynek következtében sok virágzó falu pusztult el.

Azóta új töltések építésén dolgoznak és az emberi erő mindent elkövet, hogy korlátok közé verje a hatalmas folyót.

Apatin határát nyugat, északnyugat, dél és dél-nyugat felől nagy töltések védik. Ez az a hatalmas védőgát, amelyet a Duna 1924-ben egy, 1926-ban két helyen és pedig a község fölött és a község alatt elszakított.

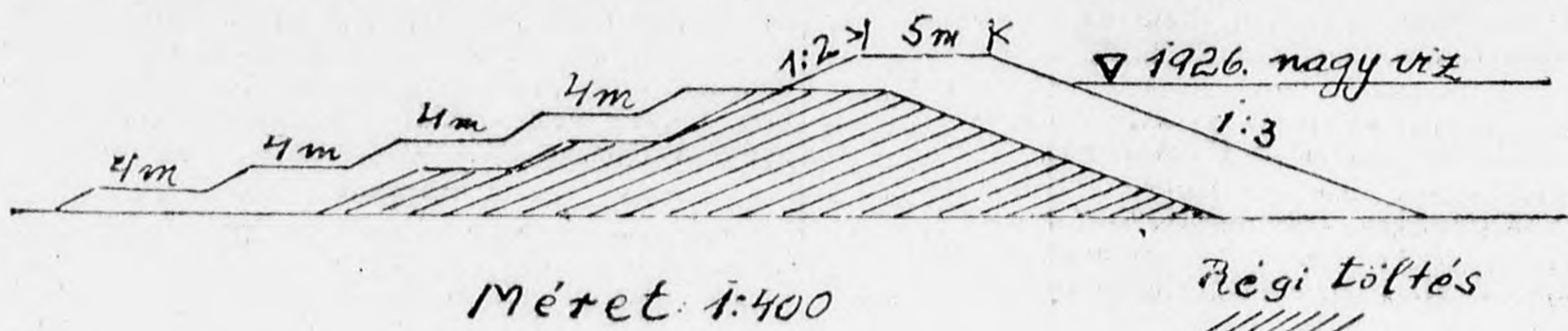
Ezeket a töltéseket kezdték megerősíteni az Apatin—szontai és az Apatin—monostori ármentesítő társulatok. A nagyobb és nehezebb feladat az Apatin—szontai társulaté. A társulat a múlt év őszén árlejtésen adta ki a töltésmegerősítési munkálatokat, még pedig szakaszonként, olyképpen, hogy előbb a töltés kül-

ső — Duna felé eső — része építendő ki és csak azután a belső rész. A társulati töltés felső nulla pontja az apatini téglakemencék alatt van és az alsó része csatlakozik a Szonta—hogojevói műúthoz és az ott már kiépített lokalizációs töltéshez.

A töltés külső, tehát a Duna felé eső részének a kiépítése már meglehetősen előrehaladt. Késleltette a munkát a téli rossz időjárás és kétszer hosszabb-rövidebb időre szüneteltette a Duna tavaszi áradása is.

Az új töltés a nulla ponttól lefelé néhány száz méterre már teljesen készen van. A munkát a társulat helyettes igazgató-főmérnökének utasításai szerint Schüller Frigyes társulati mérnök vezeti. A töltést az erre a Dunaszakasgra előírt szabványszelvény szerint építik ki.

A szabványszelvény mérete a következő: a töltés magassága az eddig észlelt, tehát az 1926. évi legmagasabb árvíz felett egy méter. A korona (a töltés tetejének szélessége) 5 méter, a Duna felől 1:3 lejtővel, a belső oldalon 1:2 lejtővel és a korona alatt minden méterre 4 méter széles padka jön.

Lefelé a töltésen, az első számú gátörház közelében már látszik a nagy sürgés-forgás. Az egyik szelvényben kocsikkal dolgoznak, a másikon kordékkal. Majd megint egy másik szelvényben, mely jóval hosszabb a többinél, iparvágány van fektetve, amelyen billenő kocsikat húznak párosával a lovak. Az anyagot a töltés és a Duna közötti kincstári területről hozzák. Szerencsére a munkára a Duna mai egész ácsosny vizállása, mivel a terep, ahonnan a szükséges anyagot termelik, helyenként nagyon is mélyen fekszik és mégis tudnak most a munkások két méter mélységre ásni.

Több helyen a Duna vizállása meghaladja a 3 métert, már nem tudnak dolgozni, vagy a behatoló dunavíztől, vagy a felőri talajvíztől. Szerencsés körülmény az is, hogy az újjáépítendő anyag legnagyobb része az öreg töltés külső részére csúsz. Ezáltal a töltés ellenállóképessége növekszik. A töltés magassága nem egyenlő mindenütt, hanem mint érthető is, a te-

repszivszonyoktól függ és 4—6 méter között változik.

A dunamenti lakosság nagy megnyugvást érez, amikor látja ezt a töltésmonstrumot. Már a külső rész elkészülte után is biztosnak érezheti magát az ember egy esetleges meglepetésszerű árvízzel szemben és az egész töltés kiegészítése után bizonyosra vehető, hogy az ár nem okoz újabb meglepetést.

Vannak szakaszok, ahol a régi töltésre ráépítenek erősítés és magasbitásként 120—130 köbméter földet is, folyóméterenként. Másutt ez a ráépítés csak 50 köbmétert tesz ki. A régi töltés keresztmetszvényének alapszélessége átlag 30—40 méter között változott, míg a most megerősített töltés keresztmetszvényének alapszélessége 55—70 méter.

Amennyiben az időjárás és a Duna vizállása kedvező lesz, a munkálatok befejezése öt-hat hónap múlva várható.

Berlékovich Sándor

Pancsevó város 1928-iki költségvetésében
négymillió dinár a deficit

Pancsevó város főszámvevő-helyettese Feigl Rudolf most készítette el a város már régen esedékesé vált 1928. évi költségvetését, mely mindez ideig a folytonos tisztviselőváltások miatt nem készülhetett el. A költségvetés fontosabb adatai a következők:

Bevételek: A városi földek jövedelme 982.389 dinár. Állattenyésztés 76.865 dinár. Közbiztonsági bevételek 165.200 dinár. Közegészségügyi bevételek 263.500 dinár. Iskola- és közművelődés 552.986 dinár. Gazdasági bevételek 205.561 dinár. Vagyonjövdelem 52.915 dinár. Különféle rendkívüli bevételek 89.393 dinár. Összesen: 4.114.536 dinár.

Kiadások: Adók, egyenértékek és járulékok 238.606 dinár. Fogyasztási adók, jogok és jövedékek kezelése körüli kiadások 617.179 dinár. Közigazgatási kiadások 2.295.816 dinár. Állattenyésztés 116.681 dinár. Gazdasági kiadások 326.549 dinár. Közbiztonság 1.209.685 dinár. Közegészségügy 724.814 dinár. Iskola és közművelődés 466.320 dinár. Segélyezések 213.657 dinár. Városi kölesöntartozások törlesztésére 57.981 dinár. Különféle és rendkívüli kiadások 387.321 dinár. Rendkívüli egyszer és mindenkoros kiadások 74.585 dinár. Összes kiadások: 7.819.494 dinár.

Pancsevó város 1928. évi költségvetése tehát 3.702.988 dinár deficitel záródik, amit a 2.076.392 dinár állami egyenesadó alapján mintegy 180 százalékos községi pótdadó segélyével kell fedezni. Tekintve, hogy az 1927. évben Pancsevó város lakosainak községi pótdadója 99 százalékos volt, az 1928. évi költségvetés szerint tehát a pótdadó csaknem kétszeresére emelkedik. Ezenkívül van még a városi háztartási alapnak egy körülbelül 4 millió dináros deficitje, melyet fedezet hiján át kell vinni az 1929. évi költségvetésbe. Így tehát az 1928. évi Pancsevó városi költségvetés meglehetősen szomorú képet mutat és a vá-

ros pénzügyi helyzetének szanalása nem lehetséges másképpen, mint nagyobb költsön segélyével.

Hogy Pancsevó város háztartása ilyen helyzetbe került, az eltekintve az általános viszonyoktól, úgy történt, hogy egyrészt az utóbbi évek költségvetésében a bevételek nem voltak teljesen valósan beállítva, amennyiben a költségvetések készítésénél a város tulajdonában levő vicinális vasutak jövedelmeként is felvettek minden évben több százezer dinárra menő összeget, ami azonban tényleg sohasem folyt be, mert az egyesülés után a vasutakat az állam saját kezelésébe vette és bár elismerte Pancsevó város tulajdonjogát, a jövedelemből mindez ideig nem adott a városnak egy dinárt sem, ha ezt az elmaradt jövedelmet a város az államtól tíz évre visszamenőleg megkapná, ami 6 millió dinárt tesz ki, akkor a városnak nem lenne deficitje, nem lenne szüksége semminemű költsönre, hanem pénzügyi helyzetét minden segítség nélkül rendbehozhatná. Még a tavasszal közgyűlési határozatot hoztak, hogy Pancsevó város főügyésze a város nevében szólítsa fel az illetékes állami főurakat, hogy a várossal szemben fennálló e tartozást záros határidőn belül rendezzék, ha pedig ennek nem tette az állam eleget, úgy perelje be a város az államot követeléséért. Ezt a felszólítást állítólag a legközelebbi napokban el is küldik az államvasutak vezérigazgatóságának.

Az állam azonban egyebekben sem tesz eleget a várossal szemben fennálló kötelezettségeinek, mert 1923. óta beszüntette azokat a járulékokat is, melyeket addig a városnak bizonyos államfunkciók elvégzéséért, a kórház és az iskolák céljaira kötelesség szeriént adott. Tehát, ha Pancsevó város ma nehéz pénzügyi helyzetbe jutott, abban nem a városi ügykezelés a hibás, hanem az állam, amely nem tesz eleget a várossal szembeni kötelezettségeinek.

Uj perspektivák a villamosság terén

Ötven százalékkal olcsóbb villanyáram

A tüzelőanyag drágulása, valamint az annak felhasználásával előidézett füst, korom, hamu és egyéb égési termék okozta kellemetlenség már régóta foglalkoztatja a háztartási berendezéseket előállító gyárat. A cél az volt, hogy a háztartásokat olyan felszereléssel lehessen ellátni, amelyekkel a főzés, mosás, vasalás, sőt a fürdés is legegyszerűbben és legolcsóbban legyen elvégezhető. A gáz módot adott arra, hogy a kályhákat és fürdőszobákat gázüzemre rendezzék be, de a gázüzemmel kapcsolatos szerencsétlenségek nagyon sok háztartást elidegenítettek a gázhasználattól. Ettől eltekintve, a gáz alkalmazása még mindig nem tud olyan széles körben elterjedni, mint az kívánatos volna, mert a gáz bevezetése részben sok költséggel jár, részben pedig, főleg régi épületeknél, nagyon körülményes. Ezenkívül sok helyen, mint Noviszadon is, ahol a gázszolgáltatás a háború kitörése óta ugyszólván szünetelt, a város legtöbb utcájában és így az új városrészekben, a fővezeték is hiányzik és így a gáz bevezetése majdnem lehetetlen. Ez a körülmény, amely nemcsak nálunk észlelhető, hanem a külföld sok városában is, különösen olyan vidékeken, ahol a szénbeszerzés drága és körülményes, a legnagyobb németországi villamossági gyárat, a Siemens-műveket arra készítette, hogy a már évtizedek óta gyártott villamos háztartási készüléket még jobban tökéletesítse. Ennek az években át tartó, tudományos és gyakorlati buvázkodásnak már meg is van a gyümölcse: amint a rádió terén sikerült már a legtokéletesebb készülékek gyártása, ugyanúgy a legtokéletesebb háztartási felszerelések gyártása is megoldást nyert. A villamos takaréktűzhelyek, a villamos mosógépek és a villamos vasalók ugy higienia, mint tökéletesség tekintetében utólrhetetlenek, de nem kevésbé a villamos fürdőberendezés is, amely lehetővé teszi, hogy az egyszer felmelegített víz huszonnégy órán át minden utánfűtés nélkül forró maradjon. A háztartási felszerelési cikkek tökéletesítésének nemcsak az volt a célja, hogy a legkényesebb igényeket is kielégítsék, hanem hogy azok árai is olcsóbbak legyenek és így a kis háztartásoknak is lehetővé váljon azok beszerzése.

Mindez azonban nem volt elegendő, mert a villanyáram költségeit is olcsóbbá kellett tenni, hogy a villanyáramra berendezett felszerelési cikkek eredményesen felvehessék a versenyt a gázüzemű felszereléssel.

A noviszadi villanytelep a háztartási célokra szolgáló villanyáram árát majdnem 70%-kal leszállította és ezenkívül módot nyújt arra is, hogy a háztartási felszerelési tárgyakat egyévi részletfizetéssel juttatja el a közönséghez. A noviszadi villanytelep készsége nyújt a vásárlásra vonatkozó felvilágosításokat. Ki kell emelnünk ez alkalommal azt is, hogy a háztartási teendőik villanyárammal való elvégzése minden háziasszonynak nemcsak munka-, pénz- és személyzetmegtakarítást jelent, hanem az egész háztartást tisztává és higienikusá teszi.

A noviszadi komlékiállításon újból bemutatásra kerül a Petkus-féle vetőmagtisztítógép. Ezeknek a gépeknek vezérképviselője, a Bárdos és Brachfeld cég ezzel az újabb bemutatóval azt akarja elérni, hogy a komlótermelő nagy- és kistulák körében is ismertté váljon a Petkus vetőmagtisztító és az eddigi tapasztalatok alapján egész bizonyosra vehető, hogy a gép ezuttal is nagy érdeklődést fog kelteni.

Sztaribecsej egymillió dinárt fordít utépítésre. Sztaribecsejről jelentik: Sztaribecsej képviselőtestülete elhatározta, hogy a város utcáinak és a határban levő topolai, maliogyosi és pancsevói utak rendbehozatalára egymillió dinárt fordít a villanytelep pénzéből. A napokban érkezett Sztaribecsejre a tartomány leirata, amelyben jóváhagyja a képviselőtestület utépítési programját. A képviselőtestület az előmunkálatok elvégzésére már ki is írta a pályázatot.

Angol és amerikai Herbertek. Egy angol újságíró most összeírta, hogy mivel foglalkoznak a gazdag angol és amerikai emberek fiai. Headfort márkinak, Anglia egyik leggazdagabb emberének fia, Lord Bective mint egyszerű munkás dolgozik és megtakarított munkabéréből fizeti műgyetemi tandíját. Asquit fia filmrendező. Az amerikai milliárdosok fiai között igen sok az ügyvéd, a bankhivatalnok és író. Hills, az amerikai vasutkirály két unokája most a családi üzemet vezeti. Minden reggel bemennek a gyártelepükre és délben a munkásokkal együtt villásreggeliznek. Henry Ford fia szorgalmasan dolgozik apja gyárában mint egyszerű hivatalnok.

Építkezik a becskerekéi munkásbiztosító hivatal. Becskerekéről jelentik: A becskerekéi kerületi munkásbiztosító pénztár, mint annakidején megirtuk, megvásárolta a Dunavcska Banka becskerekéi Kalomzskacai épületét. Az épületet a hivatal átalakíttatja és azonkívül is még néhány új épületet szándékozik emelni a telken. Az építkezésre és átalakításra a pénztár hét-

százezer dinárt irányzott elő. Az összeg nagyrészt egy nagy ambulancia céljára szolgáló épület építésére fordítják, amely egy nagy váróteremből és a különböző rendelésosztályokból fog állni. Itt helyezik el a hidrotériát, az aseptikus szobát, a fogorvosi rendelőt, a gyermek- és csecsemőrendelőt, a nőgyógyászati rendelőt, a röntgen-termet, a kvarcrendelőt, a főorvosi fogadótermet és egy nagy általános vizsgálóra szolgáló hely is épül. A helyiségekbe bevezetik a központi fűtést és a vízvezetékot. Az építkezésre most irták ki a pályázatot és azt akarják, hogy az építkezés még ez év folyamán elkészüljön. A pénztár a jövő év május elején költözik be az új épületekbe.

Árveréseken cserélnek gazdát a bécsi házak. Bécsben napirenden van a házak kényszereladása. A város belső részén fekvő legértékesebb objektumok becsértéke 100 és 200 ezer szilling közt váltakozik és jellemző a viszonyokra, hogy a legtöbb ingatlant az árveréseken mélyen a becsérték alatt adnak el. A vevők nagyrészt külföldi állampolgárok. A bécsiek csak kisebb objektumok iránt mutatnak érdeklődést.

Németország eladósodása. Érdekes kimutatás készült Németország külföldi kölesöneiről, amelyeknek névértéke 1924 óta meghaladja a 6.4 milliárd márkát. A kölesönök tiszta hozadéka a kifizetési árfolyamok alapján már csak 5.8 milliárd márká és ennek 67.2 százaléka Amerikában talált elhelyezést. A legtöbb kölesönt az ipari vállalatok vették igénybe, az egész kölesönösszeg 22 százalékát, azután a hitelintézetek következnek 18 százalékkal, míg a közhasznú vállalatok és a birodalom részesedése 15—15, a különböző országoké pedig 10 százalék. A kölesönösszeget a főkéi visszafizetésével együtt a következő 25 év alatt 12 milliárdjába fog kerülni Németországnak.

A bécsiek mezőgazdasági egyesületi közgyűlése. Szomborból jelentik: A bécsiek mezőgazdasági egyesület vasárnap reggel kilenc órakor a városháza közgyűlési termében tartja meg évi rendes közgyűlését.

Kisajátítások a Szonta—Bogojevói föltségek értésénél. Szomborból jelentik: A Szonta—Bogojevói lokalizációs töltés építése alkalmából a földművelésügyi miniszter még a múlt évben engedélyt adott az igénybevevő területek kisajátítására. Miután a töltés már teljesen elkészült, csütörtökön és pénteken egy a főispán által kijelölt bizottság, amelynek dr. Zubkovic Péter és Bojkics Bogdán főispáni referensek a tartomány részéről, dr. Ivkovic Ivandekics Mirkó tartományi választmányi tag voltak a tagjai, Szontán megtartották a helyszíni kisajátítási tárgyalást. A tárgyalás folyamán, miután a bogojevói földbirtokosokkal még május hónapban megtörtént a megegyezés, a szontai gazdák legnagyobb részével is sikerült megegyezésre jutni. Azokkal szemben, akikkel a megegyezés nem sikerült, a további eljárást a szombori törvényszéken folytatják és a kisajátított föld értékét ott fogják megállapítani.

A nemzetközi acélkartell megalapozása. A nemzetközi acélkartell legutóbbi ülésén, szeptember 14-én, határozatot hoztak a következő negyedéves produkciós programjáról. Miután a kereslet változatlan maradt, úgy határozott a kartell vezetősége, hogy a termelési kvótát változatlanul hagyja. Ez alkalommal újra szabályozták az osztrák és a magyar vasművek helyzetét a kartellben, amely ezzel végleges elintéztést nyert. A nyersacélkartell helyzete a jelentés szerint kedvező és a közeljövő nem hoz változásokat az acéliparban.

Lengyelországban centralizálják a gyapjúkereskedelmet. A lengyel kormány kezdeményezésére megalakították Varsóban a gyapjúkereskedelmi központot, amelynek feladata a helyi gyapjúkereskedelem és a gyapjuimport centralizálása lesz. Az új társaság biztosítani fogja a nyersanyag beszerzését a földolgozó ipar számára és gondoskodni fog arról is, hogy a parasztság megfelelő árakat kapjon a gyapjuért. A társaság alaptőkéje egymillió zloty, amelyből 10%-ot a mezőgazdasági minisztérium vett át. Ezenkívül nagyobb részesedést vállalt a gyapjufeldolgozó ipar is.

Pályázat a noviszaai ármentesítő töltések terveire. Noviszaáról jelentik: A Novisza—petrovaradini ármentesítő társulat pályázatot irt ki az ármentesítési munkálatok terveire. A munkára csak Tosics Dusan noviszaai mérnök pályázott. Szombaton Zsakics Milán, a titeli ármentesítő társulat igazgatója és Pfeifer János, a földművelésügyi minisztérium főmérnöke Noviszadra érkeznek a beérkezett ajánlat felülvizsgálása céljából.

A bécsiek és szerémségi mezőgazdasági szövetkezet közgyűlése Szubotícán. A bécsiek és szerémségi mezőgazdasági szövetkezet — Agrarna Zajednica — amelynek székhelye Noviszadon van, szeptember 23-án vasárnap délelőtt Szubotícán a városháza közgyűlési termében évi rendes közgyűlést tart. A közgyűlésen résztvesznek az összes helyi szövetkezetek kiküldöttjei.

Dinamitpatronnal felrobbantott mészát egy bánya-mester. Lechenből jelentik: Rövid időközben már a második eset, hogy öngyilkos dinamitpatronnal vet véget életének. Donawitz közelében van St. Peter-Freienstein s ott egy nagy kőbánya. Madek Izidor, az alpesi bányaállalat 54 éves bánya-mestere dinamitpatronnal öngyilkosságot követett el a réten. A bánya-mester fejét és felsőtestét darabokra tépte a dinamitpatron.

FILM

Hágár fia

A Városi-Mozi új filmje

A Hágár fia a német vidék és a német kispolgár regénye. Azé a kispolgáré, aki világlátésen keresztül viseli a homlokán egy ifjúkori eltévelyedés szegénybéllyegét, megbékélten morzsolja le a tradíciók fényesre könyökölt fotóijében az életet, vagy könnyes szemmel, mardosó lelki-furdallással helyettesíti be a maga sorsába a templomi szószékről elharsogott bibliai idézetet. Keller Paul regénye voltaképpen *terra incognitát* nyit meg az érdeklődés szabadforgalma számára, hiszen aránylag kevés regény vagy film utja vezet a maradi, csökönyös és osztálygögs német kispolgár otthonába. Ez az az emberfajta, amelyik dinasztikus hajlamokat dédelget és könnyűszerrel, habozás nélkül hagyja kialudni a családi boldogság tüzhelyét is, csak hogy a szent vagyon szét ne forgácsolódjék.

Kis emberek nagy válságait váltja át az eleven szó cserepénzére Keller regénye és a regény messzibe mutató utjait stílusosan, hűen és roskadás nélkül követi a Hágár fia című film, a Városi Mozi hétfőtől kezdve színre kerülő újdonsága. A női főszerepet Mady Christians játssza. Ez a lenyűgözően kedves, érdekes és értékes filmszínész, akit eddig csak vígjátékok könnyed félhomályában láttunk, most egy élettel teljes realiztikus filmjáték természetes fényében mutatkozik be és drámai vénájának gazdagságából nyújt izlett. A másik női szerepbe Lia Eibenschütz, a Panama amerikai leánya talán nem kapcsolta be azt az áramfokot, amely elegendő hajtóerővel szolgálhatna a lüktető menetű cselekménynek. A törvénytelen fiut Werner Futterer játssza nagyon jól, rokonszenvesen és szuggesztíven.

A film, amely szigorú disztinkciót kér maga és az átlagmértéket megütő darabok tucatjai között, bizonyára nagyon fog tetszeni a szubotici közönségnek. (3. j.)

KINTORNA

Anya (fiatal özvegy leányához): Légy kedves ehhez az urhoz, kicsikém. Jó férj lenne belőle és azonfelül ugyanaz a monogramja, mint a megboldogultnak.

*

Urnő: Nem szeretek sokat beszélni. Ha intek a kezemmel, az annyit jelent, hogy jöjjen.

Szobalány: Én se szeretek sokat beszélni. Ha intek a fejemmel, az annyit jelent, hogy nem jövök.

*

Két hölgy beszélget az egyik cukrászdában:

Egyik: Te is válsz?

Másik: Hát persze, hogy válok. Másképp férjhez se mentem volna.

Egyik: És megvan a súlyos ok?

Másik: Nagyon súlyos.

Egyik: Megesalt?

Másik: Azért még nem válnék. Vannak férfiek, akik csak azért csálnak, hogy hüségesegek legyenek...

Egyik: A feleségükhöz?

Másik: Dehogya. A babájukhoz.

Egyik: Milyen alapon válsz tehát?

Másik: Egészen más alapon.

Egyik: Nem volt köztetek egyetértés?

Másik: Hát azt nem mondhatom. Apróbb dolgokban mindig egyetérttünk. Például abban, hogy nem vagyunk egymáshoz valók...

Egyik: Talán brutális volt. Megvert?

Másik: Olyan jóba sohase voltunk.

Egyik: Lumpolt? Hajnalban járt haza?

Másik: Már kilenckor az ágyban volt.

Egyik: Este?

Másik: Dehogya. Másnap reggel.

Egyik: Kártyázott?

Másik: Soha. De azért néha kibicelt nekem.

Egyik: Dohányzott?

Másik: Nem mondom, olykor elszitta a cigarettáimat. De azért soha se vitte tulzásba ezt a nőies tulajdonságot.

Egyik: Akkor hát mi az a súlyos ok, amelyek alapján válni akarsz?

Másik (nagyon komolyan): *Kitűnő partit ajánlanak.*

*

A feleség panaszkodik a férjének:
— Adolf, te engem ezelőtt mindig királynődnek nevezted.

— Igen fiam, de azóta köztársasági párti lettem.

SZÍNHÁZ

A nisi Nemzeti Színház Beckereken

Marica grófnő — A fonóban

Beckerekről jelentik: Nem hisszük, hogy a nisi színházulaknak otthon vagy bárhol olyan óriási közönsége lett volna, mint a Marica grófnő becskereké előadásán. Kálmán Imre operettje minden várakozást felülmúló óriási közönséget vonzott, úgyhogy a Szokolánium óriási terme kiesinynek bizonyult az ezernél jóval több néző befogadására.

A szereplőkre is láthatólag élénkítően hatott ez a rekordpublikum, amely előtt lelkesedéssel játszottak és tehetségük, tudásuk legjavát produkálták. Marica grófnő szerepében *Krizsné* elragadóan játszott. Ugyancsak teljes egészében, kedves játékot produkált *Levák* is és mindketőjük játékát lelkes tapsokkal honorálta a publikum. *Piszek* tenorista a férfi főszerepben csengő, tiszta, meleg hangjával ragadta el a közönséget. Nagyszerű alakítást nyújtott és állandó kacagásban tartotta a közönséget *Andries*. Nagyon jó volt *Krizs* egy herceg karrirozott figurájával, *Levák* a komor nyik vidám szerepében és a kisebb szerepekben *Ferari* kisasszony, *Kujundzsicsné*, *Dimulovics*, *Ilies* és a többiek.

Kedden este egy orosz operettet mutatott be a színház. A darab címe: »A fonóban« (Na poselu), szerzője Starnický kisasszony. Öt felvonásos nagy operett, érdekes cselekménnyel, kitűnően megrajzolt figurákkal és a mi fülünknek egészen bizarr, eredeti szép muzsikával. Ebben a darabban *Kujundzsics* mutatkozott be legerősebb oldaláról a becskereké közönségnek. Egy rut, lengett, gazdag és szerelmes paraszt intrikuit játszik teljes realitással, erőteljesen, kifogástalanul. *Kriszsné Levák* asszony ezúttal is meleg sikereket aratott úde, bájos, felvidítő megjelenésével, elevenességével, temperamentumos élénk játékával. Új szereplő volt *Pavleszevicsné* is, aki kitűnő énekesnő, hangja iskolozott és meleg. *Manon* kisasszony pompás hanganyaga és kitűnő alakítása igen mély hatást keltett. *Andries* és *Pesics* a férfi főszerepekben szinte sikert arattak.

h. j.

Kréta kör

(Budapesti munkatársunktól.) A korán elhunyt tehetséges drámaírónak, Klabandnak nagyon finom mesejátékát, a Kréta kört tüzte ki ismét műsorára a Nemzeti Színház Kamaraszínháza. Annak ellenére, hogy a darab már jónéhányszor futott telt házak mellett, nagy sikerrel, a repiz is zúfolt nézőteret vonzott.

Gongyítás jezi az előadás kezdetét. A függöny szét megy és megjelenik a teaháztulajdonos. Bemutatkozik. Általában az összes szereplők, melótt elkezdének a mondókájukat, a sugólyukra szerelt pódiumra lépnek és kecses meghajlás kíséretében felvilágosítják a nézőt, hogy kivel is áll szemközt. A géák énekelnek, halk zene szól, amikor megérkezik édesanyjával Haitang (Bajor Gizi). Csangné egy kertész özvegye, aki felakasztotta magát az adóbérlő házában a kerítésére, mert Má ur elárvereztette a házát és elvette a vagyonát is adó fejében. A család tönkre ment és az anya most eljött Tong udhoz, a teaháztulajdonos tulajdonába megy át. Ugyancsak aznap érkezik a városba Pao császári herceg, aki beleszeret a lányba, de az adóbérlő megvásárolja és magával hurcolja a házába. A második felvonás itt játszódik le. Haitang már megbékélt a helyzetével, megszerette a férjét is, akinek gyereket szült és az adóbérlő feletti örömben válni készül első feleségétől. Az első feleség mérget kever a teájába, Má ur meghal, a gyilkossággal Haitangot gyanúsítják és az első feleség még a gyermeket is elvezi tőle. A harmadik felvonás a bíróság előtt játszódik le. Haitangot halálra ítélik. De megérkezik az új császár rendelete, amely az összes halálraítélteket maga elé rendeli, mert személyesen akar meggyőződni az ítéletek helyességéről. Az új császár nem más, mint Pao herceg, aki felismeri szerelmesét, igazságot szolgáltat és feleségül veszi a sokat szenvedett asszonyt.

A Kréta kör finom, meszerű hangulatainak Bajor Gizi ad életet, színt és mólyiséget. Egyetlen szavával megvilágít szürke jeleneteket, vihart és csendességet ábrázol, a lélek minden fázisát ismeri, az ő személyén keresztül jut el a darab értelmünkig és a szívünkig. A publikum valóságos tüntetett mellette a felvonásvégeknél.

(más.)

TÁRCA

A bizonyos lány,
meg a bizonyos férfi

Irta: Sz. Szigethy Vilmos

Eliszaveta lábnyomát kerestem az akácokban. Végefelé járt a nyár s a szőlő levelét megcsipte a dér, mielőtt még a bogycsók beérhettek volna. Sütött a nap, de mintha temetésre invitáltak volna az én karcsu szép fáim. A lábam egyre több sárga levelen gázolt, nagyon is élénk-sárga volt a színük, külön gyalogut formázódott belőlük a homokon. A jegenyék hallgatagon meredeztek az égnek, szellő se járt, ami kihozta volna őket a sodrukról, olyan csodálatosnak tetszett mégis, hogy haragos-zöld a megmaradt lombjuk.

Délután vitám volt Elizavetével, egy kicsit öszszekaptunk. Abban az időben kizárólag a szerelemről beszéltünk s várva a szőlőhegyen a naplementét, csak a legkritikább alkalommal maradtunk egyetértésben. Egészen bolond problémákat vetettünk fel s néha csak célzás, de máskor egész sortűz lappangott egy-egy megjegyzésünkben.

— Mit csináljon, teszem fel a lány (kezde Elizaveta), a lány, aki szeret egy férfit híven és igazán, azonban a férfi sosem nyilatkozott, bár sok gyanus körülmény arra vall, hogy ő is szereti a lányt. Mi ilyenkor a tennivaló?

Kissé lustán szívtam a cigarettámat, olyan finom illatokat hozott a lappangva bujkáló ósz, hogy megérőltetésnek tetszett most a beszéd. Azért csak annyit mondtam:

— Például.
— Mi az, hogy például?
— Nem vagyok tisztában a gyanus körülményekkel.

— Teszem azt, folytatta Elizaveta, az a bizonyos férfi valamikor több alkalommal is megcsókolta a bizonyos lányt és ilyenkor mindig megkérdezte: Szeretsz? Azonban ő maga nem viszonozta hasonló nyilatkozatokkal a bizalmat. Hát kölcsönös szerelem ez?

— Igen, feleltem, ez szerelem.
— Szó nélküli?
— A szerelem kevés szavu, mert abban az állapotban más rendeltetése van az ajkaknak.
— De a bizonyos férfi (tegyük fel) már nem vágyódik a bizonyos lány csókjára és néha egész óra

is elmúlik, amíg kér belőlük. Tehát mégsem igazi a szerelem és ilyen esetben mi a nő tennivalója?

— Hátha a férfinek komoly gondjai vannak? Az életnek sokféle részlete lehet.

— Ugy képzem, a bizonyos nő nem várja meg, amíg ráunnak, hanem enged a kebelében kigyózó sejtelmeknek, miközben több figyelmet szentel egynémely rokonszenves idegennek, akik — teszem azt — sokat sétálnak a préház körül. Gondolja, hogy ez a teendő ilyenkor?

Eldobtam a cigarettámat, marta a füst a torkomat. Talán ásitottam is, már nem emlékszem biztosan, csak azt tudom, hogy nagyon álmos voltam, annyi tiszta levegőt szívtam a tüdőmben. Álomban hallottam még beszélni Elizavetát, aztán arra ébredtem a hintaágyban, hogy pacskol a zápor.

Ilyenkor sokáig kellett keresnem a lányt, bár a kibékítés nem volt nehéz.

— Mit tenne a lány (teszem azt), ha vélt sérelmekért, amik azonban egyedül az ő kis buztus koponyájában élnek, meg van bántva, aztán jön a bizonyos férfi, egyszerre átkapja a derekát, magához vonja és megcsókolja?

Szaveta durráskodott, a vállát vonogatta, azonban hamar rendbejöttünk, hogy helvet adjunk a másnap következő problémának. A problémák ugyanis elmaradhatatlanok voltak, mert kellett, hogy kitöltse valami a vakációt, amit régi Kolnában szerettem tölteni, ahová elkísért bolondos gyermekkorom.

Azon a korán alkonyodó napon, ijesztető zápor után, több illata volt a levegőnek, mint hármikor. A bankban csak a leghatározottabb föllépésemre igazították el a váltóügymet, ki kellett jelentenem, hogy szegyenlem a földiséget s kész vagyok idegenbe át-helyezni a születési helyemet. Még kamatlábak halk dübörgése vibrált körülöttem, mikor felvonult a bizonyos férfi, aki makaesul hallgat a legfontosabb kérdésekben. A bizonyos lány ugyanis, (tegyük fel) olyan életcéllal néz a jövőbe, mint a többi. Hivatása, hogy szerelemmel, vagy annélkül, de férjhez menjen s ha már választania kell, inkább az első mellett marad. Azonban a bizonyos férfi tréfának tekinti az életet, játékszernek a bizonyos nőt, inkább csak elbolondozik vele, az ölébe vonja, aztán megint eltűnik egy esztendőre s ledér társaságokban profanizálja az irodalmat, minden érzék nélkül a békés családi fészek iránt.

Miután a »tegyük fel lány« panaszosan elduru-csolta a mondókáját, a »tegyük fel férfi« az élet mostohaságával hozakodott elő és a pénzpiac pangásáról mesélt megható románcot, az uzorást megillető jelzőkkel illetvén ama köztisztelőtlen élő férfiakat, akik a méhkest ábrázoló külsejű bankházak belső termében csóválják aggodalmas fejüket a váltóblanketták számjegyeinek láttára.

Ebből származott — hogy végre megtudják — az összeveszés is így történt, hogy Szavetát keresve az akácok felé kirándultam. Az akácok a tovatűnő nyarat siratták és invitáltak volna, hogy álljon meg egy szóra. De oktanul nyilatkoztak meg, mert sárga szőnyeget terítettek elébe, a nyár pedig csak a zöldet szereti.

A nedves homokban akkor egy apró topánka friss nyomait fedeztem fel. Csak Szavetának volt ilyen parányi lába, az ő magas sarka mélyed annyira a talajba. Ott is mélyebbre az egyik, mint a másik, amitt a hanyag járás okoz.

Azonban a szőnyeg sárga szineibe élénk zöld tar- kaságok játszottak bele.

— Ejnye, ejnye, gondoltam úgy is mint bizonyos, sőt adott férfi, milyen játéka ez a természetnek! Már az egészséges levél is lehull a fárról?

A csupaszon maradt száraz meggyöztek róla, hogy inkább emberi kéz műve az egész. Kezdem is sejteni, hogy valaki jár előttem, problémákat ad fel az akáclevélnek, egyenkint tépegetvén le, miközben azt kérdezi, hogy szereti-e valaki, vagy sem? Talán éppen a bizonyos, vagy a teszem azt férfi.

Világosságok is kezdtek bennem gyulladni a válaszok minéműsége felül. Mert néhol valaki toborzó- kolt türelmetlenül s ilyenkor a cipősarok mélyen belesüpped a homokba. Az érdeklődő másutt szinte átsuhan a terepen, minden lépését higgadtan jelzi a ha- ragosan zöld levél, bár nyilvánvaló, hogy nincs itt haragra oka senkinek.

— Szegény kis Elizaveta, bizonyára megint róm gondoltál.

Mikor pedig annyira száguldottam a gondolko- dásban, egy másik lábnyom is kínálkozott magyará- zattal. Nem olyan parányi, mint Szavetáé, inkább szé- les és befelé hajló. Nem állítom éppen, hogy gacsos, de hát az amerikai cipők ravaszágával sosem lehet tisztában az ember.

A düllő ut felül érkezett, szinte váratlanul talál- kozhattak, azután együtt haladtak tovább. Ahol aztán a legmakacsabbul mélyedtek a cipők a homokba, ott volt elszórva a legtöbb levél.

A problémát — hiszen ezzel volt tele a nyár — Szaveta oldotta meg a fordulónál. Amikor odaértem, éppen valami érdekes híradáson tűnődött. Fontos ada- tokkal lehetett tele az ifju és mert a lány a földre né- zett, szemérmatosan hallgatott és tépedeste az akác- levelet. Már bokáig állt benne.

— Az unokabátyám, de távolról, — mondta.
Az unokabátya közélről, mégis zavartan elhallga- tott, minden rábeszélő képességemre szükségem volt.
— Csak folytassa, fiatal barátom, folytassa.

*

Kovács-
féle nagyenyedi arckenőcsev. zsegek o. a
e ismertén a
legjobbARCÁPOLÓ
Kapható minden gyógyszerárban,
drogériáknál és illatszertárbanJUGOSZLAVIAI ÖL-RAKAT
Drogeria Herel Subotica
Aleksandrova ulica 1. — Telefon 165. 9438

Amig a készlet tart a

fiókküzletekben még kapható cipő leszállított árban!

Subotica, Karadorđev trg br. 4., a városi kávéházzal szemben

126 Din.

166 Din.

196 Din.

226 Din.

Beograd: Knez Mihajlova 15.

Veliki Bečkerek: Palata Bukovac

Novisad: Kralja Petra ulica

Pančevo: Vojvode Putnik

Velika Kikinda

Őn is a legjobb vetőmagtisztítógépet vegye

Mit igazol a gyakorlat?

Tekintetes

BÁRDOS ÉS BRACHFELD CÉG

NOVISAD

A bezdáni Gazdakör utján Born és társa malomtulajdonosok, mint gazdaköri tagok nevére megrendelt „PETKUS”-féle magtisztító, osztályozó és csávázó készülékkel is felszerelt gépet megkaptuk, azt üzembe is állítottuk szeptember 6-án.

Az üzembe állítást meghirdettük és ennek folytán nagyon sok gazda megjelent ez alkalommal. A gép munkájával, a gabona osztályozással, nemkülönben a csávázó porozással minden tekintetben meg vagyunk elégedve, melynek érdekében a gazdaköri választmány ily értelemben mond köszönetet fenti Cégnek nevezett gépek terjesztéséért.

Bezdanban, 1928. évi szeptember 12-én

Tisztelettel

A PETKUS-gépek raktárról azonnal szállíthatók!

Chirfusz János
titkárSchillich István
elnök

Üzemben megtekinthető a jugoszláviai vezérképveletnél:

Telefon: 22—86. sz. **Bárdos és Brachfeld, Novisad** Zeljeznička 105—107

NYILT-TÉR

Özv. Dr. Sándor Jenőné sz. Lőbl Lenke gyermekei és egész családja nevében is tudatja, hogy imádo t. drága férje

Dr. SÁNDOR JENŐ ügyvéd

rövid, de súlyos szenvedés után 1928. szeptember 21-én váratlanul elhunyt.

Holttestét Hódmezővásárhelyre hazaszállítjuk. Szubotica, 1928. szeptember 22.

Hirdetmény

A novisadi Matica Srpska, mint a moli Djordjević Sima keze, kedden, folyó évi szept. 25-ikén d. e. 9 órakor a Matica Srpska könyvelőségében Novisadon, nyilvános szóbeli árverés útján bérbeadja a moli hártában fekvő 197 hold földet a hozzátartozó nagy szállással együtt. A föld teljes egészében vagy parcellázva kerül bérbeadásra és pedig természetbeni vagy készpénzfizetés ellenében, megállapodás szerint.

Minden árlejtő köteles az árverés előtt készpénzben holdanként 100 dinárt, vagy a teljes komplexumért 20.00 dinárt letétbe helyezni.

9883

A Matica Srpska könyvelősége.

Gőzmalom ujólagos elárverezése Bácska-Topolán

A Francia-Szerb Bank beogradi igazgatóságának kérelmére a bácska-topolai járásbíróság mint hivatalos közeg nyílt árverés útján szeptember hó 25-én hivatalos helyiségében, (6. sz. szoba) eladja a csödben lévő Beogradska Produktna Banka tulajdonát képező »Patria« mal-

A FÉRFI, A NŐ

ÉS A FILM

LÁSZLÓ FERENC REGÉNYE

— Hát igaz ez Géza? — kérdezte boldogan a lány, mintha nem tudná hinni, hogy az álom megvalósult. — Mi ketten Velence felé közeledünk?

A férfi szorosabban magához vonta a lányt és gyönyörködött boldog izgalmában.

— A szerelmesek a szerelem városában... — suttogta. — Tudod milyen szép lesz ez?...

Most először tegezte a lányt, aki csodálkozó szemekkel bámult rá.

— Jaj de furcsa, amikor tegez... — majd mosolyogva gyorsan kijavította — amikor tegezel...

— Drága... — lehelte a férfi Lili arcába. — Szeretlek...

— Most már mindig tegezni fogjuk egymást? — kérdezte a lány, akinek sokkal furcsább volt ez az új bizalmas megszólítási mód, mint a férfinek, aki nem egy nőt tegezett már.

— Ha akarsz... és ha szeretsz... — halmozta az újságíró az ígéretet, mert élvezte Lili meglepett, kedves mosolyát, amely mindannyiszor pajkosan felderült az arcán, ahányszor tegezte.

Lili válassz helyett szorosabban simult a férfihez. A vonat a már alkonyba borult vidéken száguldott Velence felé és a monoton kattogásból is ez csengett ki: »Drága... Szeretlek... Drága... Szeretlek...« Lili boldogan, lehunytt szemmel álmódóva simult a férfihez...

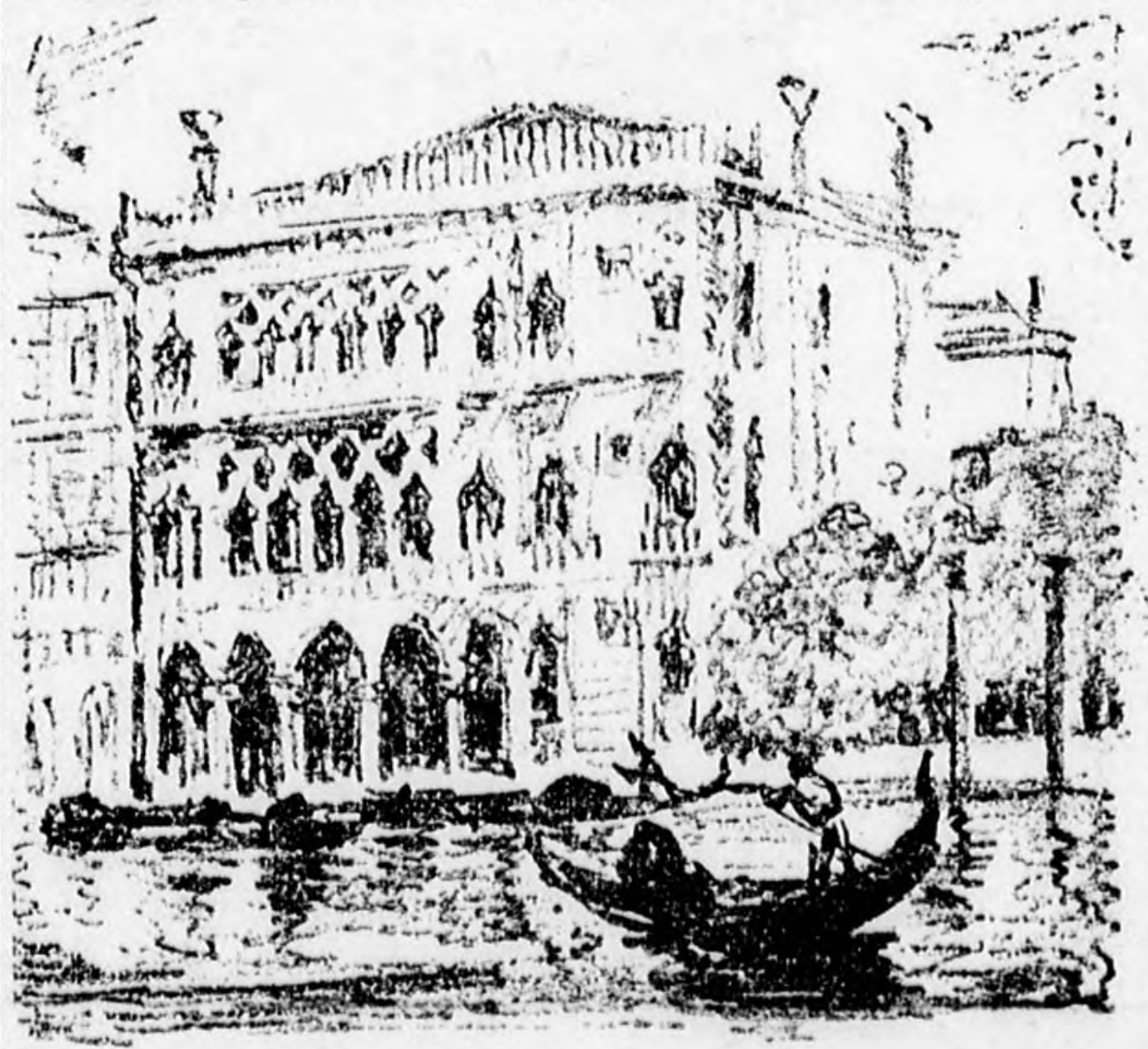
— Mestre... — kiáltotta a kalauz és a Velence előtti állomás villanyfényében uszó csarnokban nyüzsgő csoportok siettek a vonat felé. Izgatott hangok, értelmetlenül összekavaródó kiáltások hangzottak és csomagokkal bajlódó utasok tolongtak. A vasuti kocsiban is megkezdődött a lázas készülődés, bőröndöket emeltek le a podgyászhalóból, a nők rendbehozták összezilált hajukat, kis ruzszt raktak az arcukra és készülődtek. Amikor a vonat elhagyta Mestrét, néhány közömbös olasz kivételével mindenki az ablakoknál tolongott, áhitatosan várva Velence felragyogását...

A gyorsvonat már a hosszú velencei hidra kanyarodott és Lili két oldalt a tenger látta. Hatalmas,

sima víztükör közepén szaladt a vonat, mintha vakon belerohant volna a tengerbe. Különös élmény volt már ez is: egy vasuti kocsiban ülni a tenger felett és nem látni mást, mint a mindkét oldalon elterülő végtelen víztömeget.

Aztán fénypontok tüntek fel mind sűrűbben és mindig ragyogóbban világítva: Velence előrelődött üdvözléte, a velencei lámpafények, amelyek kétszeres ragyogással imbolyogtak a távolból, a valóságban és a tenger vizében tükröződve. Gyorsan közeledtek a fénycsóvák és aztán feltüntek a város körvonalai is, kupolák és háztetők vakító fénytől övezve a sejtelmes tavaszi estében és Lili boldogan szorította meg Dér Géza kezét... Aztán eltűnt a tenger és elmaradtak a ragyogó kupolák, hatalmas ivlámpák fénye pásztázta a vasuti kocsit, a velencei pályaudvaron voltak.

— Facino!... — kiáltották minden oldalról, podgyászokat vittek a fürge, hadaró beszédű horvárok, olasz szavak és kiáltások röpködtek, lármás nyüzsgés kavargott köröskörül. A kijáratnál a hotel-portások lármás, három-négy nyelven hadaró frontját kellett áttörni és a következő percben már gondolán ültek, amely lassu ringatással

elindult a Canale Granden. Lili mintha álomban járt volna... Olyan hihetetlen volt mindez: a furcsa alakú, fekete gondola, amelynek orrán egyenletes mozgással evezett a szétterpesztett lábakkal álló gondolás, a víz, amelyet kétoldalt házak szegélyeztek, Venezia... A házak között mindig sűrűbben tüntek fel a csodálatos szépségű velencei paloták, csipkés díszítésükkel, loggiáikkal és a vízre nyíló kapuk előtt előkelő kandelaberek-

kel és tarka póznákkal, amelyekhez gondolák voltak erősítve. A szerelmesek szemei mohón iták mindez a páratlan szépséget. Aki először érkezik Velencébe, az valami áhitatos, meghatódást érez és ők mindketten most először jártak az örök vágyakat ébresztő városban... Alig szóltak egy szót is, csak önkéntelenül feltörő indulatszavak, a gyönyör felkiáltásai fogadták a csipkés oszlopu Cas D'Oro-t, ezt a nemes ötvezésű ékszerdobozhoz hasonló gyönyörű palotát, a felbukkanó mellékúccákat, a csatorna mindenfelé elágazó keskeny vizsikátorait és a mellettük elsuhanó kis vaporettót. A gondola a villanyfényben ragyogó Rialto-híd alatt uszott el és ők gyerekes örömmel fedezték fel a hidon egymásra zsufolt világos üzleteket. Minden lépésnél újabb szépségek fogadták őket és szinte szédülten kerültek szállodájukba valahol a Szent Márk-tér közelében.

Nem telt egy félóra és már ismét az uccán voltak. Mint csodálkozó, naiv gyermekek mindent látni szerettek volna Velencéből még ezen az estén mohó kíváncsisággal. A hosszú utazás elfárasztotta őket, de a friss szenzációk most úgy felvillanyozták őket, hogy nem éreztek semmit a fáradságból és nem tudtak volna a szállodai szobában maradni, amíg nem bolyongtak idegenül, cél és terv nélkül a velencei utcákon. Rövid és szűk sikátorokon mentek keresztül, anélkül, hogy sejtették volna merre viszi őket a véletlen és egyszerre arkádok oszlopaihoz értek, amelyek közül még csak sejtelmesen kandikált elő egy zöldesfényű kupola. Még egy lépés és csodás pompájában kibontakozott előttük a Szent Márk tere... A meglepetés fojtott kiáltása hagyta el szinte egyszerre ajkukat. A csodálatos koncertteremhez hasonló teret azonnal megismerték. A képekről és metszetekről jólismert tér most a valóságban ragyogott fel előttük öt kupolás csodálatos templomával, a karsu kampanillel és a háttérben a Doge-palota álomszerűen szép vonalaival. A téren hullámzott a sétálók tömege, a Flórianiból zene foszlányai szűrődtek ki és Lili úgy érezte, hogy nem is valóság, hanem színpadi díszlet ez, a legszebb díszlet, amit rendező fantáziája és művész keze teremthet... A szépségektől kábultan karolt a férfiba és a boldogság paroxizmusának csak egyetlen szava volt, amelyet most először mondott a lány Dér Gézának:

— Szeretlek...

(Folyt. köv.)

mot. (Napi 24 órai őrlőképessége 7 vagon liszt és 2 vagon kukorica).

A fentemlített gőzmalom ötemeletes épületén s a hozzátartozó legújabb és legtökéletesebb gépein kívül (a gőzgép 450 HP Lanc védjegyű) eladásra kerülnek a hozzátartozó összes melléképületek, mint: egy kétemeletes épület, amelyben egy kukoricaőrlésre szolgáló kisebb malom van felszerelve, továbbá gépműhely, nagy raktár, melyben 100 vagon termény helyezhető el, egy külön ház 12 lakószobával, mely hivatali vagy lakóhelyiségnek használható, ezenkívül egy nagy lóistálló és kocsifészer.

Árlejtési összeg 3.500.000 dinár. Tekintettel arra, hogy ez a malom újlagosan kerül árverezésre, az árlejtési összeg alul is eladható. Az árverésnél résztvevőknek 10%-ot kell készpénzben vagy értékpapírokban letétbe helyezni. Az árverésre kerülő épületek és tárgyak a végrehajtás kezdetéig szabadon megtekinthetők. Közelebbi értesítéssel szolgál a beogradi Francia-Szerb Bank személyesen vagy írásban.

OPŠTINSKO POGLAVARSTVO u MARTONOŠU.

Br. 3470/1928.

Oglas

Potpisano opštinsko poglavarstvo raspisuje ofertalnu dražbu na manjak za liferovanje pet (5) vagona potpuno zdravih i suvih bukovih cepanica, bez oblika ab Martonoš-stanica.

Oferte treba snabdeti sa 100 dinara takse.

Oferti se mogu podneti do 27. septembra tek. god. pre podne u 10 sati kod administrativnog beležnika.

Rok za liferovanje 15. oktobra 1928. god.

Rok plaćanje po pogodbi.

Martonoš, 20. septembra 1928.

9891

Opštinsko Poglavarstvo u Martonošu.

Tánckurzus

Ertesitem igen tisztelt növendékeimet, hogy a korábban hirdetett tánckurzusok gyász esetünk miatt, tolyó hó 24-én, hétfőn este 8 órakor kezdődnek

Landau Juliska

táncművész.

9903

Nea.Crem

legmegbízhatóbb
arc- és kézápoló

KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA

589

Buterosott szoba kiadó. Cara Lazara ulica 9.

Gyenge férfiak-

nek 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim „Patent 608“
Cimj (Kolozavár) 1622
1. sz. postaiókbérlet.

Hirdetmény

Picé és Kapista-féle fényképészeti műterem 1929. május hó 1-re kiadó. Érdeklődők forduljanak Halbrohr László földbirtokoshoz Aleksandrova ul. 9. szám. Felvilágosítással szolgál még dr. Kriszhaber Gyula ügyvéd. 9920

Rendeljen mintákat és
láttni fogja

hogy szövet, kamgarn és sevitot férfi ruhának, gyapju, zefir, parhet, plüss, karion, bársony női ruhára, vászon és minden más rőfös-áru bevásárlására legjobb és legolcsóbb

R. Stermecki nagyáruháza Celje, 27. szám (Slov.)

A Stermecki nagyáruház közvetlenül a legjobb és világhírű gyárakból es közli bevásárlásait és ezért kerül árusításra jó és szolid áru olcsóbban, mint akárhol másutt. Rendelések 500 dináron felül bérmentve. Képes árjegyzék több 1000 ábrával ingyen 1673

Az összes

háztartási felszerelési cikkek
takaréktűzhelyek
rezsók
mosógépek
vasalók
fürdőkályhák

villanyüzemre.

A noviszádi villamostelep a villamosáram háztartási célokra való felhasználásánál cca hetven százalékkal olcsóbb áramot ad. Az üzemeltetés 10%-al olcsóbb a gáznál.

Minden háztartás részére nélkülözhetetlen. Kérjen ismertetőt vagy tekintse meg raktárunkat és be fogjuk bizonyítani, hogy a háztartási kellékek villamosítása IDŐ-, SZEMÉLYZET- és PÉNZMEGTAKARITÁST valamint HIGIENIÁT jelent Önnek.

Kedvező részletfizetési feltételek

ALTERNO műszaki vállalat NOVISAD

Kralja Petra ulica 24.

9.04

Telefon 2414.

**Kereskedelmi érettségit
őhajt tenni?**

Irjon azonnal **Dr. Rudó Bálintnak Szikszó**. Díjtalan felvilágosítás. Előkészítés összevontvizsgára teljes garanciával.

ELADÓ DIESELMOTOROK

1 db álló, 120 HP. Magyar Fegyver- és Gépgyár R. T. Budapest gyártmány. 365 hengertűrat, 510 hub., 187 for. írat, extranehez lenkerrel. 3100 volt, 50 periodusos Siemens-Schuckert generátorral.

1 db 50-55 HP. grázi gyártmány, extranehez lenkerrel és tartalék alkatrészekkel. Egy 34 kw. egyenáramú dinamo 150 volt feszültség.

Gyárilag javítva, teljes garanciával. Vállaljuk mindenféle dieselmotor és motor gyári javítását teljes garanciával.

„INDUSTRIA“ LEOPOLD WELTMANN NOVISAD
Sremska ulica. Strand-ut. Telefon 20-75

Jugoszlávia legolcsóbb divatszalonja

WEINERT HERMANN Subotica,

I., Strossmajerova ulica 16.

Arak: köpenyek, kosztümök 200 dinártól

ruhák 100

aljak, bluzok, pongyolák 50

Elsőrendű, izléses és szép munkák garantálva

ÉRTESÍTÉS!

Értesitem az igen tisztelt vásárló közönséget, hogy a Karadjordjev (Fő-) téren levő, 10 év óta fennálló üzlethelyiségeimet átalakítottam és fővárosi nivóra berendezett

tágas, nagy helyiségeim

lehetővé teszik, hogy megnövekedett vevőközönségemet az eddiginél is nagyobb figyelemmel, pontossággal és kényelmesebben szolgálhassam ki.

Az őszi szezonra külföldi selyem-, szövet- és egyéb újdonságaim megérkeztek. — A souterrain-helyiségben berendezett

szőnyeg- és függönyosztályban

raktáron tartok keleti és hazai perzsa és egyéb gyári szőnyeget, függönyöket és függönykerméket oly nagy választékban, mely eddig itt nem létezett.

Raktári készleteimet minden cikkben megkésztettem, a választék mindenben óriási, áraim szolidak.

Minden nálam vásárolt cikk kiváló jóságáért és tartósságáért garantálók!

Tömeg-reklám-cikkeket nem tartok, kizárólag világcégek elsőrendű gyártmányait árusítom. — Tekintse meg üzlethelyiségeimet és hirdetésem komolyságáról vásárlási kötelezettség nélkül győződjék meg. Hirdetésem nem propaganda célokat szolgál. Egyetlen propaganda-eszközöm az, hogy **nálam mindenki jól vásárol.**

A mélyen tisztelt vásárlóközönség további pártfogását kéri

kiváló tisztelettel

Székely Mátyás

kézmű- és divatáru-kereskedő

LEVELEZÉS

Szüret után lesz az esküvőm, de butoraimat rajz szerint már most megcsináltatom Brauchler-nál, Subotica, Halpiac. 7211

Nyelvtudás ma mindenki nek egyaránt fontos. Angol- és németoktatás csoportokban és egyénként most kezdődik. Havi tandíj 80 dinár. Iratkozzék be idejében. Raynbird, Subotica, Zrinjski trg 19. 9755

Richmo. Testvérkedő fehér lelke az én védszen-tem. Legdrágább érzéseink titkos eltolvajkodásából éljük az örömeiket. Eszelősen igénytelenek vagyunk, ha így is jó. 9781

Két fiatal urileány levelez- ne intelligens urifiukkal. Leveleket »Aki mer, az nyer« jeligére a kiadóba kérünk. 9822

HÁZASSÁG

Ki volna hajlandó magasi- fizetési, saját vagyonnal is rendelkező, 28 éves, jó megjelenésű utazóval házasság céljából megismerkedni és levelezni. Leveleket »Erkölcös« jeligére a kiadóba kérek. Minden levélre válaszolok. A diszkreció becsület dolga és kölcsönös. 9835

Huszonöt éves önálló kereskedő házasság céljából megismerkedne intelligens urileánnyal. — Leveleket »100.000« dinár« jeligére a kiadóba kérek. 9832

Mint minden más kereszté- ny iparos-kereskedő, aki 24 éves korában már meg-nősül, én is keresem hoz-zámílló, jobb polgári ipo-ros vagy kereskedőcsalád-ból származó, keresztény lány ismeretséget házasság céljából, kinek megfelelő hozománya is van és kinek kedve volna üzletem-ben segíteni. Leveleket a kiadóhivatalba kérek »24 éves« jeligére. 9729

Huszonhat éves kereszté- ny, jó megjelenésű üzlet-ember házasság céljából gazdagabb nő ismeretséget keresi. Leveleket »Elhatá-rozás« jeligére a kiadóba kérek. 9788

Hölgyeim! Huszonhétéves, fess, kitűnő üzletember va-gyok. Tekintélyes vagyono-m és évi 120.000 dinár jövedelem van. Elfoglaltsá-gom miatt és más ismeret-ség hiányában ezután keresem háziasan nevelt hajadon ismeretséget, aki üzletem kibővítéséhez 300—400.000 dinárral tár-sulna, melyet földbirtokon első helyen való bekebele-zéssel biztosítanék. Leveleket »Földbirtok is lehet« jeligére a kiadóba kérek. Csak teljes című és biza-lommal megírt levelekre válaszolok. Diszkreció biz-tosítva. Ügynökök kizárva. 9833

Vidéki bankhivatalnok há-zasság céljából levelezni óhajt 18—24 éves hölgyek-kel. Kölcsönös diszkreció. Teljes című leveleket »Va-gyonos« jeligére a kiadóba kérek. 9833

Két elzúllott fiatalember, az egyik 31, a másik 24 éves, különben jobb iparo-sok, szeretnének megismer-kedni házasság céljából 18—24 éves leányokkal, akik őket jobb utra térítve szá-nálnák. 10—15.000 dinár hozományfőleg megkiván-tatik. Érdeklődő leveleket »Két mákvirág« jeligére a kiadóba kérnek. Öreg néni és egyéb házasságközveti-tők kizárva. 9778

Szőke- élénkedélyű, tem-peramentumos, jó házból való urilány, hozománnyal e nem szokatlan uton ke-res élettársat. Csak komoly ajánlatokra válaszol. »Szőke leány« jeligére kér megkereséseket. 9842

Önálló kereskedő házasa- g céljából megismerked-ne 25—32 év körüli leány-nyal, özvegyvel vagy el-vált asszonnyal, aki 100.000 dinárnál nagyobb vagyon-nal rendelkezik. Vallás, nemzetiség nem határoz, gazdálkodó családból is le-het. Vagyon 200.000 di-nárnál nagyobb, több nyel-ven beszélek. Leveleket »Boldog élet« jeligére a ki-adóba kérek. 9779

Menyasszonyok figyelme- be! Ajánlja saját készítmé-nyű valódi lendamaszt, asztalabrosz, szalvéta, tör-lüköző, ágynemű és vá-zson, valamint egyéb gyártmányait, melyek a műszövészetbe tartoznak. Varga Flórián, Subotica, Trumbićeva ul. 3. 8003

Biro »Uspjeh« Beograd, Dračka br. 9. mindenkinek szép keresetet nyújt ér-dekes és fontos cikk eladásá-val. 7123

Egyedülálló 23 éves ke-resztény árvaleány vagyok. hozomány 1.000.000 dinár készpénz, családi ház és egyéb ingatlan. Házasság céljából megismerkednék jó családból származó urak-kal. Teljes című leveleket »Diszkreció« jeligére a ki-adóba kérek.

Huszonkét éves szolid, há- zias, otthonülő urilány, megfelelő iskolai képesítése van, nem táncol, nincs bubifrizurája megértő, szor-galmas és odaadó felesége lenne olyan férfinak, aki a házasságban nem hozomá-nyt, hanem boldogságot keres. Ha van ilyen írjon »Keresem a boldogságot« jeligére a kiadóba. 9844

Férjhez menne huszonöt éves önálló hivatalnoknő, akinek egzisztenciát bizto-sító állása, némi hozomá-nya van. Keres olyan fér-jet, akiben van kedély és megértés s aki igazi uri ember. Komoly ajánlkozó írjon »Uri ember — uri leány«-nak a kiadóba. 9843

FOGLALKOZÁS

Jobb házból való lány ház- vezetőnői állást keres gyer-mektelen házaspárnál vagy magános urnál. Cim a ki-adóba. 9770

Elhelyező irodámban ke-resek azonnalra pincérleá-nyokat és kaszárnokét. — Ajánlok azonnali belépésre főpincért, éthordót, sza-kácsnőt, üvegessegédet. — Ügynököket értékpapírok terjesztésére fixfizetéssel keresek. Lang agentúra. 9916

Perfekt magyar-német le-velező, gyorsíró, könyve-lésben is jártas kisasszony napi három-négy órai fog-lalkozást keres. Leveleket »Félnap« jelige alatt to-vábbít a kiadóhivatal. 9707

Bizalmi állást keres három nyelvet beszélő nős fiatal-ember 30.000 dinár kaució-val. Cim Erosnál. 9726

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vasárnap és éjszakai hirdetés aznap 10 dinár. Csak felhívás nélküli leveleket továbbítunk. Kérdésekért fordulj a kiadóhoz.

Intelligens zsidónő házve-zetőnőnek ajánlkozik ma-gános urhoz vagy zsidó családba. Szíves megkere-séseket a kiadóhivatalba kér »Magános« jeligére. 9923

Német kisasszonyt keresek délelőtt 1—2 órára gyer-mek mellé. Cim a kiadó-ban. 9919

Elemista gyermekeknek privátórát adok havi ötven dinárért. Cim a kiadóban. 9859

Kezdő asztalossegéd és egy jóházból való vidéki fiu teljes ellátással tanoncnak felvétetik. Szegedi asztalos-mesternél. Il. P. Kujun-dzić ul. 93. 9900

Fiatl, ügyes borkereskedő- segédet azonnal felvesz Stevan Stefatić i Drug cég Beli Manastir (Baranya). 9895

Szorgalmas, megbízható tisztviselő állást keres lehetőleg faterkedésben, vagy pénztárnoki állást, kaucióval. Szíves megke-reséseket a kiadóhivatal to-vábbít. 9820

Fiatl papucsszegédeket felvesz Pazarev Pál, Srbo-bran. 9826

Fiatl urileány orvos vagy fogorvos mellett állást vál-lalna. Dabai I. Bačka Topo-la, poste restante. 9893

Gazdatiszti állást keres nagy szakértelemmel bírő 54 éves gazdálkodó. Leveleket »Szakértő« jeligére a kiadóba kér. 9858

Gipszsegéd, munkaszere-tő, vegyes munkára azon-nal felvétetik. Varrottmun-kás előnyben részesül. — Polgár cipész, VIII. Zmaj Jovina ul. 27. 9874

Munkásnők, könnyű tisztá és állandó munkára felvé-tetnek. Nyitrai háziipö-üzeme, VI. Madjarska uli-ca 28. 9857

Ügyvédjelölt hosszabb ügy-védi praktissal állást ke-res ügyvédi irodában já-rásbírói székelyen. Cim Schmolka hirdetőirodá-ban, Novisad. 9882

Főosztályon keresünk, aki a pénztári teendőken kívül a számlálásban is teljes-en jártas. Csak somboriak ajánlatait vehetjük tekint-etbe, melyek Deutsch & Polacsek, Sombor címre küldendők. 9763

Egy jó kádarsegéd állandó munkára felvétetik. Heizer Henrik, Bačka Topola. 9794

Szépén mosni tudó gyer-mekszereető bejáró ke-restetik. Deutscher, Kva-ternikova 7. 9851

Pirnitzer-szalomban tanon- cok felvétetnek. 9873

Elemista gyermekek mellé elmennék pusztára. Cim a kiadóban. 9863

Szobafestősegéd felvétetik Wurum Péternél, Horgoš. 9864

Kovácssegédet keresek azonnali belépésre. Romo-la József, Bajmok. 9870

Varrólány, azonkívül kifü-tő fiu és leány felvétetik Spitzer szőrmeáruházban, Sokolska ulica. 9726

Segéd, jó megjelenésű, jó eladó, elsőrendű kirakat-rendező, a rőfos-, uri- és nődivatszakkából, felvé-tetik. Fényképes ajánlato-kat kérek. Kelemen Béla, Čakovec. 9902

Hölgyek és urak figyelme-be. Mélyen leszállított munkadíjak fazononként. női kabát (elsőrendű férfi munka) 300 dinár, férfi öltö-ny vagy téli kabát 350, felöltő 300 dinár, öltöny vasalása 15 dinár. — V. Kuntscher férfi és női szabó, Sudarevićeva ul. 25. Krumpliac. 9908

Tanoncot asztalosiparhoz, tanulóéleányt politurozás-hoz felvesz Kaić Lajos asz-talos, Il., Zavojna ul. 5. 9802

Munkásnők, állandó, könnyű munkára, azonnal felvétetnek. Fischer Ernő dobozgyár, Karadžićeva 26. 9754

Suche für 2 Knaben ein deutsches Kinderfräulein. Offerte mit Photographie an dr. Josip Bruck Sombor. 9716

Közvetítjük a legrövidebb idő alatt az engedélyek minden fajtáját, állampol-gársági, itt-tartózkodási en-gedélyt, (trafik, kávékimé-rés, hűnő i mesno pravo stb.) Nemzetközi Iroda, Subotica, Aleksandrova ul. 9. 9288

Gyógyszerész magiszter vagy asszisztens keresek azonnali belépésre. Samar-jay gyógyszerár, Sombor. 9760

Okleveles tanítónő, ki nyel-veket beszél, esetleg zongo-rát is tanít, felvétetik. Cim: dr. Vojnich, Bačka Topola. 9558

Kertész többéves gyakor-lattal azonnali belépésre állást keres. Homolya Jó-zsef, Senta. 9510

Fis tagu uri család rendez-tető mindenek házve-zetőnőt keres. Cim a kiadó-ban. 9649

Urividat- és rövidáru szak-mában ügyes, önállóan mű-ködő segéd és legalább négy középiskolás gyakor-nok felvétetik. Bukevác Ist-ván, Párisi Áruházában. Vel. Beeskereken. 9715

Tüziember, kizárólag ru-ganyos munkára felvétetik Erdei Bálintnál, Subotica. 9710

Mészáros, hentessegédet azonnali belépésre keresek. Csak személyes megje-le-nést veszek figyelembe. Bencsik Ferenc hentes, Senta. 9713

Ber Ica pesti tanulmány utjáról visszaérkezett és varrészalóját VII. Miloša Obilića 19. alatt megnyi-totta (Vetrőház). 9725

Alexa nyakkendőipar, 10 dinárért fordítja ki nyak-kendőjét. Korzó. 6708

Könyvelésben jártas irodai tisztviselő, német és szerb nyelvtudással, mielőbbi be-lépésre kerestetik. Ajánlato-kat »Könyvelő« jeligével a kiadóhivatal továbbít. 9821

Kovács-tanoncnak felvé-tetik jó házból való erős fiu. Bővebbet Crnjaković bódésnál, az állomással szemben. 9792

Kifutót felveszünk. Kramei Antal és Társa. 9737

Bognároknak kerékgyártó-gép nagyon olcsón sürgő-sen eladó. Subotican, Ul-reich, I. Jukićeva ulica 37. 9765

Autógarage, javítóműhely, autó és kerékpárgumi vul-kanizáló. Speciális alumi-nium hegesztés. Bata-ga-rage és Takács vulkanizáló Zrinjski trg 24. Tanonok felvétetnek. 4289

Tanoncot felvesz Petró ci-pész. Sokolska ul. 1. 9789

Állandó munkára felve-szek ügyesebb, fiatal fa-esztergályost, aki a fameg-munkáló gépek kezeléséhez is ért. Weiner Lipót, Senta. 9811

Perfekt szakácsnőt, haja-dont vagy özvegyet, hová-tul vagy németül tudót, hosszabb bizonyítványok-kal október 1-i belépésre keres boszniai gyártelep tisztviselő-étkezdéje. Aján-latok Parna Pilana »Croa-tia« d. d., Živinica, posta Tuzla (Bosna) küldendők. 9813

Géplakatossegéd azonnali belépésre állást keres. Ni-kolin Márton, Bački Breg. 9662

Bognársegéd azonnali be-lépésre kerestetik. Rado-čev József, Bački Breg. 9661

Rónai Margit budapesti ze-nekonzervatóriumot végzett, hat évig nyilvános iskolá-ban működött zongorata-nárnő előadó privátórákra növendékeket, haladókát óránként 20, kezdőket 25 di-nárért. Szerbül beszélő ta-nulók szerb oktatást nyer-nek. Cim: Puk. Krupeževi-ća ulica 2. I. em. balra. gyümölcsiac. 9836

VÉTEL-ELADÁS

Butor, alig használt, kom-plet háló, Wertheim-szek-rény, sifonok, székek, lus-terek, divánok eladó dr. Blum fogorvosnál, Suboti-cán. 9896

Jólmenő kifőzde a központ-ban 3 szobás lakással, tel-jes berendezéssel, butorral 50.000 dinárért eladó. »Eros«-nál. 9909

Ház, szép helyen, 22.000 dinárért eladó. »Eros«-nál.

Ház a beltéren 3 szobás la-kással 50.000 dinárért el-adó. »Eros«-nál.

Elköltözés miatt urasági lakás berendezése sürgő-sen eladó. Uriszoba, empi-re vitrin és csillár, hall hál-ószoba, ágyneműek, fest-mények, függönyök, főző-edények Weck készlet, li-noleum, futószőnyeg, mes-terhegedű és kottaállvány stb. Velika Kikinda. Nagy-gözmalom igazgatói lakás. 9667

Fedőlec cimbalom, elsőren-dű gyártmány, 2500 dinár-ért eladó. Halasi György-nél, Mali Idjos. 9633

Spialter (cink)-hulladékot minden mennyiségben vesz Hamburger Mašinska Indu-strija, Subotica, 9861

Eladó újabb típusú 80 HP hatvázu Komnik-motoreke, gyárilag megjavítva, üzem-felállósággal. A gép ben-zinnel és szivógázzal meg-hajtható, cséplőlőtéttel van ellátva, szivógáz meghaj-tással faszénnel, cséplésre is használható. A géppel eladásig nagyobb szántást is vállalkozhat nagyon olcsón. Reder József, Velika Ki-kinda, Dositijeva ulica 153. 9758

Jólbevezetett férfi fod-rászterem, esetleg női fod-rászterem is, eladó. Köz-e-lebbi cím megtudható Ra-dosavljević könyvkereske-désében, Stari Becejben. 9757

Stara Kanjižan eladó eset-leg bérbeadó Saborni trg 9. sz. sarokház, üzlethelyi-séggel, 2 szobás lakással és mellékhelyiségekkel. Peić agentura, Subotica, Cara Dušana br. 5. 9917

Kukoricagörő cserépletovel eladó. Patkai, Városi Takarék. 9800

Villanymotor, Reiter-gyárt-mány, 4 1/2 HP, 110 Volt, jókarban, komplett, kap-csolóval és indítóval, ki-próbálható, 2200 dinárért eladó. Basch Jakob Senta. 9892

Villatelek Palics legszöbb helyén, villamos megállónál, gyönyörű parkkal és épületekkel, parcellázva vagy egészben eladók. Bő-vebbet Vadász Pál mér-nöknél. 9775

Eladó jutányos áron 8 HP fogaskerekű kazán, egy traktor és egy 20 HP szivógázmotor. Cim Barsi Jó-zsef, Subotica, Nacional kávéház. 8784

Vacszergapadot, 3 méte-res csucsávassággal, jó állapotban, megvételre kere-sek. Cim a kiadóban. 9872

Javitásra alkalmas, hasz-nált faszindely eladó. V. Svačićeva ul. 3. 9867

Ebédlőkredenc márvány-lappal olcsón eladó. Save Tekelije ulica 29. 9862

Új ház a menhely mögött eladó. Cim a kiadóban. 9898

600 hold elsőrendű réti szántóföld Közép-Bánát-ban, szállással, holdanként 32 métermázs buzáért 4 évi kifizetés mellett örök-áron eladó.

Sarokház eladó Majsai uton, üzletnek és iparvál-lalatnak kiválóan alkal-mas. Cim a kiadóban. 9886

Szalagfűrészt teljes felsze-reléssel megvételre keresek Frenkel Adolf, Subotica, I. kör, Senec ul. 9. 9860

35—45 HP szivógázmotort keresek, jó állapotban, megvételre. Irásbeli aján-latokat Josip Klarić, Osi-jek I. címre kér. 9871

Fajbaromfit, minorkákat vennék. Faragó János, Fran-kopanska ul. 52. 9877

Elköltözés miatt eladó jó-forgalmu vendéglő teljes felszereléssel és házzal együtt 70.000 dinárért. Az épület cseréppel van fedve és 800 négyzetgöl telken van. Limburger Antal ven-déglős, Bezdán. 9889

Vendéglői berendezés úgy-mint asztalok, székek, bo-roshordók, tűzhely stb. el-adók Vukovics Antalnál, Preradovićeva 21. Ugyanott Ford teherautó eladó. 9922

Két cserépkályha igen jó eladó. Megtekinthető 1—2 óra között. Paje Dobano-vačkog ulica 11. sz. a. 9924

Sürgősen eladó 378 hold, holdanként 9000 dinár, 315 hold, 6 km. közel a város-hoz, közvetít ut mellett, szép szállással, holdanként 7500 dinár, 114 hold első-rendű szántó 8500 dinár holdanként. Felvilágosítá-sokk szolgál Milenko Si-lajdžić közvetítő, Stari Be-čej. Kralja Aleksandra 14.

LIFKA-MOZI

Szombat — vasárnap
Csak két napig! Kivételes attrakció! 2 sláger!
LILIAN GISCH
pompás szerepkörben! Skót film!
VÉRBOSSZU
Annie Laurie
Szerelm és szabadság románc 6 felvonásban.
Ezenkívül
KRISZTUS
Isten-ember élete filmen
Előadások kezdete naponta 4, 6 és fél 9 órakor

A jövő hét attrakciója a LIFKA-ban

Rendezte: **FRITZ LANG**, a Niebelungok, Faust, Metropolis alkotója.
„UFA-FILM“ Subotica monopolja.

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy sor 1 dinár, vastagbetűs és almozó kétszeresen számít. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jelzés levélkelet továbbítunk. Kérdésekérdeklődéshez válaszlevegő mellékelendő.

Kovács és Gelányi

fűszer- és csemegekereskedő cég értesíti tisztelt vevő-körét, hogy folyó hó 25-én
új üzlethelyiségét
felfrissített áruaktárral Jelačićeva ulica 9. Hartmann-féle házban ismét megnyitja

5 darab kiváló minőségű „Sopiana“ 332 literes borprés

mélyen a gyári áron alul eladó. Megtekinthető
Szenes Kálmán
gépraktárában Suboticán

Állandó képkiállításomat felújítottam

Radierungokból Cók, Glatz, Fényes, Koszta, Perimütte, Izsák, Magyar-Manheimer, Prihoda, Kenst, Hermann, Zádor, Gold, Hier, Saliger munkái érkeztek. 75x100 Madonna olajfestmény díszes Blonde-rámában.
Nagy választék eredeti perzsaaszönyvekben.
Wien, meissen, Wedgwood és rosenthal osonnakészletek, valódi svéd kristály és Moser pipere-garaiturák, yardinrek, gyümölcs- és konfekt-talok, eredeti japán vázák, bronz-, porcellán-, fayans- és márványfigurák, irókészletek és divatos ridikulók.
Naponta friss vágott és cserepes-virág
BALOG LINA cég, Subotica

Fűszer, csemege, ásványvizek, festék-árak, cement-festékek, lakk és lakkfestékek
legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása
Naponta friss
PÖRKÖLT-KÁVÉ
A. ZORIĆ cégnél
SOMBOR, Kraljevića Djordja ul. 5. 9724

Naponta friss
pörköltkávé
kapható
Sugár Manónál
Telefon 47

Hirdetéseket
Sentán a Bácsmegeyi Napló részére
Molnár Sz. Vince
könyvkereskedése vesz fel.

Leégett, vas cséplőrámákat, magános lokomobiloikat és motorokat veszek. Vadóc Károly, Backa Topola. 9616

Füstön ház eladó, mely két lakásból, két üzlethelyiségből áll. Subotica, Frankopanska 15. 9444

35 év óta fennálló fűszer-, vas- és vegyeskereskedésem, trafik és italmérési engedéllyel, berendezéssel és árukészlettel együtt is betegségem miatt azonnal átadnám. Csak megfelelő készpénzzel rendelkező egyének érdeklődésére reflektálok. Cim a kiadóban. 9152

Viszonteladók figyelmébe
Téli vágású füstölt császár- és vastag oldalszalonna beszerezhető minden mennyiségben. Korbec üzletben Vidéki megrendelők a leggyorsabb és legpontosabb kiszolgálásban részesülnek. 9841

Használt üzleti üvegfalat, cca 9 métert, keresek megvételre. Textil, Subotica, Pašićeva ul. 9774

Széna. Prima kő- és sámentes szénát szállítok vagontelepekben. Jutányos áron. Ivan Sulyok, Osijek Gundulićeva ulica 15. 8810

Ötven év óta fennálló koresma, házzal együtt eladó. Subotica, Poštanska ulica 7. 9476

Olcsó óra és ékszer eladás. Javítások felelősséggel. Krekus órásspecialista, Gyümölcs piac 4. Berkes üveges, képerkező és edénykölcsönző mellett. 7727

Többtermelés — gyümölcsfaültetés! Díjtalan árjegyzéket küld Bednárz faiskola, Stara Kanjiža. 9575

Bélyeggyűjtemény, európai, eladó. — Érdeklődni Fernbach tanárnál, Stara Kanjižsán. 9417

Téli elrakásra 1 a paprika kapható az ecetgyárban, I. Vojnovićeva ulica 5. 9238

Tejcsarnok berendezéssel, 400 literes Alfa szeparátorral eladó. Péter Károly, Pašićeva ul. 9588

Autobus, Ford, igen jó állapotban, jelenleg is üzemben, jutányosan eladó. Szilárd mérnök, Sombor, Atanackovića 8. 9759

Patkanin egeret, patkányt véglegesen irt. Kapható minden gyógyszerárban. 9746

Monori mag (Magy. Magtegyesztési R. T.) vajdasági képviselőt átvettük. Kérjen árjegyzéket. Bednárz kertészet, Stara Kanjiža. 9795

Egy jó karban levő amerikai íróasztal megvételre kerestetik. Ajánlatok Roth Armin kalapgyárához, Subotica. 9728

Két új »Zephira« kályha és három jó karban levő vas-kályha jutányos áron eladó. Megtekinthető Roth Armin kalapgyárában, Subotica. 9727

Írógép vétel, eladás és javítás ügyekben forduljon Gémesi Lajos egyedüli írógép specialista Subotica, Pajza Dobanovacka ulica 8.

Bélyeggyűjtőknek ajánlom hogy szerezzenek be nálam 500 teljesen különböző bélyeg tartalmazó bélyeggyűjteményt 30 dinárért. Európa, Ázsia, Afrika és Ausztrália különböző államainak bélyegait tartalmazó 1000 darabos gyűjtemény ára 65 dinár. A pénz előzetesen beküldendő és a gyűjteményt ajánlott levélben küldöm a rendelőknek. Minden rendeléshez ingyen csatolom bélyegárjegyzékem, amely az egész világ, majdnem 600 államának bélyeggyűjteményét tartalmazza. Az SHS legrégebbi bélyegkereskedése. Izidor Steiner, Brod na Savi. 718

Stare kovine kao, bakar, mjad, strugotine mjadi, olovo, cinklim, akumulatorske ploče, olovna slova, željezo, gus, šuplje autogume, rabljene tračnice, vagonete, traverze, stare neuporabive mašine kupuje i plaća najbolje Calin k. d. Zagreb, Mandalićina 1b. 7032

Rőzsaburgonyát legolcsóbban szállít Danilo Ivkov, Stapar. 9657

Borprés, Szőlőzuzó
Kühne gyártmány
állandóan kapható
BARZEL D.D. GÉPOSZTÁLYA
SUBOTICA

Eladó olcsón egy intarziás, művészeti antik ovális szalon, vagy uriszoba asztal Valóságos műkincs. Cim a kiadóban. 9831

I-a méz, nagyobb mennyiségben, olcsó áron kapható. Szpaszoje Horvát, Beli Manastir (Baranya). 9829

Csőplőgarnitúra 8 HP tízéves Lancz-kazánnal, öt-éves Shuttleworth-csőplővel, elevátorral együtt olcsón eladó. Bővebbet Oppermann Péternél, Crvenkán. 9825

Fűszer- és vegyeskereskedés a város legforgalmasabb helyén (sarokház) eladó. Cim a kiadóban. 9815

Használt boroshordók olcsón eladók. Cim: Frankopanska ul. 17. 9797

Billiárdasztal megvételre keresek. Levélbeli megkeresések Vig Lajos tanár, Senta címre kéretnek. 9812

Veszek vagontelepekben borjúkat és 70—80 kg-os angol yorkchirei sonka malacokat. Közvetítők díjaztatnak. Korbec hentes. 9840

Műlábak

műkarok, gyógyfűzők, támgepek betegelő-kocsik, Schönbrunnál, Subotica, Pajza Kujundžićeva 20. 3756

VÁROSI MOZI

ÁRULÁS

Főszereplők: Várkonyi Mihály, Josef Schiidkraut és Yelta Goudal

Hágár fia

Paul Keller világhírű regénye után. — Főszereplők: Mady Christians, Warner Fuchterer
Előadások kezdete délután 4, 6 és este fél 9 órakor

eredeti modellkalapjaim megkeztek

Pogány kalapszalonn
Trg Fra Jese 15. I. em. (Ljubibratić-ház)

BIZTOSÍTÓTÁRSASÁG

vezérigényőrsége Novis d. székben levő KERES azonnai belépésre szakképzéssel, a Vojvodina-ban (a különösen az Alsó-Borszában) beváltott közkorú VEZETŐTISZTVISELŐT fizetés és jutalérrészeséssel. — Részletes ajánlatok az eddigi működéséről, statisztikáiról és fizetési igénnyekről megjelölésével Novis d. postafiók 100-a a kéretnek.

KOLONFÉLE

Kiadó Subotica főterén 3—4 szobás uccai lakás, műhely, üzlethelyiség és pince dr. Blum fogorvosnál. 9897

Üzlethelyiség az Aleksandrova utcában november elsejére kiadó. Ugyanott tanonc felvétetik. Korzó cukrászda. 9907

Füskolai hallgatók jutányos házi kosztot kaphatnak Zagrebban, Duga ul. 19/1. 9868

A város központjában parkettás nagy uccai szoba kiadó. Cim a kiadóban.

Autóval 25-én, kedden utazom Szerbiába és Macedóniába. Utazótársat keresek kis kollekcióval. Cim a kiadóhivatalban. 9885

Palicson Szanitter villában téli-nyári kétszobás lakás mellékhelyiségekkel október 1-re kiadó. 9856

Kiadó háromszobás modern lakás és egy uccai szoba-konyha. Harambašićeva 14. 9875

Enterozott szoba kiadó. — Cim a kiadóban 9836

Lakás a beltéren 3—4 szobás, 1929 február 1. beköltözéssel kerestetik. Cim Senoa ulica 17.

Keres 3, esetleg 2 szobás lakást, esetleg októberre is magános gyermeknélküli család. Cimeket a kiadóba kérek. 9830

Lakás, háromszobás azonnal kiadó, a posta közelében. Bővebbet Földes ruhaüzletben. 9685

Lakásnak vagy raktárnak alkalmas világos száraz szulterén helyiség kiadó. — Cim Radio Reklam, tel. 820. 9739

Szoba, feltétlenül különbejárattal, szépen és tisztán butorozva magános házban, magános háziasszonynál lehet külterületen is, főleg nappali használatra keres vidéki pár. Ajánlatokat a kiadóba, »Jó árérték« jellegre kór. 9733

Original Meichar vetőgép
Unicum Imperator
raktárról kapható
BARZEL D.D.
géposztály
SZUBOTICA

Észak- és Délamerika összes államainak jegyzéke minden odautazásra vonatkozó utbaigazítással most tíz dinárért kapható. Küldhető posta- vagy ekmálybélyegben. Nemzetközi Iroda, Aleksandrova 9. Subotica. 9749

Megjelent legújabb gyűmölcsfa-árjegyzékem, amelyet kívánatra bérmentve és díjmentesen küldök. — Máriatelepi faiskola kezelője, Nagymihály Antal, Nova Kanjiža (Bánát).

Bőrheadó 210 hold, Brčkától 23 kilométerre. Josip Zilzer, Vinkovci. 9752

Amerikába kivándorlók kérésnek ingyenes felvilágosítást Lloyd Sabaudó gőzhajózási társaság alképviselőjétől, Sombor, Kralja Petra 30. 8056

Kiadó Palicson kétszobás butorozott lakás mellékhelyiségekkel. Bővebbet Donáth Lipót ócskavaskereskedőnél, VII., Cara Lazara ul. 29. Ugyanott 4—5—6 colos cső, mindennemű használható vas, jó szijak és malomkerekek kaphatók. 9614

Négyszobás lakás előszobával, fürdőszobával és vízvezetékekkel, minden mellékhelyiségekkel november elsejére kiadó. Kumičićeva ul. 3. 8010

Egy adat a tudományos „antiszemizmus” eredetéhez

Hogyan lett a nagy Wágner Richárdból, igazi zenei apostolból antiszemita apostol

Irta: Dr. Dohány Gyula

(Első közlemény.)

Négy évtized óta számtalan könyvben, cikkben írják róla zsidók és nemzsidók, mi az oka az antiszemizmusnak. Nem tud olyan okot felhozni se barát, se ellenség, melynek cáfolatát ne lehetne rögtön idézni a mult történetéből. Ha valaki azt akarja bizonyítani, hogy gazdagságért gyűlölik a zsidót, válaszol ott vannak a gyűlölt zsidóknak nyomorgó milliói. Aki politikai vagy művészeti vezetőszerpüket tartja a gyűlölet okául, arra rácafolnak a véres századok, amikor a ghettobá zárt zsidók ellen tombolt a gyűlölet.

Hogy ez a véget nem érő vitairadalom még mindig beláthatatlan távolságban van a »mindenkit megnyugtató» befejezéstől, annak egyszerű oka van. — A multban, ha egy nagy ur, fejedelem, király, gróf vagy városi tanács, vagy egy czéh vezetői elkergették, vagy megtizedelték, — minden esetben azonban előbb lelkiismeretesen kifosztották a zsidókat, »vagyonelkobzás»-nak nevezve a rablást, — akkor mindig nemes egyszerűséggel megmondták, hogy ezt azért teszik, mert a zsidóknak tulsok vagyonuk gyűlt össze, vagy mert elvonják a keresztény kereskedőtől, vagy iparostól az üzlet egy részét, vagy egyszerűen mert szükség van aranyakra a megszorult főr vagy kincstár rendbehozására és így tovább. Ha megmaradt volna a zsidógyűlölet elementáris őszinte formájánál, az őszinteszerű gyűlölet vagy más primitív őszintők bevallásánál, akkor nem hengergetné annyi zsidó író hegynek felfelé a gördülő hordót, mely felülről rögtön amugy is visszagurul, nem próbálnák annyi hibávaló fáradsággal cáfolni az »antiszemizmus okait». Csak mióta tudományos köntöst öltött a zsidógyűlölet, új »tudományos és sociológiai» érveket összehordva a régi és változatlanul primitív őszinték igazolására, azóta követi a védekező »Abwehrliteratur» egy véget nem érő tekervényes uton ezt az antiszemita irodalmat.

A tudomány tévedéseinek is megvan a maguk életpályája. Először csak a tudomány végez velük és annak csarnokaiból, könyveiből kiszorulnak a röpiratok, folyóiratok, innen a napisajtó hasábjaira, és amikor a komoly tudomány már régen nem tartja érdemesnek és szükségesnek az egykori tévedés cáfolatával foglalkozni, akkor a napisajtóban, közéleti szónoklatokban még mindig tovább él és amikor már ezek is kezdenek tudni tévedésükről, népgyűléseken, sörcsarnokokban és kávéházakban, majd innen kiszorulva piacokon és korcsmákban még mindig kedvelt téma és szólásmód az, amit egy áltudós egykor fecsegett. Mint az elkopott gassenhauerok, melyeket csak a kintornások verklíjei játszanak, korcsmák és konyhák zugaiban énekelnek, úgy szorul le fokról-fokra ma már a tudomány világából a röpiratok hasábjaira a tudományos antiszemizmus sok hazugsága és butasága. De ezekben még él.

Ma már nem szükséges komoly tudományos vértetéssel boncolgatni az antiszemita irodalmat, vagy szónokait, inkább érdemes egyes feltűnő jelenségeit, kimagasló vezetőit műhelyeiknek titkaival együtt képbé foglalva bemutatni, mint frappáns pszichológiai adatát egy ősrégi szenvedélynek.

A nagy zenei zseni, Wágner Richard adott ki élet derekán egy röpiratot inkább, mint könyvet, melyben a zsidók szerepét a zenében, teremtő erejüket és hatásukat tárgyalja lesújtó kritikával, a képtelenségtől az üresséig, a teremtő erő hiányától az élödszi szerepéig mindent elmondva róluk és így megteremtve egy azóta a tudomány világából már kiszorult, de az ugynevezett »zenei műveltséggel bíró társaságokban» még ma is nem egyszer hallható, tehát utolsó stádiumát élő közhelyet. Utörője lett Wágner a tudományos antiszemita irodalomnak Németországban, melyet veje Chamberlain olyan nagy sikerrel fejlesztett tovább.

Érdemes foglalkozni vele, hogyan és honnan keletkezett ennek a zseniális zeneszűnek antiszemizmus, eltévelyedése egy tőrre, mely zenei zsenijétől olyan távol állott. Talán érdekes lesz egy kevésbé ismert forrásban talált néhány adatnak közlése, melyek reflektorszerű pszichoanalitikai fényvel világítanak bele ennek a zenei mesternak szenvedélykalanába, ahol gyűlölete termett.

Wágner életét tulnyomóan önéletrajza alapján ismerték. Özvegye Cosima asszony és fia, Wágner Sigfried, halála után rendkívüli szívóssággal és gondossággal felkutattak minden lehető levélgűjteményt, kéziratot, okiratot, mely Wágner életének reális hü leírását hozhatta volna.

Dr. von Kapp, a neves művészettörténész kutatta ki nagy bátorsággal és tárgyilagossággal a család által elrejtett, eltitkolt, vagy megvett levelek, okiratok egy részét és az általa nyilvánosságra hozott anyag egyes adataiból valószínű pszichoanalitikai iskolapéldaképpen bontakozik ki a nagy zeneszű, Wágnernek a legtöbb egyéb emberi viszonylatban, érzésben,

erkölcsben, jellemben kls, törpe és sötét vonása, melyek együtt produkálták egy sötét órájában a zsidók elleni gyűlöletes kirohanását.

Wágner viszontagságos éveket élt át, amíg ötvennégy éves korában második feleségével, Cosima asszonnyal házasságra lépve és általa vagyonhoz és révbe jutva, felépíthette magának Beyreuthban zenei templomát és dícsőségének nagyobb emelése végett a ragyogó palotát »Haus Wanfried» néven.

Ha egymás mellé rakja az ember huszonnégy éves korától kezdve ötvenégy éves koráig lefolyt életének eseményeit és az ezután Cosima asszonnyal tollba mondott, ennek nagy mérvű befolyását eláruló önéletrajzát és az ugyanakkor Cosimának tollba mondott »Das Judentum in der Musik» című pamfletjét, önként kínálkozik a megfajtése annak, mi csinálta Wágnerből az antiszemita irodalom egyik őst.

Mikor körülbelül huszonnyolc éves korában Wágner Németországban nem tudva érvényesülni, szégyényesen az adósok börtöne elől szökve kiment Franciaországba, Angliából Franciaországba a hajón már egy zsidó család, Mansonné és leánya pártfogása alá helyezkedett és ezek protezsálták be Párisban a szegény ismeretlen kezdőt barátjukhoz, az akkor már befolyásos és nagyok elismert zeneszűhez, Meyerbeerhez. A mester hosszú hónapokon át tartotta el a tehetséges kezdőt nejevel együtt Párisban és a zsidó mesternek meleg ajánló szavai eljuttatták Wágnernek olyan magas helyekre, hatalmas urakhoz, akikhez e nélkül be nem juthatott volna Párisban egy idegen, fiatal zeneszű és akitől függött az, hogy Wag-

ner első munkáival áteshessék a már akkor nagyigényű francia publikum és zenei körök tűzpróbáján. »A nagy mester», ahogyan ő Meyerbeert még éveken át, már mint elismert zeneszűző is levelében szólítja, különben csak folytatása volt egy megelőző másik zsidó mecenásnak. Németországban előzőleg éveken át egy Moeller Ábrahám nevű zsidó volt a fiatal szegény házaspár egyedüli támasza és sokszor megmentője.

Párisban kezdődött tulajdonképen a még harminc évig tartott vándorélet, melynek viszontagságos éveiben sokkal több volt a nyomorúság, mint a derült napok. És ebben Wágner a vagyonos asszonyok és leányoknak majdnem végtelennek látszó sorát hódította meg és tette barátnőivé, majdnem mindegyiknél kivétel nélkül azzal vezetve be a barátságot, hogy nagyobb pénzadományokat kért és kapott tőlük, vagy általuk férjeiktől, sőt némelyik lelkes barátnőjétől állandó évjáradékot kapott, hogy gond nélkül élhessen művészetének. Főrangú hölgyek, gazdag polgárosszonyok, sőt rosszhírű, másodrangú színésznők, gazdag polgárok metreszei is voltak köztük, akik Wágner hosszabb vagy rövidebb ideig tartják el, »nagylelkű baráti adományok» formájában. Ellenszolgáltatás majdnem mindegyik esetben a mester barátsága, szerelmi viszonya. Hogy mennyire ment Wágner érzéketlensége ilyen erkölcsi kérdések iránt, annak egy érdekes adata dr. von Kapp levélgűjteményében szereplő egyik levél, melyet Wágner a fivére leányához, a Berlinben színészkedő Johannához intézett. Áradozó örömeinek ad kifejezést benne, hogy hallotta, miszerint Johannának főrangú szeretője van és kéri, legyen hozzá minél engedékenyebb és kedvesebb és ezzel bírja rá, hogy kijárja Berlinben Wágner műveinek előadásra elfogadását. Reméli, hogy az aggodó anyának nem lesz kifogása az ellen, ha leánya a nagybácsi érdekében kedvében jár a főrangú szeretőnek.

(Jövő vasárnap folytatjuk).

A felszabadult bécsi levéltárban

(I.) Mióta felszabadult Bécsben az udvari levéltár, egy kissé megváltozott a világtörténelem, de megváltozott a felfogásunk is sok mindenféle dologról. Kines gyanánt őrzött titkokat őriztek itt az uralkodók, idegen tekintet nem juthatott hozzájuk aminek megvolt a maga természetes oka. Nem a katonai okiratokról beszéltek, azok amugy is ősmertesek voltak, ha mingyárt nem is adták akárki kezébe az eredeti példányt, — hanem a diskrét irásokról. Az udvar árnyékában mindig szerettek bizonyos emberek sütkérezni s meg voltak győződve róla, hogy bizalmas jelentéseik, értesítéseik soha napvilágra nem kerülnek. Ezért aztán mélyen beleereszkedtek az ügyekbe s akárhányszor beestelenekké váltak akkor is, ha igazat jelentettek.

Mi vitte őket rá? az összeköttetés, a kitüntetés, az előnyszerzés, a pénz, amiből soha nincs elég s amiből annál többet lehet szerezni, minél piszkosabb a szolgálat.

Tavaly nyáron, mikor kitértek az ismeretes bécsi zavargások, a kommunista -ész kisütötte, hogy fel kell gyújtani az igazságügyi palotát, mert így elpusztulnak a telekkönyvek s ezzel eltörlődik a föld színeről minden anyagi kötelezettség, amely a fölgyezésekben szerepel. A palota még ma is használaton kívüli állapotban van, bedeszkázva, állványokkal agyonsepkelve, — azonban a telekkönyveket horribilis költséggel javarészt pótolták azóta. Végeredményben itt nem lesz kár. De pótolhatatlan a régi sok rendőrségi és belügyi irat, ami itt volt felhalmozva s aminek mintegy nyolcvan százaléka elhamvadt.

Nem kár érte? Isten tudja, hogyan lett volna jobb. Mindenesetre könnyebben lélegzik fel sok-sok család, mert megmenekülnek az őseik szegénységétől, — kémekek, denunciansok, árulók kezevonása vált a lángok martalékává.

Nagy nemzetek egész Jónak, kifogástalannak hitt fiai sem tétováztak tulsokat, mikor a maguk megfizettségére ellenében veszedelmet zuditottak hazájukra, vagy akár csak egyszerekre. Rédl ezredes esetét még ma is elkölönyödvé emlegeti a bécsi polgár, aki pedig azóta átment a szélsőségek minden fokán s immár mint agyonszervezett szocialista elégedetlenkedik az új állapotokkal. (A köztársasági elnök személyében azonban egyesül minden tisztelet.

— Képzelle, mondják, a régi háromszobás lakását is megtartotta ez a szerény tudós. Ott lakik ma is a kilencvenéves édesanyjával. Pihenni pedig a kis paraszbitokára megy Baden közelébe.)

A felszabadult levéltár, amely most egyesítve a »kézi, udvari és állami levéltár» címén szerepel, főleg a magyarokat érdekli, mert négy száz esztendő számtalan titkos, erőszakos cselekedetéről, azok titkos indokaira, most derül fény. Ez a fényderülés voltaképen frázis, mert a valóság árnyékot, gyászit jelentett, szándékos összeveszejtést mindenkivel, aki jó szívvel lett volna irántunk, akit mi is szerettünk.

A magyar tudósok egész serege dolgozik már évek óta a levéltárban s hosszú évtizedek telnek el,

amíg megjelenik nyomtatásban minden munka, amely bennünket érdekel. Hiszen a levéltár kétszáz különféle kisebb-nagyobb levéltár egyesítéséből állt elő, fasiculusainak száma felül van a százezren, hatvan-ezer okirata ezer év változatos, izgalmas története. A titkos államokmányok, titkos tanácskezési iratok, a kabinetirodák, a király személye körüli minisztérium, a külföldi követségek iratai maguk 27.000-re rugnak, míg huszerezeglyeggyel szerepel a régi Habsburg-lotharingiai család, a lotharingiai házi és a császári és királyi udvari levéltár. Viszont a régi római-német birodalom aktáinak száma 1806-ig 24.500 darab.

Ekkora levéltárban — amely megépítésében is világrekord — meg lehet szédülni, mint ahogy hihetetlen elfogódottsággal járja az ember a termeit, azt se tudja, mihez nyuljon, mit nézzen meg előbb. Egy egész emberélet sem elég hozzá, hogy csak áttekinthető képet is nyerjen az egészről, itt az ember meglepetve veszi észre, hogy nini, már félnégy óra, eszembe se jutott reggel óta, hogy éhes vagyok, a restaurantokban körülbelül készülődnek már a délutáni tánchoz.

— Még csak ezt nézem meg.

Aztán a másikat, a többit, — óh jaj, hogy nem lehet valamennyit!

Károlyi Árpád, a legnagyobb magyar historikusok egyike, igazgatója volt az állami levéltárnak, még 1914-ben nyugdíjba ment teljes szolgálattal, azonban azóta se szakadt el az intézettől, ott ül most is az íróasztala mellett, a legnagyobb kánikulában, amikor a falak csak úgy okádják a gyilkos hőséget és bogozza a titkokat, oszlatja a homályt.

— Még ezt, még azt...

Aztán minden újabb, előkerülő, irás még újabbakat kölykedzik s másnak látjuk *Martinovicsot* — akitől olyan megható vértanúi meséket kellett tanulnunk — megnő Széchenyi István glóriás alakja s muszka-vezetők, Bach-huszárok nevének említésekor megcsapja orrunkat a pénz penészes illata.

A tudományos irodalom mellett feldolgozásra kerül sok minden más is, ami a tömegeket jobban érdekli. Néhány év óta nagy üzleteket köt egy *Ernst Ottó* nevű bécsi újságíró Ferenc József minden privát fölgyezésével, apró céduláival, hasonlók, népszerűséget hajhászó, dolgokkal.

Mikor ezek után érdeklődöm, azt mondja szinte elborulva egy finom arcú fiatal osztrák tudós.

— Kérem szépen, mi ezekkel a dolgokkal nem vállalhatunk közösséget. Ilyen kötetet száz-számra elő lehet teremteni a levéltárból, amely nyitva van mindenki számára. Azonban csak meg se kérdezhetjük az uraktól, hogy miért érdeklődnek valami után. Az ő dolguk, mi rendelkezésükre bocsájtjuk a kért iratokat. Aztán meglepetve látjuk a munkájuk visszatértét egy-egy ilyen feldolgozásban, amely nélkülöz minden tudományos alapot.

— Mit ein Wort, felelem, Herr Ernst ist nicht ernst.

Csak szeliden mosolyog, inkább a szemével hagyja helyben a megjegyzésemet.

Csakis a nivóról van a szó, mert hamisítani alig lehet. Van itt is, mint minden levéltárban, elég hamis okirat, még pedig egyidejű. (Hány magyar adománylevelet hamisítottak annak idején!) Így hamisítvány 903-ból Lajos királynak, az utolsó Karolinginek egy adománylevele a pecséttel együtt. Kik voltak a tettesek? Nyilván az érdekeltek. Azaz ők csak felbújtók, mert írni körülbelül csak a papok tudtak. A sok primitív írás között van aztán olyan remekbe menő kalligrafia is, (például III. Jenő pápa 1152-ben palliumot küld a salzburgi érseknek), hogy dicsőségére válják ma is akármelyik szépirástanárnak.

A legtöbb régi írás általában papi adományokra vonatkozik. Nő, nem úgy kell érteni, hogy ők adtak, hanem hogy kaptak. Rendkívüli hatalom és élelmes-ség sugárzik ki ezekből az okiratokból, adománylevelekből, — főleg a salzburgi érsekség járt mindenben elül.

A levéltár legrégebbi írása 816-ból való, *Jámbor Lajos*, nagy Károly fia, — szintén Salzburg érsekségének érdekében buzog.

Viszont a legrégebbi Habsburg-okirat 1239-ből való. *Habsburgi Rudolf*, I. Rudolf király nagybátyja gondoskodik házasságlevelében a lányáról.

Egy másik, nevezetes, hamisítvány 1156-ból való. *Barbarossa Frigyes* hercegséggé emeli benne Ausztriát. Ez a hamisítás Rudolf herceg környezetében készült és egyezik a közel kétszázéves későbbi privilégiummal. Az aranypecsétje azonban Frigyesről származik.

Ákarmi történet legyen is hosszú évszázadok folyamán, olyan történelmi levegő csapja meg az embert, hogy lehetetlen a meghatottságát elrejtteni. Nagy-nagy multak, emberek, törekvések, kergetése a hatalomnak, megalapozása vagyonnak, összekötéseknek. Nem igaz, hogy mindig egyformák voltak az emberek. Azok voltak a két nagy végletben, a születésben, meg a halálban. Királyok teste épp úgy elporlad, mint ahogy a pápák is megtérnek a földanya ölébe, amelyből származtak, — de amíg éltek, fény ragyogás vette körül őket s ugyanakkor épp úgy éltek nyomorultak, gyámoltalanok, kifosztottak, szerencsétlenek, mint most, amikor szintén égetőek a különbségek.

A végeredményben okiratok járnak a kezembem, már-már elfelejtettem, hogy valamikor *Arnulf* király is van (888), pedig bizonyos, hogy felelnem kellett róla — vagy belőle — az iskolákban s akkor az volt

a panaszom, hogy ugyan kit érdekel ilyen avas régi idő? Most itt a kezevonása, akárcsak *II. Sándor* pápáé (1070), aki a »Bene vatete« szavak betűiből szerkesztet monogramot s a »rótá«-t, a kereszt jelét sajátkezüleg rajzolja az elpusztíthatatlan pergamentre. Ha nem is irt alá valamely okiratot, a rötát nem bízhatta másra. De az okmányt kiállító barát betűvetése műremek.

Mihez nyuljak, mit néztek meg előbb? Csupa osztrák okmány, privilégium. *III. Bonifác* pápa (1303) elismeri *Albrecht* herceget római királynak. (Előbb 1298-ból a »Kurfürstök« okirata a választásról.)

Szédületes történelem minden. *V. Miklós* pápa hirdetőmánya *IV. Frigyes* megkoronázásáról 1452-ben. (Egyébként ez a Frigyes volt az első Habsburg, akit királyi koronáztak, egyben az utolsó német király, akit Rómában koronáztak császárrá.)

II. Mohamed szultán német levele (1480) a görög grófhhoz önmagában is ritkaság, mert a szultán nem igen irt németül.

Milyen jó, hogy az uralkodók mindig könnyebben vizsgáztak, mint más halandó. *III. Frigyes* 1479-ben egy záloglevélre sajátkezüleg írja: »hab ich gelost...« E helyett: ausgelöst.

Aki boldogja a kéziratoknak, mit érezhet *VII. Henrik* angol király kéziratát látva, mikor 1503-ban elküldi a térszalagrendet *I. Miksának*? *Luther* 95 tételének egy eredeti példánya se csekélység. Ósnyomatványok remekei, kincseket érők. Luthernek a német nemzet keresztyén nemesihez írott könyvéből azonban csak a második kiadásból van egy példány. (1520 öszén jelent meg.)

Nagy Szolimán győzelmi jelentése *I. Ferdinándhoz* (1534), hogy meghódította Perzsiát. A török okiratok néha több méternyi hosszúak, olyan pazarul bántak az irással.

Musztafa pasa zengő magyar nyelvű levele *II. Miksához* (1566.) Micsoda dicsőítő szavai vannak *Zrinyi Miklós*, a szigetvári hős számára, akinek egyuttal a fejét is mellékeli!

Cimerkönyvek, színes illusztrációk, kalendáriumok sorában elandalog a magyar lélek *Báthory Zsigmond*, *Boeskey István*, *Bethlen Gábor* névalírásán, döbbenetes erővel száll vissza a mult, szinte imádkozásra készítet. Minden elpusztult belőlük, de ezeket a vonásokat ők irták, ők simogatták ezeket a lapokat, — talán most is itt jár a lelkük, mikor a szomorú időkbe született késő utód fájdalmasan lehajtja a fejét és nehezebbé válik a lélegzete.

(szv.)

Tündérek, jó és rossz szellemek a délszláv néphitben

Írta: Gonda László

A tündérek, meg a különféle jó és rossz szellemek minden nép mitológiájában nagy szerepet játszottak. Az emberi elme a legprimitívebb fokon is a neki feltűnő jelenségeket saját tapasztalatai alapján igyekszik magának megmagyarázni. A szokásostól eltérő jelenségek pedig, mint a különféle természeti tünemények, kivételes jelenségek, különös nagy és hős tettek, amelyekre természetes magyarázatot nem talál, különösen érdeklő és izgatja képzeletét, amely addig nem nyugszik, míg valamely rendkívüli, valamely mesés, csodás, de értelmének elfogadható és őt megnyugtató magyarázatát ki nem alakítja e rendkívüliségeknek.

Igy keletkeztek az egyes népek istenei, mondahősei, jó és rossz szellemei, tündérei és boszorkányai. A legfejlettebb mitológiai anyaggal rendelkeznek a görögök, rómaiak, germánok és szlávok. A szláv mitológia igen gazdag különféle természetfeletti lényekben. A néphit e természetfeletti alakjai a délszlávoknál leginkább a népdalokban vannak megőrizve.

A délszláv népek mitológiájában legnagyobb szerepet játszanak a tündérek (vilák). E tündérek csaknem kizárólag csodaszépségű nőnemű lények, akik legtöbbször a felhőkben, erdőkben, mezőkön, hegyeken, barlangokban, tavakban és forrásokban laknak.

A délszláv néphit szerint különféle tündérek vannak. Ilyenek a légi tündérek (vila oblakinja), hegyi tündérek (vila planinkinja vagy podgorkinja) és vízi tündérek (vila vodena, podvodkinja) és morska deklica). E tündérek részben jók, részben pedig rosszak. A légi tündérek általában mindig jók, a földiek egy része jó, más része rossz, a vízi tündérek pedig mindig rosszak, gonoszak, kártokozók. Az összes tündérek általában szép, örökifjú, halaványarcu, fehér ruhás nők, szőke, vállakra omló hajjal. Erejük főként a hajukban van s ha valamelyik csak egy hajszálat is elveszít, akkor meg kell azonnal halnia.

A tündérek teste sugár, mint a fenyő, könnyű mint a madár s némelyiknek arany szárnya van. Szeme csillag, mint az esti csillag, hangja édesen zengő s aki egyszer is hallotta, szíve boldogságban uszik és rabjává lesz. A tündérek minden mesterséghez és művészethez értenek. Mindent szelő kardokat, szélnél gyorsabb hajókat készítenek, mesés és csodás várakat építenek, táltos lovakat nevelnek, szelet, vihart, esőt, jégverést támasztanak, bűbájosan énekelnek stb.

A légi tündérek (vila oblakinja) kik mind jóindulatúak, a csilágokban vagy pedig a felhőkben laknak.

Vasárnap körül a nép a plejad csilágokat tündé-

reknek tartja, akik táncolva és énekelve röpködnek a léghen. — *Montenegrói népdalok* szerint a légi tündérek a felhők között laknak arany és gyöngy palotákban, ott a felhőkkel és villámokkal játszadoznak, néha-néha a földre is szállanak, ahol az embereknek jóvendőt mondanak és az embereket minden rossztól megóvják. *Zagreb körüli* vidéken azt regélik, hogy a légi tündér minden hónapban az Ujhöld előtti pönteken lejön a földre és a javasasszonyokat megtanítja a gyógyfűvek használatára.

Egy *montenegrói* népdal szerint a légi vila figyelmeztette *Lazarovicot* az albánok egy tervezett támadására. Egy *szerb* népdal szerint egy légi vila intette *Kraljevic Márkót*, hogy lovát ne itassa a gonosz vízi-tündér vizéből.

A földi tündérek a délszláv néphit szerint virágból teremnek és vannak közöttük hegyek és mezeiek. A gonosz tündéreket rendszeren ló vagy kecskelábkakal képzelik, melyeket hosszú fehér ruhájukkal takarnak el.

A hegyi tündérek vadásznak, énekelnek, táncolnak, szarvasokon nyargalnak, jóvendőt mondanak, gyógyítanak és sokszor szép ifjakat elcsábítanak, kiket néha nagyon holdgokká, néha pedig holdogtalanokká tesznek. Ha rossz kedvükben vannak szeretnek az embereknek károkat okozni.

Minden kiváló embernek van egy vilá-ja, mely egész életén végig kíséri és minden bajtól megóvja. Éppen mint a régi görögöknél, ahol mindenkinek meg volt a saját daimonia, ki őt születésétől óvta.

Egy *szerb népdal* szerint, midőn *Novak* hóst párbajban *Gresics Manujlo* legyőzte, *Novak* tündére *Gresics* szemét kiszúrta, hogy *Novak* őt megölhesse.

Egy *boszniai népdal* szerint egyszer egy szarajevói kis leány kérte jó tündérét, hogy kedvesét védje meg esőtől és vihartól, mire a tündér az ifjút mikor az a mezőn aludt, zöld lombátórral takarta be. — Egy *montenegrói népdal* szerint a tündér megmosta egy vak leányka szemét, mire az rögtön látóvá lett. — *Szreb* népdalok szerint a tündérek különösen kedvelték *Kraljevic Márkót*, akit elhalmoztak jótéteményeikkel és adományaikkal.

A hegyi tündérek fényes palotákban laknak, melyek rendszerint tündérhegyek barlangjaiban vannak. Ilyen tündérhegyek Szerbiában az *Avala* és *Mirócs* Horvátországban a *Velesit*, azonkívül a *szamobori* és *krapinai* hegyek, Szlavóniában a *Fruskagóra*, Dalmáciában a *Dobrota* és a *Lovcsen*, Montenegróban a *Ko-*

ma, Vrmos, Žurin és *Kčev*. — Dalmáciában a *Dobrota* (Jóság) hegyén egy vörös barlangban laknak a jó tündérek és a közelben *Kotor* mellett egy fekete barlangban a rossz tündérek.

Ugy a hegyi, mint a mezei tündérek igen szerelmes természetűek s nagyon szeretik a szép férfiakat elcsábítani.

A vízi tündérek a délszláv néphit szerint többfélék. Vannak tengeriek (*morsko device*), kik szép leányok halformájú alsótesttel, azután vannak tündérek, kik kutakban, forrásokban, folyókban és tavakban laknak (*podvodkinja vila*). Ezek szép fehér szüzekhez hasonlóak, de mind gonoszok, kik az ifjakat a vízbe csalják és belefojtják. Sokszor a vizeket megrontják úgy, hogy ha valaki iszik azokból, elpusztul. A tengeren hullámról-hullámra ugrándoznak, viharokat támasztanak és a hajókat felforgatják.

A különféle tündérek, a pogánykori mitológiának ezek az alakjai sok mai délszláv népdalban is élnek.

A különféle jó és rossz tündérekben kívül a délszláv népek hitében élnek más különböző rossz szellemek is, kiknek egy része más népek hitében csaknem teljesen hasonló alakban van meg. Ezek azonban már nagyrészt nem annyira természetfeletti lények, mint inkább elbabonázott vagy emberfeletti tulajdonságokkal bíró emberi lények vagy azok lelkei és többnyire gonosz, ártó indulatúak. Ilyenek a boszorkányok (*vesitica*), varázslók (*vracsar*), sorsdöntők (*sudice*), rossz kísértetek (*vukodlak*), bűnös lelkek (*sablasi*), a dögvész (*kuga*) és más hasonlóak.

A boszorkány — (a szerbeknél és horvátoknál *vesitica*, a szlovéneknek *coprnica*) a délszlávoknál éppen úgy, mint más népek hitében borzas haju, szurósszemű vénasszony, akitől este ha lefekszik ágyába, gonosz lelke (*vjedina*) kibújik és tetszésszerinti alakot vesz fel. Tud az embereknek ártani, az állatokat megrontani, seprün lovagolni stb. A legjobb védekezés ellene, ha az alvó vénasszonyt, akitől a gonosz lélek boszorkányképében kiszállt és elcsavargott, ágyában megfordítják úgy, hogy lába van felfelé. Ekkor ugyanis a gonosz lélek nem képes a testbe visszatérni és a vénasszony meghal. Bár a hit szerint a lakás nélkül maradt gonosz lélek akkor is képes még egyszer bosszút állani és a házat, melyben elhagyott teste fekszik, felgyújtja.

A varázslók (*vracsar*) olyan férfiak vagy nők, kiket valamely tündér tanított meg minden emberi test és lelki bajt gyógyítani és varázsolni. Vannak valódi és hamis varázslók. E varázslókban a legtöbb vidéken, itt a *Vajdaságban*, még ma is hisznek. Ez ad alkalmat különösen ravasz cigányasszonyoknak, hogy a hiszékeny embereket becsapják és egész vagyonukból kiforgassák.

A sorsdöntők (*sudice*) hasonlatosak a görög párkákhhoz, kik az emberek sorsának fonálát fonják. A délszláv néphitben e sorsdöntők rendszeren hárman vagy heten vannak, megjelennek minden születésnél és tanakodnak az újszülött élete folyásáról, jó és balsorsáról, életéről és haláláról. Ahogy ők elhatározták, úgy alakul az újszülött sorsa. A születés utáni éjjelen a ház keményén át mennek be a házba ezek a vénasszony formájú lények és szótöbbséggel döntenek az újszülött életsorsa felett.

A kísértetek (*vukodlak*) olyan holt emberek lelkei, kik életükben rossz tündérekkel és boszorkányokkal voltak szövetségben és bünbánat nélkül haltak meg. Ezeknek sirjukban nincs nyugtuk, hanem éjjelkor egész vagy gyík alakjában kimásznak onnan és mint sárga arcú, vörös szemű, kék ajku, fekete fogu, véres kezű kísértetek hazajárnak. Ezek hazajáró kísértésének csak úgy lehet véget vetni, ha sirjukat felbontják és szíven át karóval a földhöz cövekelik. Azután a sirt újra be kell hantolni és rögtön eltávolítani, de nem szabad visszatekinteni.

A bűnös lelkek (*sablasi*) azok a hazajáró lelkek, kiket különféle istentelen, rendszeren a vallást és az áhitatosságot sértő cselekedeteik miatt a tulvilágon nem fogadnak be s ezért a világban kóborolnak csontváz vagy különféle állatok alakjában. Ezek azonban nem rossz indulatúak.

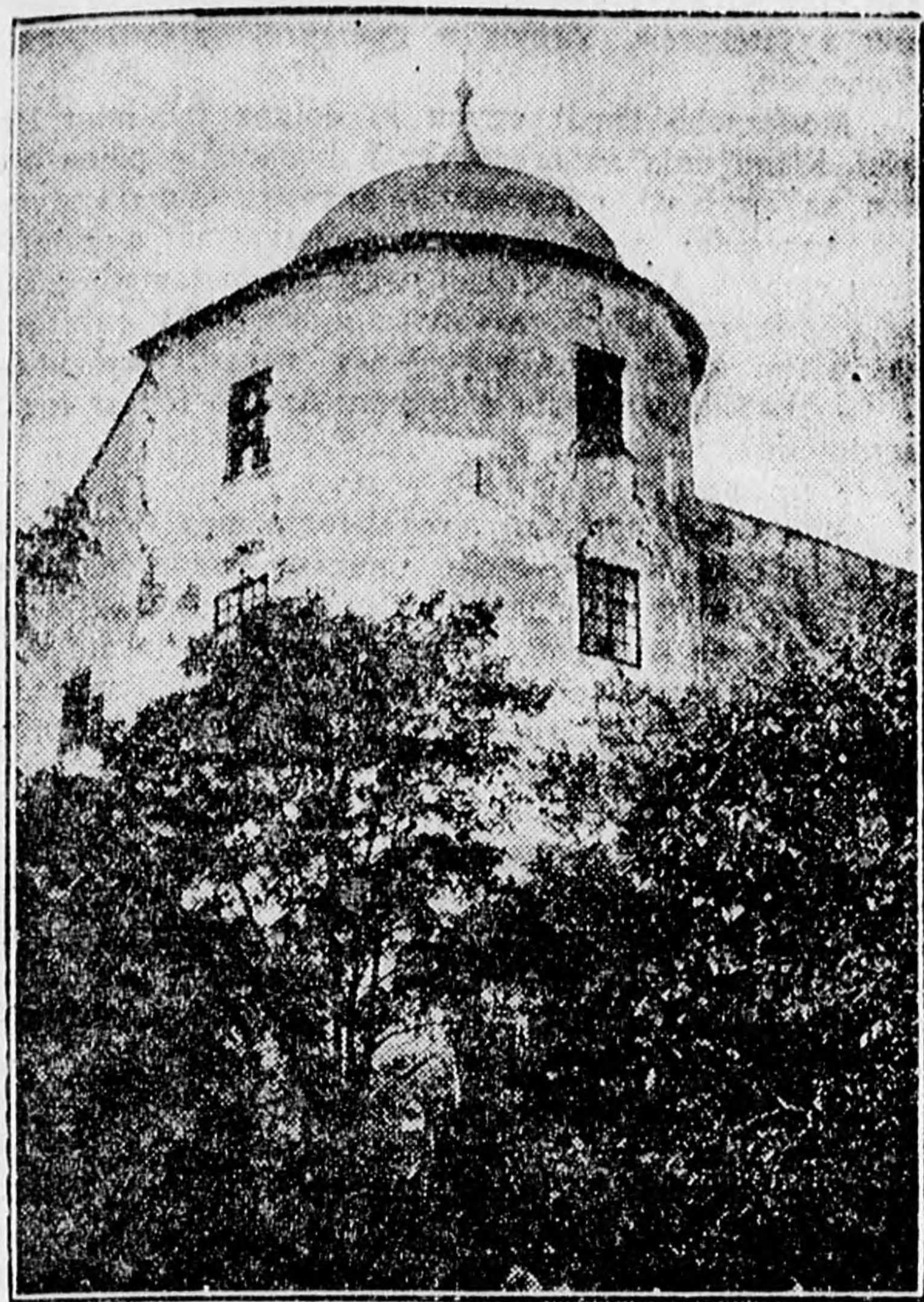
A dögvész (*kuga*) a délszlávoknál szintén egy képzeleti rossz lény. Ezeknek királyuk is van, aki *Szarajevóban* székel. Innen küldi széjjel a kugákat mindenfelé pusztítani, ahol az emberek nem törődnek a tisztasággal és mértéktelenül élnek. — (Ez egészen észszerű, logikus elképzelés, mert hisz a dögvész mindig olyan helyen pusztít, hol tisztátalanság és mértéktelenség uralkodik). — A kugát a délszláv néphitben alacsony női alaknak képelték, kinek se füle, se orra, szemei aprók, mint a kigyóé, kezei helyett macskalábakat visel, lábait pedig kecskelábak. Ahová mennek, megrontják a levegőt és vizet, embereket és állatokat. A kiket megrontottak, azoknak a testén fekete foltok keletkeznek. Éjjel lopóznak az emberek közé és ha kutyák támadnak rájuk, akkor denevérré változva menekülnek.

Főként ezek azok a tündérek és különféle emberfeletti tulajdonságokkal rendelkező szellemek és lények, melyeket a délszláv néphit sokfelé még ma is hisz és amely lényekben való hit sokféle népszokásnak lett megteremtője.

Mindez közös majdnem minden népnél, amint egyformák s közös eredetűek a babonák és népszokások is (*), jelöl, hogy az emberek lelke, természet, szokása egyforma akkor is, ha a nyelvük más is. *) Lásd: Dr. Roheim: Magyar néphit és népszokások.

TAMÁS ISTVÁN:

FALUM NYOLC ÉV UTÁN

Minden olyan még mint akkor délután,
szeptember
a réteken tort ill az ősz,
az utak végtelenbe futnak

és a gyerekek már beiratkoztak az iskolába,
a hat évesek szép új palatkbldt kaptak
és hátukon az első teher, a borjubörtéska.
A hegytövében a vén vár. Vak Béla vára,
itt ödöngött a bus király,
néha
lejtő a faluba, a kutba mártogatta ajjait
és megnevedesítette két szdráz, vildgtalan szemét,

*

Nőnek az árnyak és az erekben a láz veri félre a
[harangot,

a tücsök szótól ldtszik,
a hold is szétkacsint kíváncsian
és a kapuk alatt svdlányok vihognak a kedvesükkel,
az drokparton béka dandzik és nagyapám, aki lúsz
[a lélekvandorlásban,

tünődik,
melyik elátkozott rossz szomszéd lelke lakik a va-
[rangyban?

*

Az ablakból zongoraszó és puha fény hull az ország-
[utra

itt dcsorogtam esténként én is térdig szerelemben,
és bámultam a tovaszálló autókat,
amelyekben bőrkabátos mesebeli hercegnők ültek re-
[peső arccal,

ó, ki voltam: drága gyermek,
szerelmes dldozati bárány,
a fák és az ideélok dereka be kövér lett,
a kedves azóta férjhez ment,
gyerekeket szült, cselédekről vitázik és a lányok er-
[kölcsein háborog

mert már ellelejtette,
hogy szőköt ki esténként az ablakon!

(Pécsvárad.)

A hajótörött

Irta: Savorkovitch János

A miniszteri tanácsos leejtette fáradt szeméről a monoklit, legyűrte a pezsgőgőzös éjszakát kísérő ásitást és hivatalos fontosságát erőltetett magára.

— Igen, kedves Komlós. Ismerjük a hazafias érzelmeit, okvellenül megkapja az árut. Még ma utasítom a »Hadiszállító társaságot«. Ötszáz ezer korona értéket kér... nézze mi nem vagyunk szűkkeblűek, mondjuk egy millió. Helyes?

Komlóst szédület fogta el. Ilyen eredményre nem számított. Hirtelen megvillantak fejében a számok, az üzleti haszon. A szegénységből felcsepereedett hadimilliomos kapzsisa elvakította.

— Igenis méltóságos uram. Rendkívül hálás vagyok... sohasem felejttem el, dadogta.

— Nézze kedves Komlós, itt személyes háláról nem lehet szó: ez üzlet. Magának hasznothozó, az államnak pedig... no igen, nekünk szükségünk van vállalkozókra, az állam nem »bejegyzett cég« és elmosolyodott a saját szellemességén. Utálja át még ma a milliót és az árut rögtön kiutalványozom.

... Hanem nézze, mi szívesen pártoljuk a kereskedelmet, de a miniszter nem kereskedő. Utóvégre a tábornoktól aki rendkívüli éleslátással vezeti a hadvezetőség ügyeit, nem lehet megkivánni a kiesinyes üzleti érdekekbe való bepillantást... de hát az magánál nem is szükséges Komlós. A maga nagyarányúsága ismeretes... Hanem meg vannak a kegyelmes urnak az előítéletei. Ő minden polgár kötelességének tartja, hogy hadikölcsönt jegyezzen... Különösen a kereskedők, akiknek általunk hasznuk van. Ez érthető ugye?... Számomra ez a kérdés nem fontos... nem is említeném, ha nem terhelte érte felelőség: a miniszter ur számonkéri tőlem. Tehát mondjuk kétszáz ezer korona. Ez tekintettel a maga vagyoni helyzetére, igazán esekélyes. Rendben van?

Ez a szó mint kétszáz ezer túszurás hatolt a kereskedő szívébe. A tanácsos ur úgy tett, mintha nem venne észre az elképedést és szórakozottan forgatta a monoklit zsinórját az őja körül. Komlós valamilyen ellenvetésen gondolkodott, azután az üzlet érdekében mindent kockáztató hadiszállító hirtelen elhatározásával mondta:

— Szívesen belegegyezem Méltóságos uram.

— Azt ugyis tudtam. Tehát hozza be még ma a »Hadiszállító Társaság«-tól a nyugtát a millióról és a hitelbanktól a kétszáz ezer koronáról — mert a miniszter ur úgy kívánja, hogy ilyen esetben egyszerre fizessék le a hadikölcsönt — és pár nap múlva megkapja a végzést.

A nagy kockázat némi rettegéssel töltötte el Komlóst. Különösen fájt neki a hadikölcsön. De másrészt a vértszagolt vadállat mohóságával kapott az üzlet után. Eszébe jutott a Futó-uccai pékmester beszéde.

— Minek törli magát éjjel nappal szomszéd? Ha nekem annyi pénzem volna, szép házat építenék, birtokot vásárolnék. Hiába! a föld nem ég el, nem bujik meg, nem lehet ellopni. Családja nincs, kinek kapargat?

— Kispolgári gondolkodás, rövidlátó okoskodás! A testőli munka, az igavonó fáradság emberének értelmetlen beszéde, aki nem ismeri az aranycsengés tottre ingerlő hatását, az eshetőségek talányszerű fejtegetéseit, a minden vagy semmi bizonytalan kockavetését, a sziklacsucra való vágyakozást, ahol csak két lehetőség van: a felszállás vagy az elbukás. Komlós Áront ez a sziklacsuc vonzotta. Az elért eredmények opiumhatása megrészegítette, telt tudóból táplálta az üzlet szívárvány színű szappanbuborékát és gyönyörködött benne. A színes golyó nagyobbodott, képzelődése égi szárnyakkal látta el és nem gondolt az elpattanására:

Komlós Áron másnap délután benyújtotta a nyugtákat és lázasan várta a végzést. Nyugtalanul jegyzetgetett, leveleket diktált, ajánlatokat küldött szét és nyolc nap múlva elhelyezte a még át nem vett árut. Elhelyezett volna tizannyit, ha lett volna. A hollandi sajt, amiről szó volt, akkoriban keresett cikk volt. Az ország éléskamrája kiürült, a kapáló, kaszáló kezek feyvert forgattak, a hadiözvegyek és árvák kenyérgyékely bilincsein tengődtek, fejlődő fiatal leányok nem szerelemről... kenyérről álmodtak. A hazafias lelkesedést fujtatóval kellett éleszetni, a szenvedésellenes lázadás magától lobogott. A türelem már a lehetetlenség határait feszegette, bátorság helyett éhség csikorgatta a katonák gyomrát, az elégedetlenség, az elkedvetlenedés megoldás után vágyakozott... de az üzlet virágzott.

Százerek, milliók özönlöttek a vállalkozók zsebeibe: értéketlen értékek, az állami papirgyárak termékei. És Komlós csak ezeket a papirszeleteket látta... nem érezte a körülötte lángoló gyűlölet forrását, nem sejtette, hogy egyetlen szikrája semmivé égetheti a papirhalmaz rongyait. És üzleti számításába hiba csuszott, nem vette tekintetbe az egyik fontos tényezőt, a tornyesuló események titkos rugóját. Pedig ezek az események matematikai pontossággal következtek be. Voltak olyanok, akik régen vártak és csalódtak számításaikban: hamarabb jöttek, mint remélték. És hamarabb jöttek mint a miniszteri tanácsos által ígért áru és nagyon korán jött a nem remélt ébredés, az egész állami épület összeomlása, maga alá temette Komlós Áron üzleti terveit, egész vállalatát, összes vagyont.

Hideg verejték gyöngyözött az arcán, mikor a méltóságos ur tudtára adta, hogy az áru kiutalványozásáról most már szó sem lehet, de a pénztárnál felveheti a pénzt. És csakugyan visszafizették neki a befizetett összeget, nem többet, de nem is kevesebbet;

kerek milliót. Csakhogy ez a terjedelmes szám akkor már mikroszkopikus ponttá zsugorodott, Komlós legfeljebb új kalapot vehetett volna érte... És bizonytalanul lézengett vagyónának roncsai felett.

Nagyon megviselte az eset. A tönkrejutás külső nyomai lerittak az arcáról. Pocakját elvesztette és borostás állát a ráncok tették még visszataszítóbbá. A vállaira nehezedeo hatvan esztendő a mindig jobban elhanyagolt ruházat ijesztően ritt le róla. A tekintete téveteg lett, akik előbből ismerték csodálkozva nézték. Barátai szánalmában nem volt része, mert barátai nem voltak, volt üzletfelei akiket magával rántott legfeljebb átkokat szórak rá. Igen, ha az üzlet sikerült volna!... minden meggazdagodott ember pénzügyi lángész, példás becsületesség, ha görbe utai sikerültek... köztisztelőben álló jellem; a fáradhatatlan munka, a megérdemelt siker példányképe. Ha nem: ügyetlen számár, előrelátható akadályokba botló kontár, aki nem érdemelt jobb sorsot.

Ezt a társadalmi ítéletet nagyon érezte a bukott ember. Elvesztett ideáljával, a gazdagsággal elszállott az annyira sóvárgott megbeesülés és ez fájt neki. A vagyonnal elvesztette munkakörét is, tétlenség jutott ki részéről és reggelenként kiült a park ócska padjára töprengeni.

A park száraz bokrai, ápolatlan utai, porral lepelt fái méltó keretét képeztek számára. Ennek az ápolását is elhanyagolta a város, az egykori virágzó elegancia helyett száraz nyomorúság ütött tanyát... a vizsgáztalan, vízszegény vegetáció koldusruháját öltött sívársága. Itt szokta feszegetni Komlós Áron a lelkébe szuró mérges fullánkot, átkozni a maga jóhiszeműségét, végig gondolni a múlt eshetőségeit, egyengetni az utakat, amelyeken járnia kellett volna.

Sok hibát fedezett fel a múltjában, a legnagyobb baj volt az elzárkózottság. Mert a füstös kávéházi élet még nem »társaság«. Ha az üzleti előretörtetés helyett néha jobbra, balra vetett volna egy pillantást... igen! ez hiányzott... a nő. Nagy hiba volt az agglégénység. Az asszony, az mégis megédesíti az üzletember szabad perceit, más irányba tereli a lázasan rohanó gondolatokat... Kis pihenés, kis élvezet edzi a munkavágyat, élesíti az üzleti szellemet... És összekuszált idegei zavaros gondolatok gomolyagát hengergették az agyában. Kezdte magát olyan hibákkal vádolni, amelyeket nem követett el, kereste az okokat ott, ahol nem voltak és lassan, lassan letért a józanág utjáról. Nagyon sok ideje volt, olyat csinált, amit nem szokott... ábrándozott. Leszállt a mult mély kutjába, hogy sötét, mély vízből vizsgáztatást merítsen, de ott csak zavaros pocsolját talált... gyermekkorra, a szenvedések, a nékülözések ideje, a társadalom alján, a megvetés mélyén... Ifjusága a testetölő munka igája... a jobberzéséktől, a becsvágytól messze, távol. Erre nem volt ideje. És hiányzott ennek az életnek a legértékesebb tartalma, az ami ezt a kort ragyogóvá, széppé teszi: Áron a szerelmet sohasem ismerte.

És most ennek az érzésnek a büntető szelleme kísért a lelkében... megrettent a kísértettől. Mi ez? Gondolatai lesiklottak a szokott egyenes utról, nem tudta azokat simán göngyölyteni, a szálak beleakadtak egy egy meg nem történt epizódba, összekuszálódtak és a kibogozásnál el el szakadt a fonál, hogy a keresésénél megint ott akadjon rá, ahova azelőtt sohasem tévedt. Ijedt rémület fogta el... nem látott tisztán... belső nézése sötét ködbe veszett. Itt-ott világosabb folt: a homályból kivilágító női arc... először csak egy, azután több... üldöző fensőbbes mosollyal, gúnyos nevetéssel. Igen! most már tisztán hallja a nevetést, érzi a gunyt... Valamikor az iskolában hallott ilyen alakokról... ha jól emlékszik hárspiáknak hívták: madármellű, sötétszárnyu, lélekszállító szörnyetegek. Biztosan saskörműk lehet, vagy talán csőrük, mert érzi amint belevágnak a szívébe... amint görcsösen belekapaszkodnak. Ez az éles fájdalom felzavarja a lethargiájából, megint tisztán hall... szaggatott kacagás, csufolkodó sívítás... Komlós Áron miért nem nőszült meg?... és asszonyi szemek villámokat szórnak felé.

Már belenyugodott a vízióba, nem küzd ellene. Hiába is volna a küzdelem, a belé költözött titkos hatalom urrá lett felette, szétterpeszkedik bensejében, hatalmába veszi az agyát, az idegeit, a szívverését, az autoszugesztio pálcájával veri hozzá az ítemet és a megbotlott szervezet minden atomja ennek a hatalomnak a rabja.

Komlós Áron gondolatai az új parancsokat követik, engedelmesen térve az ismeretlen, ágas-bogas berkekbe. Igen, neki meg kellett volna házasodnia... miért mulasztotta el ezt a kötelességet? Az alkalom nem hiányzott. Itt van ez a sok női arc, ez a sok gyönyölódó ajak... valamennyit ismeri. Most előttek, hogy számon kérjék tőle a mulasztást... világos, hogy ezek mind szerelmesek voltak beléje... és ő nem tudta, nem vette észre... neki egyéb dolga volt: az üzlet, a vagyonszerzés... a szöke fiatalon halt meg... Biztosan szerelmi bánatában. Neki soha sem szólt, de most annyi idő után tisztán látja: ezt a leányt az ő közömbössége ölte meg... Itt van ez a fekete szemü... szerencsétlenül járt. A férfi, aki elvette bezsebelte a hozományt és megszökött... ez is az ő lelkén szárad és zokogni kezdett benne a lelkiismeret. Ez a zokogás felcsapott a szívéig, megdobogtatta, összeszorította. A beteglelkü ember levegő után

Petelei István

kapkodott... azután magához térve tovább tűnődött. Egymásán vonultak el előtte a felzaklatott képzelet képei... a furiák. Hogy is mondta az előbb? igaz! háriák... eriniák. így valahogy nevezték az iskolában... de a leánysokaságban még mindig nem látta az igazit... Kell köztük egynek lenni, akinek a szelme kezében tartja a végzetét... és beteg képzeletét kutatva furja a nyüzsgő képcsoportba. Ennek az egynek az átká követi, érzi titkos hatalmát, bosszujának a nyilat... ki lehet az?... Meg van: Istvánfy Melánia grófnő... most már tisztán emlékszik rája.

Tulajdonképpen miért nem vette feleségül? ... megbocsáthatatlan bűn!... Ha ezt el nem mulasztja, egész élete másképp alakul... A miniszter nővérének a leánya... most érti csak a dolgot... Az egész bosszu műve... azért nem utalványozta ki a miniszter az árut. Ez a hűtlenség büntetése... az ő hűtlensége szerencsétlenségének az okozója. Ha elvette volna a grófnőt, beházasodott volna a hatalmasok családjába... Nem lettek volna nehézségek... a hadiszállítások, a kincshozó üzletek az ölébe hullottak volna... Határtalan könnyelműség, megbocsáthatatlan hiba. — De miért tettem... miért tettem? töprengtem magában. Megfeszítette agyműködését... itt valamilyen varázslat játszott közbe... vagy valamelyik rosszakaratu ellenség... Egész biztosan valami ellenséges intrika. Mert lehetetlen, hogy őt, aki után annyi leány bolondult ott hagyta volna a grófnő... Most jött a dolog nyitjára... Talán még mindig lehetne rajta segíteni, utóvégre az ő egyéni varázsát harminc év nem szüntette meg. De hova lett a hölgy? az intrikák áldozata? Tudta, hogy huszárezredeshez ment férjhez... hogy is hívták?... sehogy sem jutott eszébe a neve. Ez nagy szerencsétlenség, mert ha most tudná, oda menne hozzá, felfedné az egész cselészövést... a grófné egész biztosan elválna a férjétől és hozzá jönne... Visszatérne a jómód, a gazdagság, a fényezés. Igen, de előbb ki kell puhátolni a cselészövést.

— Jónapot Komlós ur, hogy van?

— Én? én?... de kérem... hát miért?

Láng Jóska bámulva nézet a zavart tekintetű emberre, nem tudta mire vélni a furcsa kérdést.

— Hát csak úgy! látom, hogy megfogyott, talán beteg volt?

— És maga ennek örülne ugy-e?

— Már hogy örülnék a más baján? nem vagyok én olyan rossz ember! És feicsóválva hagyta ott a furcsa ismerőst.

A beteg elme tovább vánszorgott göröngyös útján... Most minden világos előtte: ez a kárörvendő ember volt az... egész biztosan ő volt... hiszen ott lakott a faluban a csontágyi kastély közelében, az Istvánfy grófok szülőhelyén...

*

— Eljöttem magával leszámolni, szólt Komlós, mikor belépett a Láng Jóska boltjába.

— Hát milyen számolásunk van nekünk egymással? — kérdezte gyanakodva a másik.

— Ne tegyen úgy mintha nem tudná. Én elhatároztam, hogy az ügyet tisztázom. Ha beleegyeznek az általam ajánlott módba, mindent megbocsátok... utóvégre maga család ember, nem akarom tönkretenni a családját... Különbben azóta sok idő mult el... talán meg is bánta a tettét... annál jobb.

— De hát mit tettem én?

— Arról a levélről van szó, amelyet az öreg grófnak írt.

— Milyen levélről? Milyen grófnak?

— Ne tagadja... én mindenről értesültem. Megbocsátom magának, hogy feldulta a boldogságunkat, tönkretette a vagyonomat... mert még mindent jóvátehet. Üljön le és írjon! Írja meg az öreg grófnak, hogy minden, amit rólam állított hazugság volt. Szemszédett alávaló hazugság. És a hangja reszketett az izgalmától.

— Az irigység, a csunya féltékenység adták szájába a rágalmakat... Nagyon jól tudom, hogy maga is szerelmes volt Melániába... És mit ért el vele? mindkettőnk boldogtalanná tett... engem és a nőt... De ha megbánta nem késő. Írja meg a levelet.

Láng Jóska tanácstalanul nézett a vendégére, most már tisztában volt annak vigasztalan állapotával. De nem volt psziháter, nem is volt még soha ilyen helyzetben. Nagyon kényelmetlenül érezte magát... a beteg ember szikrázó tekintete nem ígért jót... le kell valamiképp csendesíteni és ügyetlenségében a legveszedelmesebb eszközökhöz fordult, a ráhagyás helyett az ellenvetéshez.

— De nézze kedves Komlós ur, szólt szeliden, bizonyosan tévedés van a dologban. Nekem soha semmi dolgom sem volt Melániával, öreg gróffal, nem is ismerem őket, soha nem is hallottam róluk.

— Hát tagadja? ...

— Írd meg a levelet kutya, vagy meghalsz... és nehéz revolvért szegzett a mellének.

A megrémült ember a fegyver után kapott, az őrvöngő elsütötte... A golyó Láng Jóska nyakát surolta... Elkapta az örült kezét. Viaskodni kezdtek. A lövések egymást követték, a falba furódva, az ablakon át repülve... az utolsó lövés az örült arcába furódott... tátott vérvő szájjal dobta el a fegyvert és fojtogatni kezdte ellenfelét... ereje lassan elhagyta, a megtámadott ellenállása, a lövés elgyöngyítették: összerogyott...

Ugy kellett felmosni, hogy a kórházba szállítsák.

Marosvásárhelyen a napokban emléktáblával jelölik meg azt a házat, amelyben Petelei István lakott. Akármilyen fogadást merek ajánlani, hogy a mai generáció a nevét sem hallotta, ámbar addig se nagyon forgatta azt ő maga, amíg élt. — megmaradt odahaza, szűkebb pátriájában, az irodalom, az újságírás, csendes szava aranytolljának. Vidéki ember is többit jár Pestre, mint Petelei járt, aki irodalmi céhekhez, klikkekhez nem tartozott és egy hosszú életen át szépprózában olyan keveset alkotott, mintha csak fukaron, féltve és félve bocsátott volna ki nagyritkán egy-egy kéziratot.

Két hónap is elmúlt néha, amíg Petelei nevét olvasni lehetett egy novella fölött, amely szép volt és finom, szinte válogatott minden betűje, kifejezése, érzése. A mult század utolsó évtizedei termelték ki, úgy emlékszem, hogy a régi Pesti Naplóhoz ragaszkodott s bár nincs huszonöt éve, hogy meghalt, egészen elfelejtették. Az új emberek soha nem tapasztalt mohósággal, féltékenységgel, izgalommal végzik azt az éneket, amely a szépet hirdeti s nem érnek rá az emlékezésre, mert szakadatlan kenyérmezei harc foglalja le az idegéletüket.

Csak Erdély nem felejtette el, ott megmaradt a tisztelet az egyik legnagyobbjuk iránt. Mert Petelei speciálisan erdélyi író maradt, akármít is mondanak irodalomtörténészek, hogy tehetségben nincs megkülönböztetés. Más az a szépirodalom, amelyik kizárólag Budapest aszfaltjából, palotásoraiból, bohémtanyáiból formálódik ki és mást ad egyes jellegzetes vidékek levegője. Akármilyen isteni szikra buzoghatott volna Petelei Istvánban, ha a magyar fővárosban él, egész mást ír.

Ne tévedjünk egyben: a témák nyers váza az egész világon egyforma. Ez kétségtelen, amíg két különböző nemre oszlik az emberiség. Az ő életük változata adja az anyagot, már pedig azok a változatok ismétlődtek talán már a darwini családfán is. Más dolog aztán, hogy mit hoz ki ezekből az ismétlődésekből az író, milyen színeket, szavakat talál. Az egészen lapos, sőt ellaposításra kész, egyhangú vidék szedi ki belőle az új hangot, vagy a hegy az erdő?

Nem megyek messzire, csak irodalom-mentes, hétköznapi, egészen egyszerű, szürke és becsületes alföldi emberek lelkesedésére gondolok, mikor először járnak túl a Dunán, nem is a Tátrában. Esztendőig tudnak arról beszélni, akkora a rájuk gyakorolt hatás. Hogy ne lelkesedne még jobban az író, akit állandóan körülvesznek az ő erdei, hegyei és kétségtelenül más ember-típusokat ismer, más kifejezést használót, szokással élőt, mint amilyenek egyéb vidéken találhatók.

A születés, meg a halál egyforma mindenütt, de változó ami közbül van, habár csak apró részletekben. Ezt érezni meg Petelei István minden írásán anélkül, hogy azokban több volna a tájszó, mint amennyit elbir az irodalom.

Legfőlebb többit szenvednek az emberei, mint más teremtmények és főleg szenvednek az asszonyok, akiket nagy szíve mélyéből sajnált ez a nagyon csendes, befelől érző, hallgatag író.

Stílus-művészetben ma is az élen jár Petelei, az ő munkáin nem rontott árnyalatnyit sem az idő, amely szeretet homokkal beborítani valamikor kincs gyanánt őrzött értékeket. (Talán éppen az Időtől tanulták meg az emberek a porzó használatát régi írásokon, amíg jött az íratópapír, hogy már az alkotás pillanatában magába szivjon sok színt.) Petelei István ma modernebb a legmodernebknél is, olyan dolgokat látott meg, amikhez kevés a szem, amely csak másik mosolygó szemmel találkozik s azon van, hogy minél többit elrejtjen a kutató elől. Petelei István problémáit ő utána százszor és ezerszer feldolgozták, hol misztikusan, nagyotfogni-akarással, terjengősen, valószínűtlenül. — ő azonban megírta őket azzal az egyszerűséggel, természetes szűkszavusággal, ami szimpla ntánozhatóságnak mindenki előtt, akinek nem kenyere az írás, — ellenben lélegzetet elfojtva állítja meg utjában az író-mesterembereket.

A »borzongó vér« szavát nagyon is ismeri, de nála kevesebb ebben a borzongásban a nő, több a férfi. Az ő asszonyait ott hagyják rossz férfiak és megalázkodó sirásra se térnek vissza. Annamária néni sohase volt fiatal, élete csak mások kiszolgálásában telt el, — hogyan érthetné meg, miért megy vissza a százszor megalázott huga a hitvány urához?

— Oh, lelke, mondta-e neked valaha valaki ezt: Jer a karomba édes?

Az anyát pótló Erzsébet is kellemetlennek mutatja magát régi szerelme előtt, lemond minderről, mert éjszaka könnyesebb buggyan ki az álmódó Mariska huga szemhéja alól s mire a holdfény elszáll, a homályon keserves, nehéz sóhaj kél át.

Mariska se érti meg a nénikéje izléstelen, erőszakos kacérságát, szégyenlősen elfordul a kismamájától, csak a vénlány mindenestül bámul meredten, riadtan:

— Ne szólj... Mily nagyon szeret ő tégedet, azt megmérni se tudod most.

Hát az egész falu izgalma, hogy mikor kapja meg végre a szegény tanítókisasszony a rég várt levelet! Aki »Az óra« című novelláját ismeri, nem felejtheti el soha. Magányos vén lány itt is a hősnő, régi szerelmének a gyereke eljön hozzá lopni...

Megtalálja Petelei az anyát a legapróbb lányban

is, aki emberkerülte vidéken rongyhabát csinál magának. Sose látott hasonlót, mégis rájön. Amely havasban nőtt fel anya nélkül, testvér nélkül, de kitalálja ismét a játékszert. Vágyik a gyerekre, valamire, amit ölhelhessen.

Modernebb témát ugyan ki dolgoz fel, mint Petelei. Klemi unja az öreges urát, hónapokig pihen otthon az anyjánál, mikor aztán hazatér, csupa kedves-ség, kacérság; szinte el akarja csábítani azt a felforró vérű embert. Abban azonban nagy gyanu támad, ennek az asszonynak szüksége van az urára, hogy elrejtthesse valami szégyenét. Ezért hideg marad, tartózkodó.

— Elitéllek, mondja magában. Az idő felelni fog a kérdésemre, várjunk...

Klemi nem is várja be a végét.

Más témáit épp ilyen erővel fogja meg Petelei, de akármint is, a szenvedőké minden szava, akarata. Nagy apó szóba áll még az unokájával, megszőkött lánnya fiával, de kikergeti, mikor elfajzott szocialista eszméket hangoztat s nem akar tudni a házáról. Farkas tanár ur típusát alig írta meg valaki ilyen pazarul, mint Petelei. A Csifó fráter, aki nem lehet huszár, mert beteg, — megkönyveztet. A Demmel felesége pedig egész kommunista-propaganda, annak csodálatos rajza, olyan időben írva, amikor ezer fogalom sorában sem jutott volna eszünkbe a kommunizmus. A görög Trátyit minden nyelvre le kellene fordítani, a Mayer suszter esete pedig a legfájdalmasabb vallási-téma, szinte propaganda a kikeresztelési láz ellen.

Nem lehet válogatni ezekben az írásokban, az egyik különb a másikkal. A legnagyobb értékük pedig, hogy kevesek, ritkák. Annak idején is csak egy-egy kávékanállal adogatott belőlül Petelei István.

Egyetlen egyszer találkoztam vele, huszonhetedik éve Fiumében. A beteg hugát vitte Velencébe, nem sietett nagyon, már öreg volt, fázékony a legszebb májusban is. (Akkor még nagyon szépek voltak a májusok és igazi tavaszt jelentettek.)

Szelíd, kedves arcú ember, csupa szivesség, előzékenység, úgy vittük körül, mint a legnagyobb értékeink egyikét. Csak az írásairól nem lehetett vele beszélni, mielőtt oda értünk, azonnal kikerülte a témát.

— Irok, igenis irok, de azért nyugtalankodom, mert a fene férgek sok kárt okoznak a gyümölcsösben

Aztán már benne volt. Folytatta a beszédét a büszkeségéről, a kertről, kissé szórakozottan több szót is pazarolva rá a kellesténél, csak hogy az írásairól ne essék szó.

— Lemegek egyszer magukhoz Szegedre, csakis azért, hogy kezet szoríthassak Tömörkénnyel. Hogy ír az az ember, hogy ír!

Délután eszébe jutott valami.

— Menjünk estére színházba, van ott egy kis lány, aki nagyon érdekel. Ugy hallom, kiváló tehetség.

A Fenicében játszott éppen Janovics Jenő társulata, annak az egyik szubrettjét említette. Nem írom ki a nevét, jól ismerték valamikor Szuboticán is. Nem kérdeztük Peteleit, hogy miért érdeklődik, elmondta magától.

— Öcsém, mondta, majd mutassa meg, ha kijön, melyik az a kislány. Én neveltem a pályáján Bete Jóbót, én adtam neki a Brill Ignác helyett ezt az irodalmi nevet is, — nagyon érdeklődnek egymás iránt, hát össze szeretném őket házasítani. Derék, jó gyerek, büszke vagyok rá.

A Lilit adták, az a pillanat is elérkezett, amikor megmondhattam: Ez az!

Petelei István csak nézte, nézte, hol gukkorral, hol pusztá szemmel, de nem szólt semmit. Jó magam pedig abban a szellemben nőtettem fel, hogy csak akkor feleltem, ha az idősebbek, pláne ilyen nagy ember, megszólítottak.

Véget ért az első felvonás, cigarettára gyújtottunk. — ki se kellett menni, a Fenicét nem féltették a tűzről. — aztán pergett az előadás, véget is ért s már a vacsoránál ültünk, mikor odasug hozzám Petelei. Fanyar volt az arca, de azért ott ült rajta az aggódó szeretet, amint szelíd hangján megszólalt:

— Nem házasítom őket össze. A világért sem. Az a fiu nagyon jó fiu.

(—tvt—)

Szerbül tanuljunk!

Vujkovics Marica kitűnő könyve megjelent „Szerb-Magyar nyelvkönyv“ címmel!

1. Legmodernebb módszer. 2. Teljesen gyakorlati. 3. A tanulás első napjától már kezdhet szerbül beszélni.

Ara 30 dinár. Portóra 2 diaért küldjön

Shállítja:

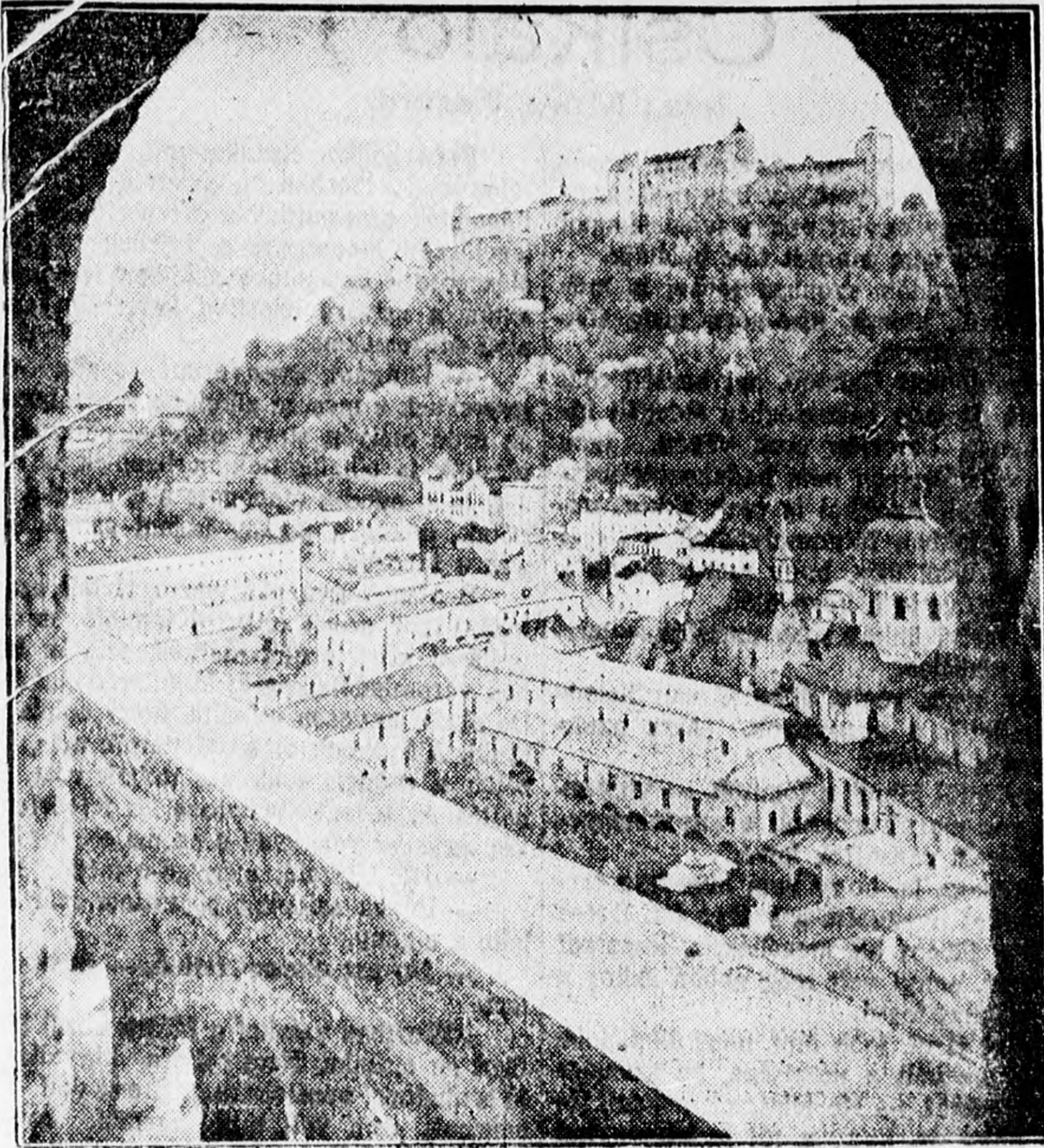
„Minerva“ r. t. könyvosztálya, Subotica

SALZBURG

Salzburgot a németek a német Rómának szokták nevezni és nem minden ok nélkül. Ez a város valóban évszázadokon keresztül központja volt a közép-európai keresztény kulturának, vagy harminc kisebb-nagyobb, de inkább nagyobb, mint kisebb temploma is az egyház évtizedes hatalmát hirdeti, a régi város egész építési módja, házainak stílusa is olaszos, az Örök városra emlékeztet, de azért Salzburg mégsem kelti olasz város benyomását. Ellenkezőleg. Sokkal inkább az idealizált német város, a szép, tiszta, takaros német városok mintaképe, amelynek uccái, falai,

Gasthof felírás és emögött a szerény elnevezés mögött sokszor teljesen modern szálloda rejtőzik. Mindez azonban nem elég a kereslet kielégítésére és a szezonban csaknem minden magánlakás legtöbb szobája is átalakul vendégszobává, szinte egész évre szóló egzisztenciát nyújtva a »Mieterschutz« által erősen védett lakónak. A jólszervezett idegenforgalmi iroda nyilvántartja ezeket a kiadó szobákat is, de a derék bérlő azért nem resteli az uccán sem megszólítani a lakást kereső idegent.

*

parkjai, szobrai, egész levegője szép nyugalmas, muzsikás, »bieder« tradíciókat árasztanak magukból.

Van valami kimondhatatlanul vonzó ebben a városban. Engem már az első félórán magával ragadott valami kellemes, elbájoló érzés, mikor az állomásról az első sétát tettem végig a városon és ez az érzés egész ottartózkodásom alatt végig követett és előre megszabott utiprogrammom ellenére háromszor is visszavezetett Salzburgba, ahonnan mindenki a viszontlátás reményével távozik.

*

Nehéz megmondani, hogy mi a legszebb Salzburgban. A fekvése-e, vagy a folyó, amely kettészeli, a balparti óváros szűk uccáival és olaszos patinájával, a modernebb újváros a Salzach jobbpartján, a templomai, a szobrai, vagy a középületek, muzeumok, freskók, szökőkutak, partok, allék, lépcsők, vagy a templomok és sörcsarnokok fafaragványai. Mindezek külön-külön is mind szépek és mutogatni valók, de csak mind együttvéve teszik ki Salzburgot, ahol minden egyes szépség csak kiegészíti a másikat és tevődik össze egy grandiózus kisváros vagy talán helyesebben egy miniatűr világváros fogalmává. Mert Salzburg a maga negyvenezer lakosával ma világváros. Vagy még inkább egy világváros belvárosa, amelyet lármás és piszkos külvárosok helyett zöld hegyek üde erdőszorujá övez.

Ez a város a szó szoros értelmében a szépségből él. Évről-évre az idegenek százezrei zárandokolnak ide, hogy megmártásák magukat ennek a városnak a szépségében. És a város negyvenezer bennszülöttje bölcsen és praktikusán vámszedőjévé szegődik városa szépségének. Minthogy kizárólag ebből a szépségből élnek, feltűnő gonddal őröködnék e szépség felett, óvják, ápolják, gondozzák, frissen tartják és — ahol csak lehet, beléptéjüket szednek. A salzburgi arcára veleszületik a barátságos mosoly, amellyel az idegen elé illik járulni, tőle minden idegennek minden alkalommal kijár az énekelve kiejtett »grüsz Gott«. Itt mindenki bájos és barátságos igyekszik lenni és ez így is van rendjén, ez hozzátartozik a város hangulatához épen úgy, mint a Hohen Salzburgi vár komor, de mégis barátságos sziluetttje vagy a Neugebäude tornyának csengő-bongó harangjátéka.

*

Ahová csak nézel, templomokat és templomtornyokat látsz, de még a templomoknál is több a szálloda. A világ legnagyobb luxus szállodáival nemesak berendezésében, de áraiban is vetekedő Hotel de l'Europe-től kezdve a szerényebb igényűeket is kielégítő kisebb szállodákkal együtt vagy ötven szálloda több mint 3000 ágygal áll az idegenforgalom rendelkezésére, de amellet minden második házon ott olvasható a

Az idegenforgalom igen kényes virág, amelyet nagy gondnal és hozzáértéssel kell ápolni. Salzburg megtanulta ezt a tudományt, jobban a világ minden más városánál. A meglévő, a természettől adott és emberek hosszú generációinak munkájával nyert vonzerők, nevezetességek, látnivalók mellé állandóan tudnak olyan attrakciókat teremteni, amelyekért magukért is érdemes Salzburgot felkeresni. A legfőbb attrakcióvá Mozart kultuszát tették meg. Mozart Salzburg szülőtte — ha megnézed Salzburgot, rájössz, hogy máshol nem is született volna — és Mozart zsenijének szerte a világon mindenütt nagyszámu hódolói vannak. Ezt azután alaposan ki is használja Salzburg. Mozartól tér van elnevezve, Mozartnak szobra van, emléktábla jelöli Mozart szülőházát, apja lakóházát, külön nevezetességet csináltak nővére sírjából egy régi templomban, atyja és fivére sírjából a temetőben, elhozták Bécsből és a Kapucinus-hegyre felállították azt a faviskót, amelyben Mozart a Varázsfuvolát befejezte (beléptéj 20 groschen), van Mozart-muzeum, itt székel a Mozart-zenekedvelők nemzetközi egyesülete, hatalmas palota, a Mozarteum szolgál rendszeres Mozart-ünnepségek rendezésére, benne külön könyvtár a Mozartról szóló teljes irodalommal. A salzburgi cukrászdák külön specialitása a Mozartkugeln. És végül a Mozart-kultusz továbbfejlesztésével jutottak el a most már rendszeressé tett évenkénti ünnepi játékok, a Festspiele megrendezéséhez.

*

A Festspiele, ez egy külön fejezet Salzburg életében. Amit ezzel elértek, az még Beyreuthot is elhomályosítja. A főmozgató Reinhardt Miksa Európa színházfejedelme és ez mindent megmond. Ebben az évben megint Jedermann-t hozta — erről már írtam egyszer — és ne tessék csodálkozni hiszen Reinhardt-ról van szó, Schiller Rablót. Ez az elesélt rémdráma az ő rendezésében és az ő színészeivel hetenkint kétszer az internacionális publikum ezreit vonzotta a Festspielhausha. Emellett a Varázsfuvola — opera, varázslatos előadásban és varázslatos díszletekkel, amelyekről érdemes volna külön tanulmányt írni. Elhozták a moszkvai operát is — anyagilag ez a vállalkozás sikerült a legkevésbé — és csaknem naponként adott koncerteket a bécsi filharmonikus zenekar a világ első karmestereinek vezetésével. Olyan művészi program, amelynek megtekintésére százával és ezrével hajóztak át az emberek ezidén is Észak- és Délamerikából, Angliából és özönlöttek a kontinens minden részéről, különösen Németországból. A Salzkammergut és Délbajorország híres világfürdőit villamosvonat és autóbuszjáratok sokasága köti össze Salzburggal és ezek, valamint a magánautók százai hordták esténként a közönséget az ünnepi játékokra.

A Festspiele sikere egyuttal nagy diadala a modern reklámtudománynak is. A reklámszervezetük felér a nagy világvárosi Messék reklámgépezetével. Plakátjaik ott láthatók a világ minden valamirevaló fürdőhelyén sok-sok példányban és hatásos szövegekkel az össze forgalmasabb állomásokon, sőt a forgalmasabb autótutakon is. Diszes kiállítású brosrák tízezreit viszi naponként szét a posta a világ minden részébe, amelyek egyébként ott hevernek minden fontosabb menetjegy- vagy idegenforgalmi iroda várószobáiban is. Különös nagy figyelmet fordítanak a sajtó-reklámra is. Ebben az évben több mint 600 újságíró fordult meg Salzburgban a világ minden részéről, a kiknek a munkáját jólszervezett sajtóiroda könnyíti meg, amely még külön sajtókirándulásokat is rendez az újságíróknak csaknem naponként a környék leg szebb helyeire. Meg is van az eredmény, hiszen a legnagyobb világlapok épuja beszámolnak a Festspielék előadásairól, mint saját városuk színházi premierjeiről.

A salzburgi óriási idegenforgalom legnagyobb részét persze az osztrákok és a birodalmi németek teszik ki. De ahogyan párnapos ottartózkodásom alatt megállapíthattam, nem sokkal maradnak el mögöttük az angolul beszélő országok, az Unió és Anglia sem. Elég sokat lehet magyarul is hallani, már csak azért is, mert a magyarok mindenütt igen hangosak. Éttermekben és kávéházakban mindenütt diszkrét csend uralkodik, a zajt mindenütt a magyar vendégek szolgálatják. Elég nagy számmal vannak képviselve a többi európai nációk is, főleg csehek, olaszok és skandinávok, francia szót kevesebbet hallani. Szerbül egyáltalában nem hallottam beszélni, az újságírók nem is tartanak se szerb, se horvát lapokat. Ez biztos jele annak, hogy nincs is kereslet bennük.

*

A Festspiele mellett egyéb szórakozásokról is gondoskodik Salzburg az idegeneknek. A magasnívóju állandó városi színház mellett több mozi, számos fürdő és különösen a sörcsarnokok és borpincék lokális zamatu berendezésekkel fontos stációt az idegenforgalomnak. A sörcsarnokok közül különösen a müncheni méreteiben vetekedő Spieglbreu, a várhegy oldalán, a borspincék közül pedig a híres St. Peters-Stiftskeller azok, melyeket a Baedeker is csillaggal jelölhetne meg. A salzburgvidéki népmulatságok hangulatával pedig a Kurhausban hetenkint az Alpinverein által rendezett népmulatságokon lehet megismerkedni, ahol citerás zenekar hangjai mellett jódliznak és lejtenek régies népi körtáncokat a valamikor büszke hegyilakók elsatnyult mindkét nembeli ivadékai.

Bertaian József.

Szász Márton:

Csillaghullás

Végtelen égen fényes jel,
egy hulló csillag égett el,
s vészett bele a Semmibe.

*

Az, vagyok, mint mindenki más:
Élet-fán bimbópattanás,
mely később virággá nyílt.

Szívet is kaptam, — jó — dobog,
nyelvet is kaptam, — ó —; dohog,
és — úgy mondják, — lelkem is van.

Nap vert, eső is öntözött,
s hajbókoltam többi között,
ha szél rángatta üstököm.

Jégeső nyesett, fagy kinzott,
mind letarolt egy-egy szirmot,
így lettem mindig csupaszabb.

(Tavasz sem volt, már itt a Nyár,
az Ősz hideg, a Tél sivár,
készülni kell messzi utra.)

Diszektől megfosztva, csulan,
Éktelenül, sirva, busan
kitől kérdezzem: hát ez a z?

Ez az Élet? Élet! Élet!
délbáb, csábos ígéret,
ös, valóra nem váló Vágy.

Szent, nagy várás: jön jobb Holnap,
s eredmény: ő is úgy becsap,
mint testvére a csuf Tegnep.

Mégis jó hinni, hogy eljő
az Élet a csodatelhő,
s szívemre csodákat hullajt.

Sikoly robban, száll a sóhaj,
el kell mulni és jaj, ó, jaj:
ki meghal, magának hal meg.

Jeltelen hullunk a sirba,
hídba kísérek ki sirva,
a köny felszárad, mint a harmat.

*

Csillag és Ember, egy a sorsuk:
vékony fényes jelzi a hulltuk,
elmulnak hamar, nyomtalan,
Hogy voltak — tán igaz sem volt...

Történelem apró történetekben

Heinrich Heine

(1797—1856)

a nagy német költő, ifjúságában köztudomásulag gyűlölte az iskolát, ahol oly dolgokat volt köteles tanulni, melyek másoknak tetszettek ugyan, de neki egyáltalában nem. Egy napon a filozófia órán a tanár az aristotelesi következtetést fejtegette és idézte a közismert példát:

»Az ember halandó; Sokrates ember: ennél fogva Sokrates halandó.

Heine, bár bóbiskolva hallgatta az előadást, megértette a következtetés mibenlétét. A tanár, hogy felrázza Heinet a szendergéssből, tőle kérdezett egy hasonló példát. A »Dalok könyvének« jövőbeli költője kedvetlenül, egy pillanatnyi habozás után így felelt:

— A nagy szellemek találkoznak; én és a tanár ur találkozhatunk; ergó mi ketten nagy szellemek vagyunk!

A tanár eme felelethől megértette a gunyt, melylyel Heine az ő előadására célzott és ezért szigorúan megbüntette.

Mennyire hízog lett volna a jó öreg tanár urra ez a felelet, ha néhány évvel később mondta volna ezt Heine neki, amikor már nagy hírnévnek örvendett.

XVIII. Lajos

francia király Saint-Quen-ben felolvasta Talleyrand hercegnek, az ideiglenes kormány elnökének, az újonnan készült alkotmánytervezetet.

— Felség, — szólt Talleyrand, miután a király bevégezte a felolvasást, — egy hiányosságot vettem észre ezen tervezetben.

— Mi az?

— A képviselők fizetése.

— De én úgy hallottam, hogy a képviselők tevékenységüket ingyen fogják végezni, az nekik megfizetés lesz.

— Igen, felség, igen! De... ingyen... ingyen... az nagyon sokba fog kerülni, — válaszolta a miniszter.

Ernest Renau

(1823—1892)

nem volt nagy kedvelője a drámai művészetnek, de azért olykor-olykor végignézett egy-egy színházi előadást. Egy alkalommal egy ismerőse meglátta őt a színházban és ismerve a »Jézus élete« szerzőjének igen nagy elfoglaltságát és tudva, hogy idejét tudományos buvárkodással tölti, csodálkozva kérdezte tőle, hogy még arra is van ideje, hogy színházat látogasson?

— Képzelsen el egy teli diószákot, — felelte Renan, — egy olyan teli zsákot, melybe már egyetlen szem diót sem lehetne belegyömöszölni. Mindazonáltal még igen nagy mennyiségű rizset lehetne beleönteni.

Francesco de Sanctis

(1818—1883)

olasz irodalomtörténész híres volt szórakozottságáról. Midőn 1878-ban első ízben nevezték ki közoktatásügyi miniszternek és bement a minisztériumba, hogy hivatalát átvegye, a portás, aki még nem ismerte, látva, hogy a miniszteri lépcsőn megy fel, utána futott és megszólította:

— Hová megy, uram?

A miniszter zavarba jött.

— Bocsanat, — szólt kalapját levéve, — a miniszterhez akarok menni... aki... azt hiszem én vagyok... .

Egy más alkalommal De Sanctis Nápolyban lévén, egy előkelő hölgy estélyén vett részt. Mint szenvedélyes sakkjátékos, rögtön talált egy magához méltó partnert, akivel csakhamar egy igen érdekes játszmába merült.

Közben a háziasszony felszolgált vendégeinek a teát és így De Sanctis elé is helyezett egy csészét, úgy hangon mondván:

— Itt az ön teája.

De Sanctis anélkül, hogy szeméit felemelte volna a sakkasztalról, gépiesen mellénye zsebébe nyúlt, kivett onnan egy lírát és a háziasszonynak nyújtva mondta:

— A többi a magáé.

Voltaire

(1694—1778)

egy alkalommal eljátszotta Genfben »La Rome sauvee« című színművét. A nézőtérben jelen volt Montesquieu köztársasági elnök is, ki előadás közben mélyen elaludt. Voltaire ezt látva, felkelt helyéről, kalapját az elnök fejéhez vágva, fennhangon így szólt:

— Szavamra, azt hiszi kihallgatást tart.

Emile Goudeau

(1849—1906)

francia írónak volt egy kedvenc kutyája, melyet a hatóság luxuskutyának minősített és nyolc frank adót vetett ki rá.

— Luxuskutya? — csodálkozott Goudeau. — Hát nem látja, hogy ez juhászkutya?

Az adótisztviselő azonban azt állította, hogy a szobanforgó kutya egészen más fajtához tartozik, a juhászkutyából egy csepp vér sincs benne. Azonban mindenestre, ha juhászkutya, akkor az adóztatás szempontjából elengedhetetlen, hogy a gazdája is juhász legyen.

— Ki mondta azt, hogy én nem vagyok juhász? A tisztviselő kacagásba tört ki:

Csikaló*)

Írta: Móra Ferenc

Csikaló Thököly Imrének a dicsőséges kuruc királynak az udvari muzsikása volt. Az irás csak annyit jegyzett föl róla, hogy együtt ette a fejedelemmel a bujdosók kenyerét s el nem maradt tőle haláláig.

Szegedi öreg mesemondók azonban többet is tudnak Thököly primásáról, akinek hire-neve maig fennmaradt a szegedi cigánysoron.

Mert szegedi cigány volt Csikaló, azt beszéli róla az aranyzáju monda és szép békességben éledgett ki-dőlt-bedőlt viskójában a Latorján ucca végén. Igen jámbor ember volt, világleletében nem hadakozott más-sal, csak a szunyogokkal. Azokkal is csak akkor, mi-kor esténként nagy rajokban fölgomolyogtak a tiszai nádasokból. Akkor is csak úgy, hogy mikor elunta a zenebonájukat, akkor elővette a hegedűjét.

— No nézzsük, melyikünké a sebb muzsika, — huzta végig a lőszórt a juhélén.

Mire harmadszor huzta végig, akkorra már heted-hét ház ellen zümmögtek a szunyogok. Arra aztán Csikaló sietett letenni a hegedűt.

— Tudtam, hogy ettől kihull a fogatok, — vigyor-gott utánuk a szunyog-muzsikuskoknak s visszahempe-redett a szép bodorlevelű papsajtók közé.

Tudta a jámbor maga is, hogy nem hegedűre ter-mett, azért nem is sokat nyeggette a száraz fát. Egész nap ott sütkérezett a fűben; ha megéhezett, leszaladt a Tiszára cigányhalért, annyi volt még abban akkor a hal, hogy kalappal lehetett fogni.

— Jobb állni, mint járni, jobb ülni, mint állni, jobb feküdni, mint ülni — ez volt a mentsége, ha szemére hányták a tutyi-mutyiságát. — Ne félcsetek engem, le-sek én még olyan nagy ur, hogy a főt is bársonybul les a nadrágomon.

Ezért aztán annyit incsellődtek vele az atyafiai, hogy egyszer kapták magát Csikaló, hónaalá szorította a hegedűjét és úgy hátat fordított a Latorján uccának, hogy még csak a kapufélfától se bucsuzott el.

Hetekig, havakig bolygott a világban, míg egyszer valahol a Tiszaháton potyázó kurucokkal akadt össze. Nagyon megtetszettek neki a zöld atillás, sárga csiz-más nyalka leventék, azok is kedvüket találták a fi-gurás cigányban, vitték is mindjárt a táborba a feje-delem elé.

Csikalónak egyszerre tüzelni kezdte a félszeg-láng a bokáját, ahogy a hatalmas kuruc királyt meglátta. Az pedig nevetve ütött a vállára a reszkető cigánynak:

— Hol termettél, te rezgő nyárfa?

— Sa'adiváron sülettem, naccságos fejedelem, — pislogott sebesen Csikaló.

— Hát aztán mi szándékban jársz itt? — kacagott Thököly.

— Be akarok állni kurucsnak — kezdett bátorodni Csikaló. — Ugy érzsem, engem az Isten is katonának teremtett.

— No majd megvállik, fiam, — mondja barátságosan a fejedelem s kiadta a parancsot, hogy ültessék lóra a cigányt.

— Jaj, én csak gyalog kurucs szeretnék lenni — jajveszékelt Csikaló. — Nem barátokozok olyan állat-tal, amelyik elül harap, hátul rug.

A fejedelem egyre jobban megkedvelte a cigányt. Azt mondta neki, muzsikáljon egyet.

— Jaj, akkor inkább lóra ilek, — gondolta Csikaló, de azért engedemesen elkapta a hegedűt és el-kezdte rikatni. De alig fogott bele, a fejedelem megint elnevette magát, de most már bosszusan.

— Hát akkor inkább csak gyalog kuruc légy, Csi-kaló. Hanem ha még egyszer ijesztgetni próbálsz a he-gedűddel, akkor lehuzatom rólad a zöld atillát.

Csikaló állt, mint a cövek, de a szivébe hirtelen beleütött a fájás. És amikor egy óra múlva deli kuruc leventének öltözve a ládája fenekére rejtette a hegedű-jét, úgy kopogott rajta a könnye, mint a záporosó.

— Hej, hegedű, hegedű, akit eddig meg nem be-csültelek, vagy veslek én téged többet a két kezembe, vagy se!

Bizony többet vette pedig, mint azelőtt. De-rék vitéz lett belőle, a lóval is megbarátkozott, a kardot is tudta forgatni, de mentül jobban beletanult a katonaleletbe, annál jobban fájta a szive a hegedűje-ért. De azért beletelt vagy félesztendő, míg elő mer-te venni.

*) Az írónak a budapesti Egyetemi nyomda kiadá-sában megjelenő sajtó alatt levő »Történelmi Olvasó-könyvének«-ből.

— Az ön ruhája, az ön megjelenése... és azután, — tette hozzá diadalmas arckifejezéssel, — hol van-nak a juhok?

— A juhokat nem hoztam el, mivel úgy gondol-tam, hogy arra nincs szükség... És mondja csak, elő van írva, hogy hány juhót kell őrizni a kutyának, hogy juhászkutyának minősítsék?

— Az nincs meghatározva.

A következő napon a párizsiaknak különös lát-ványban volt részük. Emile Goudeau a Boulevard de la Madelainen sétált, egy báránykát vezetett, melyet egy kis kutyuska kemikus fontossággal őrzött.

Szép holdas éjszaka volt, valahol a Vág mentén táboroztak, tücsökszót hozott a szél a rónák felül, a fülemülék csattongtak a cserjék bogán, mikor a cigány legelőszőr megszegte a fejedelem parancsát. Halkan előszedte a hegedűt, a sötétben lecsókolta róla a port, aztán a szivére szoritva keresztül lopódzott vele az alvó őrszemeken.

— Drágám, gyenyerim! — gügyögött neki, mint a gyerekek s messze ellopódva a tábortól, valahol bent az erdő mélyén sirva, nevetve elkezdett muzsikálni. A tücsök is elhallgattak, a fülemülék is elhallgattak már s ő még mindig cincogott s a fülemülék újra megszól-laltak, mikor a cigány hajnal szökülésén visszalopód-zott a táborba.

S attól fogva akármerre jártak az országban, va-lahányszor szerit ejthette Csikaló, mindig kiszökött a pajtásai közt, erdők mélyén, sziklák közé bujva, mo-hos váromladékokon ki-kimulatta magát a hegedűjével. De olyan ügyesen csinálta, hogy sohse gyanakodott rá senki. A kurucok el is felejtették már, hogy került kö-zéjük a cigány, csak azt tudták róla, hogy a legjobb pajtás és a legjobb katona. A fejedelem azonban, mi-kor egyszer véletlenül a szeme elé került, rákiáltott:

— Hé, Csikaló, megvan-e még a hegedűd?

— Régen salonnát pirítottam már én annál, — fe-lelte a cigány.

— No azt okosan tetted, — ment tovább a fejede-lem.

Akkoriban valahol a Mátra körül jártak, ott is érte őket az éjszaka. Nem sokára kigyulladtak az őrtüzek, ki is aludtak nemsokára. Hire se volt azon a tájon a la-bancnak, nem volt mitől tartani, nyugodtan adhatta magát mély álomnak a fáradt hadi nép. A fejedelem sátorában égett legtovább a mécses, mikor aztán az is kialudt, Csikaló fogta a hegedűjét, lábujjhegyen végig-osont az alvó katonák közt és lehajtott fővel ballagott előre az erdők felé. Ezen az éjszakán különös gyön-gédséggel szorította magához a hegedűt.

— Eltagadtalak, eltagadtalak, — simogatta bocsá-natkérően a kincsét s már előhuzta a vonót is, mikor hirtelen elsötétedett a feje felett a holdvilág.

Meglepetve tekintett föl a tiszta, csillagos égre. Sűrű fekete felhő uszott a feje fölött, de furcsa felhő volt az nagyon, mert a suhogását is hallotta. Aztán második, harmadik felhő is jött az erdő felül s az utolsó már meg is szóla't. Azt mondta:

— Kár, kár, kár!

— Nini, hiszen ezek varjak! — mormogott bosszu-san a cigány. De aztán hirtelen észbe kapott s elke-zedett ész nélkül nyargalni vissza a tábor felé. Hiszen a varjak nem szoktak éjszaka röpködni. Különösen sere-gestül. Ezeket valahol az erdők mélyén álmukból ver-ték föl!

— Talpra, kurucok, hátunkon a labancok! — ki-áltott toroka szakadtából, ahogy a bajtásai közé ért.

De hiszen azok aludtak mind a két fülükre. Olyan bizton érezték magukat, mint az édesanyjuk ölében. Még a fejedelem sátra előtt is aludtak a strázsák. Nem vették észre, mikor Csikaló fölemelte a sátorponyvá-t és elfojtott hangon bekiáltott:

— Naccságos fejedelem, jönnek a labancok!

Tudta, mi az illendőség s nem is akarta megijesz-teni az első álomba merült fejedelmet, aki meg se moccant. Itt-ott mozgolódás hallatszott a táborban, egy-két vitéz a másik oldalára fordult, sokan horkol-tak, sokan lassu lélekzettel pihegtek.

— No, dádé, soruls most, mint ürge a lukba, -- kapott a fejéhez mindkét kezével a cigány s kiejtette a hóna alul a hegedűt. De föl is kapta mindjárt s a má-sik pillanatban már zokogott, jajgatott, harsogott az éjszakában a bujdosó kurucok éneke.

A cigánynak égett a szeme, reszkettek az ujjai s a hurok csodálatos zengése egyszerre talpra riasz-totta az egész tábor. Félóra múlva Rabutin labancai elöbukkantak az erdőből s egy óra múlva véres fej-jel menekültek vissza. Már, aki menekülhetett. Na-gyobb részük foglyul esett a vezérükkel együtt.

Éppen jóreggel integetett a hajnal szép piros ken-dőjével az ég ablakán, mikor a kuruc király az egész tábor szeme láttára megölelte Csikalót, aki egyik ke-zével a kardot fogta, a másikban a hegedűt.

— Derék hegedűsöm — mondta neki — el nem hagy-lak halálos holtomig.

Nem is hagyta el. Az irás följegyezte, hogy halá-lig ették a bujdosók kenyerét.

Evente 3500 millió dollárt költ az emberiség hadseregeire Ötmillió ötszáz ezer ember van állandóan fegyverben

A Nemzetek Szövetsége 1927/1928-ra kiadta a Fegyverkezési Évkönyv-et. Ennek az évkönyvnek az adataiból mindenképp az a tény domborodik ki, hogy hozzávetőleg — de az adott viszonyok közt lehetőleg pontosabban számítva — a világ államai évente háromezeröttszáz millió dollárt (körülbelül 210.000.000.000 dinárt) költenek hadseregeikre, még pedig kétezer-negyszázmillió dollárt a szárazföldi hadseregre, ezer-száz milliót a flottára és a katonai aviatikára. Ha már most az egész földgömb lakosságának statisztikáját nézzük és összehasonlítjuk ezzel a számmal, akkor megállapíthatjuk, hogy — beleszámítva Ázsia és Afrika száz meg százmillió clyan tömegeit, amelyek számára ezideig a pénznek alig van jelentősége —

a földgömb minden lakójára évente két dollár jut, egy-egy családra tíz dollár.

A másik érdekes és jellemző adat, amely a Nemzetek Szövetségének statisztikáiból kiderül az, hogy e pillanatban körülbelül öt millió ötszáz ezer ember van fegyverben az egész világon,

ahol ez a szám csak az állandó hadseregekre vonatkozik. Nincsenek beleszámítva azok a tartalékok, amelyek kiszolgálták gyakorlati idejüket, továbbá az olyan, inkább civil-alakulatok, amelyen például az Egyesült-Államokban a nemzetőrség (Nacional Guard), vagy az angol dominionok hasonló alakulatai, amelyek — mint a világháború megmutatta — háború esetén elsőrendű katonai tényezőkné bizonyulnak. A földgömb népességét hozzávetőleg ezernyolcszáz millióra becsülhetjük. Ilyenformán nyugodtan elmondhatjuk, hogy a ma fegyverben álló katonaságból

a világ minden 300 polgárára jut egy-egy aktív katoná.

Kevesebb a hadihajó tonnaállománya

Ugyancsak érdekes adata az évkönyvnek az, hogy a világ hadiflottája — egészben véve csökkent.

1913-ban a mindennemű hadihajók tonnamennyiségét 6 millió 895 ezer 600 tonnára becsülték. Ez a szám a világháború alatt 7 millió 350 ezer 400 tonnára emelkedett, azóta pedig 5 millió 47 ezer 300 tonnára csökkent. Ugyanakkor, mikor a világ hadiflottája ennyire csökkent,

a világ kereskedelmi flottája 47 millió tonnáról 65 millióra emelkedett 1913 óta.

Ezt azt jelenti, hogy 1913-ban hét kereskedelmi tonnára jutott egy hadi tonna, ma pedig tizenhárom kereskedelmi tonnára jut egy hadi. A békés kereskedelmi hajózás tehát egyre növekvő mértékben veszi át az óceánok uralmát.

Milyen a helyzet Európában

A legmagasabb katonai arányszámokkal mindenestre Európában találkozunk.

Európa állandó hadseregeinek létszáma közel három millió.

Ez a szám azt jelenti, hogy az a kontinens, amelyen a világ lakosságának egynegyede lakik, a világ haderejének több mint felét tartja fegyverben. Európa katonai viszonyaiban óriási változás történt. A világháború előtt a központi hatalmak állandó hadseregeinek létszáma így alakult:

Németország	655.000
Ausztria-Magyarország	400.000
Bulgária	60.000

Összesen: 1.115.000

Az antant országaitan ez volt a helyzet:

Franciaország	645.000
Oroszország	1.200.000
Olaszország	300.000
Belgium	46.000
Szerbia	361.000
Románia	98.000

Összesen: 2.650.000

Nézzük már most az új helyzetet. A volt központi hatalmak hadseregeinek létszáma:

Németország	99.000
Ausztria	20.000
Magyarország	34.500
Bulgária	30.000

Összesen: 183.500

A többi európai országok hadseregei:

Franciaország	625.000
Lengyelország	263.000
Románia	150.000
Jugoszlávia	116.000
Csehszlovákia	125.000
Belgium	65.000
Olaszország	250.000
Oroszország	560.000
Anglia	145.000

Összesen: 2.299.000

A »potenciális haderő«

Most, hogy ezeket a jellemző számadatokat ismertettük, hozzá kell tennünk azt, hogy egy-egy ország igazi hadseregét nem ezek a statisztikai adatok mutatják. A fegyverkezés kérdésének más tényezői is vannak, mint a hadseregeknek és hadihajóknak az aritmetikája. Ennél sokkal fontosabb az, amit a franciák »potenciális haderő«-nek neveznek: egy-egy ország állati, növényi és ásványi erőforrásai, partvidékeik hosszúsága, népességük sűrűsége, közlekedésük fejlettsége: mind olyan tényezők, — beleszámítva diplomáciai teljesítményeiket is — amelytől nagy mértékben függ katonai biztonságuk. Egyszerű szerződési uton a fegyverkezés korlátozásának problémáját nem

lehet megoldani. Rendkívül fontos tényező lett a világ technikai fejlődésével az egyes országok technikai felkészültsége is. A kis hadsereg, amely jól föl van szerelve a modern technika vívmányaival, átütőbb erejű az olyan nagy hadseregnél, amelynek technikai felszerelése fogyatékos.

A világ bölcssei most a lefegyverzésen, a fegyverkezés korlátozásán tanakodnak? De e nagy kérdések kielégítő megoldása mindaddig kétséges, amíg az egész világot át nem hatja az a felsőbbrendű, igazi pacifizmus, amelyet Krisztus Urunk születésekor hirdettek meg az ég angyalai: »Békesség e földön a jóakaratu embereknek«. Világbéke majd csak akkor lesz, ha az egész földgömbön csak jóakaratu emberek találhatók.

Galamb-eregetés...

A községi irnok szeme már szinte könnybeborult, olyan erősen nézte a tanító kertjében kerengő galambokat a szép, új galambház körül.

Nekik jó... gondolta. Nekik nem kell a házra-válót megkeresni — hogy házassodhassanak! És nem kell előbb jegyzővé lenniük — hogy szerethessenek! A szíve sirós keserűséggel telt meg: gonosz ez a világ! — suttogta. Mintha az ember csak jegyző korában tudna szeretni!...

Hirtelen abbahagyta a kesergést, megpillantotta a tanító zöld vadászsapkáját és alatta a füstfelhőt a porcellánpipával, most jött ki a verandára.

Ilonka! — hangzott a rekedt, füstös hang.

A vadszölő lombok között felcsillagolt Ilonka szöke haja... mint borongó, felhős égen a hold ezüstös mosolya — mondta befelé az irnok ur, kifelé meg úgy nézett a veranda felé, mint egy holdkóros.

Ilonka, szórj valamit a galamboknak, éhesek... és amikor a leányka eltűnt a konyhaajtó mögött, bosszusan dörmögött: mert nem tudnak mást — csak szerelmeskedni. Mohók, szörnyen mohók!... és a pipa csutorájával felvakargatott a sapka alá... a sapka megcsuszott a fényes tarkón és az asztal alá gurult.

Az irnok szíve vesztettül dobogott, hallotta, hogy Ilonka idejön a galambházhoz — alig két lépésnyire lesz tőle... Most újra beszélhet vele innen a község-háza jó erős kerítése mögül... ekkor csuszott le a tanító sapkája. A teljesen síma, gömbölyű tarkó fénylett, kuncogva árulkodott gazdájára és egyben sirt is a gyönyörű, harmatos májusi reggelben... Minden élt, lihegett, szárnyalt ebben a csodálatos ébredésben... még a füvek is nyugtalanokdtak a harmat üde bora alatt, csak az a tarkó volt súlyos... gunyoros és végtelenül árva...

Hej, te községi vén ember — sziszegett az irnok. A tanító feje meg egyre mélyebbre hajolt, esett a sapka után, hogy betakarja a kopaszágát, hogy meg ne fájzan ebben a ragyogó fiatalágban — ebben a döbbenetesen élő, kacagó reggelben.

Te, te vén kujon... szoritotta össze öklét az irnok kinek dus barna haja könnyedén lengett, mint egy frissen kibontott zászló, a szellő játszott vele — bátorította, simogatta, csalogatta... hej, ha te nem ilyen volnál, ha szíved lenne!

Ilonka, vedd csak fel a sapkámat, fáj a derekam.

Ilonka kacagott, mikor a sapkát atyja fejére tette, de amint az öreg emberre nézett — hirtelen megcsókolta apja homlokát: kis apuskám, kedves... aztán mintha megtalálta volna a szót arra, amit érzett, hozzátette: szegény kis apukám!... és megsimogatta a bozontos, szakállas, elborult, hervadt arcot.

De mikor a kertbe ért, már mosolygott, mint testvérei, a virágok... Gyere, gyere, te kényes páva, hoztam neked tiszta buzaszemet, szolt fel a galambház erkélyére, ahol kényeskedve illegette magát egy rózsaszintollu galamb — az irnok ur ajándéka, amiről persze apa nem tudott semmit... fű, de felfuvalkodott vagy. Siess, mert valamelyik ügyesebb elkaparintja előled... No, nem jössz? mind ilyenek vagytok, hűtlenek, komiszak... mint az irnok ur... suttogta... az is ilyen komisz.

— Én, hogy én? — kérdezte kétségbeesetten az irnok ur a kerítés mögül... Ó, egek!

— Soha se óbégasson, igen is, maga is komisz. Kivel sétált tegnap este, mi? Azt hiszi nem láttam?

— Este nem látni, hogy fáj a szív — felelte az irnok.

— No, a magáé nem fájhatott... aki úgy tud nevetni!... De ha a magáé nem is fájt, fájt másé és újra a felfuvalkodott galambra nézett, hogy az irnok ur ne lássa a szemét, ami kezdett nagyon fátyolos lenni.

— Ilonka, esküszöm!

— Tudom — esküdni azt tud, de hű lenni — azt nem. Ilyen férj nem is kellene nekem. Szégyelje magát.

— Én nem kellek ugy-e? mert csak irnok vagyok, hanem az új tanító az kell, ugy-e?! De ne feledje, hogy még én is lehetek jegyző!

— Soha se hengegjen! különben ha tudni akarja, — az új tanító egészen fess ember.

— Rűcskös!

— Miklós!... megtiltom... különben ne beszéljen én velem az, aki este dámákkal sétál.

— Anna kisasszonynak van szíve, nem úgy, mint

magának!

Ilonka felkacagott, ellenállhatatlanul, mint mikor a bimbó a csiklandozó napsugár alatt felszakad... kivel? — kérdezte el-felfullad... kivel sétált maga?... Anna kisasszonnyal... hiszen az apám kortársa — a tanításban. Ó, szegény fiu!

— Látja, fátyolozódott el Miklós hangja... de — és itt felemelte hangját: esküszöm, hogy egy hónapon belül feleségül veszem, ha így bánnak maguk velem! Mit gondolnak, ki vagyok én? Édesapja nem vesz be a kártyapartiba akkor se, ha nincs más partner. Inkább nem játszik, pedig ha kártyát lát reszket, mint a kocsonya. Még érnei kell a fiúnak, mondta multkor, mikor a jegyző meg a plébános már-már kezembe nyomták a kártyát. És a kedves mamája? — az mit tett velem, mi?! Ez a szegény irnok elvehetné a kisbírő lányát — mondta — legalább volna mit aprítani a tejbe!

— Szegény kis Miklósom, szaladt ki a szó Ilonka ajkán.

Miklós rányomta tüzes arcát a kerítésre: hogyan mondta?... mondja megegyeszer!

Sze... akarta mondani Ilonka, de aztán hirtelen kijavította — édes, kis Miklósom lehelte és az egész világ majd elégett a szó nyomán.

— Hát szeret? — kérdezte Miklós és belekapaszkodott a kerítésbe.

— Hát nem érzi? sirta el magát Ilonka.

— Ilonka! — kiabált a rekedt hang, mit csinálsz ilyen sokáig a kertben? talán megint az irnok urat eteted buzaszemmel? Nem lesz abból galamb soha! nem telik neki buzaszemre. Szegény, mint a templom egere!

— Ilonka, meghalok, suttogta Miklós.

— Én is, lehelte Ilonka és gyorsan kifutott a kertből...

Miklós úgy bámult utána, hogy észre se vette, a mint a nagybajuszu esküdt, akit nagy, horgas orráról vércsének hívtak, odalopózott a háta mögé... Irnok ur, szolt ravasz, nevető pislogások között — nem úgy fogják a galambot! Azért, hogy én csak egy tyukot fogtam magamnak, tudom ám, hogyan lehet megfogni ezt a galambot!

— Hát mondja, mondja meg, aranyos János bácsi.

— Szólítson csak az irnok ur Vércsének! — már hozzászoktam. Tulajdonképen ez az igazi nevem, amit én szerettem magamnak, nem az, amit beleegyezésem nélkül adott a pap. Aztán a galambfogáshoz a Vércse ért jól. Ha nem haragszik meg érte, kimondom, hogy epekedéssel nem indítja ám meg ezt a kopasz tanítót. A Kármel-hegy kövei vaj voltak ennek a szívéhez képest. Pedig szegény volt ő is, az istenadta. A hátán hurcolkodott ide. Tudja hogyan lett ez gazdag? majd elmondom. A felesége, mint tudja, a gazdag községi pénztáros özvegye volt. Szép is volt, de ami a tanító-nak különösen tetszett — igen gazdag volt. Az özvegynek nem tetszett ő, mert olyan volt, mint egy létra. A bordáin fel lehetett volna lépegetni a templomtoronyra. De ravasz volt. Az özvegynek volt egy kakasa. Kis, inci-finci török kakas. Ez a kakas egy napon elveszett. Az özvegy majd meghalt érte. Sirt, rítt, hogy a lelkét odaadná annak, aki visszahozza. Egy nap a kakas hazakerült, de igen, igen kövéren, mintha kitömték volna. A falu nem értette az esetet. Kakas már veszett el több is, de nem került elő egy sem, legkevésbé a gy kihizlalva. De lett még nagyobb csoda is. A kakas nappal otthon volt, de az alkony közeledtével mindig elszőkött. Az özvegy keresni kezdte hová? És rájött: a kakas a tanító nyitott ablakán berepült a tanítóhoz. Az özvegy kitörte a kerítést és átjött a kertjéből az iskola udvarba és onnan az ablakhoz lopódzott... uramfia! — a kakas felszállott a tanító ágya fejére és ott egy kis vályuból ette a szép sárga kukoricaszemet. Az özvegy mérges lett az ő kakasát ne etesse más — beugrott az ablakon... ebben a pillanatban valaki átkarolta és elkezdte csókolgatni... az sikogatóni kezdett! A jegyző, aljegyző, esküdtek mind látták, amint az özvegy az iskola udvarba bement, hiszen innen mindent jól lehet látni... és azt is látták, hogy a tanító hogyan ölegette. Számított erre az a kopasz, azért nem csukta be az ablakot az özvegy után.

Brávo! — kiáltotta a jegyző a kerítésen át, áldásom rátok! Hej, te lajtorja, tette még utána, de hamar felmászta a menyországha.

Az özvegy a szegénytől mit tehetett egyebet: so-

leségül ment hozzá. Hát így, így kell tenni őrök urnak is... át kell csalogatni a galambot... de galambról lévén szó — vigyázni kell, hogy el ne repüljön. Én már kieszeltem, mit kell tenni? A galambházat ma éjjel mi ketten kiassuk és átültetjük ide — a község háza kertjébe.

— És? — kérdezte Miklós felcsillanó szemmel.

— A többit csak bizza rám... a galamb eljön a vércséhez, nevetett ravaszul az esküdt.

Másnap reggel korán, szokása szerint, a tanító kiment a kertbe. Öreg ember volt, kisálmu... egy kis szunyókálás, mint a téli nap hideg, már alig melegítő szenderegése és már reggel volt neki... hűvös reggelek — amikből már hiányzott az álmok rózsaszínű pirkadása... Alig lépett azonban a kertbe — megijedt... a galambház a község háza udvarán volt! Megdörzsölte a szemét: talán álmodik? De nem, ez itt a kertés — és átnéz a kerítésen...

Jó reggelt tanító ur... Vércse a hátát neki támasztotta a galambháznak és úgy pipázgatott... de ez nem a régi, mosolygós képű Vércse volt... a szemében mély, gyászoló bánat borongott...

— Mit jelent ez, Vércse? — kérdezte a tanító.

— Elrepültek a galambok... szívta erősen a pipát az esküdt...

— Vércse, ez a te műved volt!

— Még soha se ment galamb a Vércséért, hanem megfordítva!... csak emlékezzen a tanító ur!

— Mit akarsz ezzel mondani?

— Azt, hogy volt egyszer egy galamb, akit elpusztított a vércse... osztán a galambot sírba tették... A haldokló galamb azt mondta a testvérjének: addig nincs nyugovásom, amíg egy csokor virágot nem hoz a síromra a halálom okozója!

— Ne kísérsd az Istent, Vércse, öreg ember vagyok már!

— Épen azért rójjuk le az adósságot!

— Mit akarsz hát?

A Veronka szerelme megért egy csokor virágot — egyenesedett ki Vércse... azért ha szegény leány volt is!

A tanító reszketett: emlékezett... emlékezett Veronkára, a kis egyszerű parasztlányra, aki szerette őt... talán ő volt az egyetlen, aki szerette.

— Megteszem, mondta csendesen... megteszem... de gyere, állítsuk vissza a galambházat a helyére... nézd: van a házamban egy kis fehér galamb — aki semmiért sem felelős, akit megölne a szegény, ha odaát látnák meg az emberek a galambházat... az egész falu rajtam nevetne!

— Bizony, meg kell menteni azt a szegény leánykát, még pedig hamar — mert elpusztítja a pénz, ahogy elpusztította a szegénység az én kis testvéremet: Veronkát!

— Mit tudsz te Veronkáról? — remegett föl a tanító hangja.

— Amit mindenki... hogy az őrök uralmajd meghalnak egymásért! De itt megint szegény valaki — az őrök ur!

— Nem, ezt nem lehet Vércse! — mit mondana a világ... a falu?... Ilonka és az a szegény őrök?!

— A falu már ítélte, tanító ur! Sajnálja őket... Mindenki sajnálja őket, csak a tanító ur nem érez semmit!

— Mit tudod te, Vércse, hogy mit szenvedtem és szenvedek én?... azt hiszed én boldog voltam?

Nem hittem soha, tanító ur!

A tanító Vércse komoly arcába nézett... az nyíltan nézett vissza, a szívével... nem! — mondták azok az egyszerű, tiszta szemek: nem lehetett boldog!

— Miért? döbönt meg a tanító.

— Mert a pénznek nem ura, hanem csak szolgálja maradt!... és mély, megrendült sajnálkozással nézte a tanítót.

A tanító mintha összeroskadtna egész testében... igen, érti... szolga... Hiszen a pénzért feláldozta azt — aki szerette őt!...

— Eladta magát!... a boldogságát!... hiszen szerette Veronkát!... igen: szerette!

Hallgass, könyörgött a tanító, kinek a szava most csupa elfulladt zokogás volt...

Vércse odalépett a kerítéshez — még valamit meg kell mondanom: Veronka akkor is szerette, amikor meghalt... mondd meg neki: hogy a síromban is szeretni fogom!

— Jaj, zokogott a tanító, jaj!...

Vércse fátyolos, igen szelid szóval mondta: vigyázzon csak tanító ur!... tévedtem: a galamb soha se megy a vércséhez... és iszonyu, emberfeletti erővel áttemelte a galambházat a kerítésen egyedül... aztán ő is átugrott — tegyük csak vissza a helyére!... jó helyen volt — tévedtem... és nézte, nézte a síró embert...

Alig volt helyén a galambház, Ilonka hangja felcsengett a verandán: apukám, édes apukám hol vagy?

— Nézze meg az ember, mosolygott Vércse, ni, hogy röpködnek már és felmutatott a kéklő ég alatt röpködő galambokra, de a szeme Ilonkára nevetett...

— Hívd ide Miklóst, mondta komolyan a tanító... megérezte Vércse kívánságát.

De nem kellett azt hívni, jött az magától is, amint meglátta Ilonka szőke fejét az orgonabokrok között.

— Gyere csak ide Ilonkám, szólta a tanító.

— Hol a galambház? — intett Miklós elámulatlan Vércsének.

— Pszt, intett Vércse... visszahozták a galambok.

A galambház alatt a tanító könnyezve simogatta Ilonka szőke, szívárványos fényben fűdő fejét...

— Köszöntsön hát az őrök ur! — sugta Vércse.

— Kezüket csokolom... akarom mondani: jó reggelt!... szolt elfulón Miklós.

A tanító odavezette Ilonkát a kerítéshez, Miklósához...

Vércse némán nézte az öreg ember meghatott arcát...

A tanító aztán a fehér orgonabokrokhoz lépett és egy csokorra valót szedett és lassan, lehajtott fejjel kiment a kerthől...

Vércse könnyben uszó szemmel, boldog sirással nézett a galambokra...

Padej, 1928 szeptember 8.

Kristály István.

TERE-FERE

Mussolini, a szónok. Margherita Sarfatti, a Vezér életirója egy újságban nyilatkozik Mussolini ékes-szólo művészetéről s a következő megállapításokat teszi:

— Azt a véleményt vallem, mint Carducci, hogy az, aki valamit három szóban mondhat el és mégis négyvel mondja el, nem becsületes ember. Minden művészetnek ez a kulcsa. Becsülöm D' Annunziót, aki vérbeli szónok, merész, lángoló, hősi és főképp festői, de valóban eredeti, egyénit, mindig meglepőt csak Mussolini szónoki művészetétől kapunk. Akkor derült ki, hogy milyen nagy szónok, mikor 1913-ban a milánói esküdtszék előtt mint vádlott védekezett a sajtó utján elkövetett láziás vádja ellen. Ekkoriban csak mint vádlott szólhatott. De a törvényteremben egyszerre mindenki megérezte, hogy szavaiból a fenség árad, mögöttük egy ismeretlen, hatalmas elme és lélek rejtőzik. Ettől kezdve divatba is jött Mussolini stílusa, vagyis a tömör, metsző, velős, egyenes vaskos, sokszor szögletes stílus. Nem szereti a jelzőket, utálja a szócsifrátot. De amennyire fukarkodik a szavakkal, éppannyira bőkezű gondolatokban. Montesquieu tanácsát követi, aki a szónoknak azt írta elő, hogy kerülje a közbevető mondatokat s mindig nevezze nevén a gyermeket. Szónoki sikereit a stílusnak, az egyéniségének köszönheti. De nem szívesen beszél, valósággal szenved, mikor föl kell szólalnia. A szó számára valóban áldozat. Ha nem volna az, nem is szeretné. Szeretetlen fogannak a szavai, fájdalmasan szakadnak ki belőle, lelke mélységéből jönnek. Mindegyik beszéde hitvallás. Ha beszél, le kell győznie gondolatainak fékező erejét, hogy megmutatkozzék a kíváncsi tömeg előtt s szavaival meztelenítse le le!

*

Eszkimó újság. A világsajtó egy új vetélkedő társát kapta: ma már az eszkimóknak is van újságjuk eszkimó földön, ahol tudvalevőleg oly sok az eszkimó s oly kevés a főka.

Ez a sarkvidéki nép hosszú idő után, — a huszadik században — jött rá arra, milyen fontos a sajtó és sietve pótolta eddigi mulasztását. De újságja valóban eredeti. Olyan eredeti, hogy nem veheti föl vele a versenyt semmiféle amerikai lap, de még a futuristák folyóiratai sem.

Ezt az újságot tudniillik — amint a köztük járt kutató buvárok írják — nem nyomtatják, hanem vartják, kézzel varriák, fókabőrre. A betűket egyszerűen ráfércelik.

Csak egyetlen példány van. Az előfizetők kézzel-kézre adják, amennyiben valamelyikük meg nem eszi. Olvasás közben vigyáznak, hogy el ne veszítsék a fonalat.

Néha az eszkimó újság kisebb elbeszéléseket és regényeket is közöl mellékletül. Ezeket a legelső eszkimó írók írják, de művük mégis fércmű, mert az asszonyok írcelik össze remekbe készült mondataikat.

*

Angol humor. Egy csapszékben több lord üldögélt. Egyszerre a mellettük levő asztalnál leszédül egy ember a székeről, elnyulik a földön, úgy látszott, hogy guta ütötte meg.

— Fogadok — mondja az egyik lord, — hogy husz percig sem él.

— Ötven aranyat arra, hogy egy negyedórán belül meghal.

— Százat arra, hogy tíz percen belül nem él.

— Százat arra, hogy máris meghalt.

— Százat arra, hogy még lélekezik.

De az egyik ur, aki a haldokló életére fogadott odament az öt körülvevő tömegbe s a haldokló orra alá egy szagos üveget tartott.

— Pardon — kiáltott a halálpártiak egyike — ez nem becsületes játék. Fészteni tilos!

*

A Themzén egy tengerész evezett, rczoga lélekvesztőn. Szélroham döntötte föl a lélekvesztőt, a tengerész uszva iparkodott a parthoz.

A parton nagy tömeg verődött össze s természetesen fogadtak. Vajjon tud-e uszni, vagy nem tud-e uszni, vajjon bele fullad-e, vagy nem fullad?

Két révész, aki látja ezt a szerencsétlenséget, csónakba ugrik s a másik partról a boldogtalan segítségére siet. Még pár evezőcsapás s mingyárt elérik a faldoklót.

Ebben a pillanatban a partról általános, harsány ordítás hallatszik:

— Fogadtak rá, fogadtak!

Ezekre a szent szavakra a révészek némán visszafelé eveznek, az ember belefúlad, a parton pedig a fogadásokat annak rendje és módja szerint lebonyolítják.

*

A kövérek becsülete. Igazán itt az ideje annak, hogy a soványság tébolya után igazságot szolgáltatassanak a derék, megnyugtató, becsületes kövéreknek, kik hájpárnájukba burkolózva csöndes mosollyal szemlélik az ösztövérek előretörekvését és okolatlan körülömlénezesét.

Nem kisebb lap, mint a Times cikket ír ezen a címen: »A kövérség a becsület«. Megállapítja ebben, hogy a tudomány ma arra az eredményre jut, amit a multban az ősnépek is állandóan hirdettek, vagyis hogy a kövér emberben inkább lehet bizni, mint a soványban.

Julius Caesar, aki nem kis emberismerő volt, félt a vékonypénzüektől, környezetében csak hájas embereket türt.

A National Society Company a nagy hadvezér nézetét vallja: az a társaság, mely a különböző adócsalásokat ellenőrzi s biztosításokkal foglalkozik, nagyarányú körkérdest intézett az angol közönséghez, milyen fajta emberekben lehet manapság leginkább bizni. Rengeteg válasz érkezett be, a társadalom minden rétegéből.

A válaszok szerint a nőkben inkább lehet bizni, mint a férfiakban, különösen, hogyha már férjnél vannak.

De nagyon sokan kiemelik, hogy a házásra hajlamos, pohos emberek, milyen megbízhatók. Náluk nincsen ideálisabb barát, ideálisabb adós.

Csak zsíros embereknek hiteleztek.

*

Nő a legmagasabb afrikai hegycsúcson. Az amerikai feminista folyóiratok jogos büszkeséggel emlékeznek meg a huszonkét esztendő angol urléánynak Mac Donald turista-hőstettéről, aki megmászta a legmagasabb afrikai hegycsúcsot a Kilimangiarót, melyet évekkel ezelőtt az abruzzoi herceg kutatórajával derített föl.

Miss MacDonald rokonainak látogatására ment Kelet-Afrikába. Itt elhatározta, hogy megkísérli e nehéz és merész kalandot. Maga mellé vette a Britt alpesi klub egyik tagját és Browne őrnagyot, aki híres hegymászó.

Monbasaba mentek mindhárman, megmászta a Mawenzi ormot, mely körülbelül 6000 méter s ennek csúcán megélték az abruzzoi herceg kutatórajának nyomait. Egnapi pihenő után a Kilimangiaró másik csúcására értek, a Kibora, mely 7500 méter magas. A vakmerő vállalkozásközben Browne őrnagy annyira elcsigázódott, hogy vissza kellett fordulnia, de Mac Donald kisasszony nem fáradt el, frissen, jókedviűen ért a legmagasabb oromra és ott megívott egy üveg pezsgőt.

A vajdasági magyar költészet java termését gyűjti egybe a most megjelent

KÉVE

Vajdasági költők anthológiája 1928

Ambrus Balázs, Csú'a Zoltán, Debrecei József, Fekete Lajos, Fereczy György, Földi Ilonka, F. Ga'ambos Margit, Gergely Boriska, Haraszi Sándor, Kovács Antal, Mikes Flóris, Somogyi Pál, Szentelky Kornél és Tamás István

A r a
40
dinár

Megrendelhető a Bácsmegeyi Napló könyvoztályánál
Subotica, Zmaj Jovin trg 3

SZÍNHÁZI KISTÜKÖR

A szesz meg a bohémek — A színház abécéje

A száraz Amerikában előadást tartanak az ottani legnagyobb problémáról, a szeszfogyasztásról. Utána vita indul meg, melynek során azt igyekeznek megállapítani, kicsoda a mérsékelt ivó.

Egy amerikai színész így oldotta meg a vitát:

— A mérsékelt ivó az, aki csak akkor iszik, amikor fizetnek neki.

*

Sheridan ágyának dőlt, mert már két hete folytonosan korhelykedett. Elszalasztott orvosért, *Haberden dr.*-ért, aki kimondta, hogy gyógyulása érdekében tartózkodnia kell mindenféle szeszestaltól.

Három nap múlva az orvosa meglátogatta a beteget s mingyárt ezzel a kérdéssel állt elő:

— Remélem, szigorúan megtartotta mindazt, amit mondtam?

— Meg — felelte a beteg.

— Mert ez az egyetlen mód, hogy meghosszabbítsam a napjait.

A komikus erre fanyalogva jegyezte meg:

— Azt meghiszem. Soha napom még nem volt olyan hosszú, mint ez a három.

*

Párisi színészek minap abban fogadnak, hogy pusztán nyelvükkel, inyükkkel hibátlanul kitalálják, hogy milyen bort öntenek a poharukba.

Az egyik színész bekötött szemmel egymás után izleli a különböző borokat s mindegyiknek azonnal megmondja a nevét:

— Ez rajnai. Ez Cambertin. Ez pedig Corton.

A hallgatóság csodálkozik.

Egyszerre a színész hiába izlel, csettintget, olyan italt tették eléje, melyet nem tud meghatározni. A közönség pusmog.

— Hiába nevettek — szól a versenyző — ezt nem ismerem.

A pohárban víz volt.

*

Angliában is dul a harc a szárazak és nedvesek között. Mindenki a maga igazát védi. *Harry Lauder*, a londoni humorista, ezt a történetet mondja el a maga igaza védelmére.

— Lanster-Hauseban két ikret ismertem, mint a kettő nagyszerű aggyastyán volt már, száznyelvű esztendő, egyenes, mint a cserfa. Tudjátok minek köszönhették az ikrek a hosszú életüket? Az egyik annak, hogy sohasem ivott szeszt, a másik pedig annak, hogy állandóan részeg volt, mint a disznó...

*

Alfrede Capus nemcsak finom író volt, hanem szikrázó társalgó is. Több megjegyzése, talpraesett válasza vált híressé.

Egy brüsszeli lap most ezt a történetet közli róla:

Abban az időben, mikor darabjai egymásután párázs sikereket értek el, egy párisi szalonban hölgyek vitatkoztak a szerző koráról.

A vélemények e tekintetben különbözők voltak. Negyven éves? Több? Kevesebb? Mindenkinél volt érve, hogy alátámasssa vele az állítását.

Capus is a meghívottak között volt. A hölgyek, akik a koráról vitáztak, egyszerre látják, hogy a vigjátékiró csoportjukhoz közeledik.

Az egyik így szólt:

— Majd megkérdezem őt magát.

A hölgy fölkel, Capushoz lép, a legesábitóbb mosollyal így szól hozzá:

— Remélem, nem sértem meg, kedves mester, fogadtunk, szenek eldönteni a fogadást: mondja meg, hány esztendő.

Capus fölesáppentette monokliját, mosolygott, aztán nyugodtan ezt mondta:

— Az attól függ, asszonyom, hogy kicsodák az ön szándékai?

Az urhölgy zavartan állt előtte.

*

Harmine esztendő, vagyis a *Moszkvai Művészi Színház* megalakítása óta, az oroszok előjárnak a rendezés terén. *Sztavitszlavszki*, *Wiemirovics-Dancsca* és utóbb pedig *Meyerhold*, *Tajrow*, *Jevreimov* neve egy-egy állomást jelent a színházművészet történetében.

Nemrégiben egy kis könyvecske jelent meg *Pietrow*tól »A színház abécéje« címen. *Pietrow* szemlét tart az utóbbi esztendők tapasztalatai fölött, aztán ezt a kérdést teszi fel magának: »Micsoda a színház?«

És ezt feleli:

— A színház nem kísérleti terep a bármilyen ki-tűnő rendező számára is. 2. Nem olyan aréna, melyen a színészek tehetsége elől. 3. Nem kiállítási terem, ahol az építészek és festők bemutatathatják munkáikat. 4. Nem a drámairodalom képes gramofonja. 5. Nem hangversenyterem, ahol zeneszerzeményeket és énekeket hallgathatunk.

Hanem a művészetek alkotóakarátának összessége.

A mai drámákban két merőben ellentétes fogal-

mat zavarnak össze: a néző elmélyedését és a szórakozását.

A színház művészete abban áll, hogy uralkodjék a nézőn, nem pedig abban, hogy szórakoztassa őt.

Ennek a művészetnek tulajdon törvényei vannak, melyek szerint a szindarab öt legfontosabb eleme összehangozódik.

Ezek: 1. a darab szövege, 2. a rendező munkája, mely kidomborítja a darab alapeszméjét, 3. az alkotó színész munkája, 4. a diszlettervező munkája, 5. a néző munkája.

Pietrow szerint a nézők hét csoportra oszthatók s van közöttük lelkes, bölcsekedő, elméleti, szakember, kétkedő, nyárspolgár és — ellenség!

*

Lunacsarszki könyvet jelentetett meg a ma színházról, melyben elmeséli, hogy a forradalom miképen

hatott az új orosz színpadra.

Azok a darabok, amelyek a forradalom előtt szerepeltek a műsoron, egyszerre elavultak lettek s az írók más darabokat kezdtek írni. Lázasan vetették magukat azokra a tárgyakra, amelyeket eddig eltiltott a cenzura és gyakran fölléptették a cárt, a családját, az udvari személyiségeket, *Rasputint*.

Csak hogy ezek az alkalmi szerzők nem ismerték a mértéket. Minden céljuk az volt, hogy elképesszék a közönséget badar különlegességekkel, döbbenetes történetekkel.

Csak később alakult ki az új színház stílusa. Külföldről csak azokat a darabokat hozták be, melyek társadalmi kérdésekkel foglalkoznak. Legtöbb bajuk volt az operákkal, mert azoknak tárgyköre többnyire a hősi és hűbéri világban mozog.

— Mi forradalmi operát keresünk — írja *Lunacsarszki* — de az nincsen. Sem a francia forradalom idejéből, sem a wagneri korból nem tudunk ilyen operát, de a mi népoperánk se merete megpendíteni azt a hangot, melyet regényünk és drámánk kifejez. Leginkább *Mussorgski* *Boris Goudonovja* fejezi ki a forradalmi szellemet.

Az operát tehát nem sikerült forradalmasítaniok

Van-e néger színművészet?

Irta: Orbók Attila

Párisban és Londonban közelebből néger színtársulatok fognak vendégszerepelni, még pedig drámai színtársulatok amelyek Amerikából jönnek Európába. Nem lehetetlen, — hiszen nálunk olyan nagy az idegen kultusz — hogy még nekünk is szerencsénk lesz a fekete színészekhez.

Európában kevesen tudják, hogy az óceánon túl egészen komoly néger színészet van, amely most, a háború után kezd a kontinensen is hódítani. A fekete katonák után a fekete színészek is megjelennek Európa nagy színpadán s Párisnak már pár éve van egy fekete »starja« — *Habib Benglia*. Három év előtt tünt fel egy amerikai darabban, *O'Neill* »*Jones császár*« című drámájában és a kritika egyhangulag elismerte róla, hogy a század egyik legjobb drámai színésze. Három év előtt *Maran* néger író »*Batua'a*« című regényével megnyerte a *Concourt*-díjat, ugyanakkor pedig *Benglia* a színház világot hódította meg s ez a két esemény éppen elég volt, hogy Párisban néger kultusz keletkezzék, s azóta a drámaírók egymásután írják a néger szerepeket. Néger a főszereplője *Saint Georges de Bouhélier* »*Oedipus király*«-ának, *d'Estoc* »*A nagy pásztorjáték*« című legendájának, *Maurice Verne* »*Ezeregy éjszaka*«-jának, nem szólva egy csomó modern vigjátékról, amelyben egy-egy néger szereplő is fordul elő. Persze a francia sajtó általában az európai civilizáció, vagy még inkább a francia kultúra hódítását látja a fekete művészet megjelenésében, pedig — ahogy most *Habib Benglia* egy tanulmányában közli — a néger művészetnek nem az európai, a francia vagy angol kultúra az eredete, hanem az európaiak előtt teljesen ismeretlen ősrégi afrikai és amerikai néger népművészet. Ez az oka, hogy a néger, mint színészek, elsősorban különös mozgásukkal és mimikájukkal tűnnek fel az európai színpadokon.

Afrikában európai értelemben véve nincsen színház, de van néger színpad — mégpedig századok óta. A fekete színpada mindössze egy pódium, amelyen a színészek szkeccszerű, többé-kevésbé szimbolikus jeleneteket játszanak, amelyeket mindig táncal végződnek. A dialógusokat sok helyütt némajáték helyettesíti s ezért van az, hogy a néger színészek elsősorban rendkívül kifejező mimikával rendelkeznek.

Kelet-Afrikában még ma is divatban van a köznépközlés formájában maradt misztérium-szerű komédiák eljátszása, amikor valamelyik néger előkelőség házában egy egész héten át játszanak a néger színészek szájtárgományban élő legendákat. Ma már azonban a néger színészeknek írott darabjaik vannak, amelyek valamely néger hős, vagy más előkelőség életéről szólnak s a leszármazottak, az örökösök házában szokták játszani ünnepélyes alkalmakkor. A rokonság a szöveget nemzedékről nemzedékre tovább szövi, egyre jobban kiszűri és tarkítja, ezzel emelve a családi és tekintélyét. Ez a feketék kegyeletének egyik formája. Persze így aztán végtelenül hosszú darabok keletkeznek, úgy hogy egy-egy ilyen darab előadása egy hétre is beletelik, ami a családra nézve rendkívül nagy dicsőséget jelent. A szegény néger színészek egyik napról a másikra kénytelenek megtanulni a hosszú szöveget s az elfelejtett részeket mimikával pótolják.

Európai értelemben vett modern színjátszás csak Amerikában, az Egyesült Államokban van. A modern néger művészet uttörője *Frederik Aldrige*, akinek akoriban (az ötvenes években) tekintve a nagy négergyűlöletet, Angliába kellett áthajóznia, hogy a közönség elé lépjen. *Fellépése világszenzáció volt*. Az előkelő *Covent Garden* színpadán játszotta *Othello* szerepét és a nagy *Kean*-nek páratlan örömet okozott, hogy vele játszhatta *Shakespeare* remekét, *Jágó* szerepében. *Aldrigenek* Németországban olyan sikere

volt, hogy megkapta a porosz királyi aranyérmét, a melyet előtte csak *Humboldt*nak, *Spontininek* és *Liszt*nek adott meg a királyi kegy. Amikor a néger 1860 után polgárjogot kaptak Amerikában, egyszerre több néger művész jelent meg az amerikai színpadokon, — eleinte csak zenés és táncos darabokban. Főként ebben a színpadi műfajban fejlődtek ki. Ma már a néger buffók a szó teljes értelmében utólrhetetlenek. A legnagyobb buffó (a kilencvenes években) *Bert Williams* volt, aki akkor az Egyesült Államokban a legnagyobb színészi fizetést kapta. Persze az Egyesült Államok fehér színészei mindent elkövettek a néger művészet elnyomására s az írók darabjaikban a négereknek csak intrikus szerepeket írtak, hogy a négergyűlöletet szítsák s a fehér színészek érdekeit szolgálják. De a tehetséges néger színészet mégis győzött s ma már nagyon szeretik a néger színészeket.

Amerikában a néger diákoknak mindenütt vannak műkedvelő társulataik, amelyek pompás előadásokat rendeznek. A *Stage Society* irodalmi színház-vállalkozás a háború előtt eljátszotta *Ridgely Torrence* »*Morvone nagymama*« című darabját, amely a néger életéről és sorsáról szól — s ezzel a darabbal a néger társadalom bevonult a színpadra, mint téma és probléma.

Azóta Amerikában nagyon sok — részben jó és igaz részben rossz és hazug — néger tárgyú drámát játszanak. 1917-ben megalakult Newyorkban az első teljesen néger társulat, két nagy néger művésszel az élén, *Opal Cooper* és *Huez Gloughgal* s a társulat azóta a legnagyobb anyagi és erkölcsi sikerrel működik. 1913-ban különben a néger egyik politikai vezére, *Burghardt du Bois* előadta egy néger író darabját, amelynek címe »*Ethiopia csillaga*«. A darabban háromszázötven szereplő van s a monstre-mutatóványban minden szerepet néger játszottak. Ez az előadás nagy faj-demonstráció volt s ekkor az amerikai sajtó első ízben elismerte, hogy van néger színművészet, amelynek tradíciói is vannak.

Pár esztendeje *Filadéfiában* és *Newyorkban* külön néger színtársulatok is vannak.

A néger művészet előtt a fehérek színházainak kapui lassan megnyiltak, mint ahogy a négerellenes előítéletek is kezdenek megszűnni. A négereknek nincsenek nemzeti vagy faji aspirációik, ők bele akarnak kapcsolódni a művelt világ civilizációjába és a fehér emberekkel egyenrangú embereként élni. Művészetüket tartják a legjobb eszköznek az előítéletek leküzdésére.

Habib Benglia meg van győződve róla, hogy tíz esztendő múlva minden nagy világjáró színházában lesznek néger tagok, nemcsak néger szerepek játszására, hanem mint statiszták, táncosok.

Benglia jóslata valószínűleg be fog válni, mert a néger a színpadon nagyon jól megállják a helyüket s a Budapesten már eddig szerepelt néger társulatok produkciója is bizonyosság mellett, hogy a fekete fajtának nagy érzéke van a mimika, a tánc s általában a színpad iránt.

(Páris, 1928.)

h.alom- és gép'u'ajdonosok fi,yelmébe!

24 órán át 3—4 dinár

üzemköltsége van lósrönként

ha motorjait a legújabb t lálmányu, telje=en kátrányme,te s

generátorral szereli fel

Méretezésekke , raj okkal és részletes ajánlatokkal szolgál

KLÁDEK KÁROLY

Subo ca. Fran opanska ulica 24

Keresztsoros rejtvény

(Copyright by Bokor Lajos — Bácsmegyei Napló) — Utánnomás tilos

1		2		3		4	5		6	7		8		9		10
						11			12							
13			14				15				16		17			
		18				19				20		21				
22					23						24					
				25						26						
27	28		29			30			31		32		33		34	
35		36				37				38		39		40		
	41								42							
43						44			45			46				47
48			49		50		51				52				53	
		54		55		56				57			58			
59			60				61		62				63			
		64				65					66					
67						68				69						
						70				71						
72									73							

Vízszintes sorok:

1. Egy Arany János-költemény címe.
6. Kedvenc olvasmánya a hölgyeknek.
11. Rendőr, detektív teszi
13. A »rugó« szó szinonimája
15. Az ügyetlen, vagy nagyon mérges ember teszi
16. »...hét nyár«
18. Német névelő
19. Diszvirág
21. Részes rag
22. Olasz mondás (»I grand dolori sono muti«)
25. Talán
26. Angol férfi név
27. Indulatszó
29. Államunk rövidített neve
30. Nagyközség Hevesmegyében
32. A »szór« igénél többet fejez ki
34. Periratokban szereplő rövidítés a peres felek neve között.
35. Olasz író
37. Hosszmérték
39. Hajó
41. Szigetcsoport a La Manche-csatornában
42. Kikötőváros Szicíliában
43. Német női név
44. Angol női név
46. Péter apostol előbbi neve
48. Mindenki monogramja
49. A leggyakoribb német ige
51. Beszédrész
52. Napszaka
53. Francia birtokos névmás
55. Éjjeli mulatóhely
57. Mássalhangzó fonetikusan
59. Közmondás
64. »Igye« — latinul
65. Veszedelemes mindakettő; akár »tüz«-nek, akár »nyelv«-nek hívják
66. Uj — idegen nyelven
67. Nadár
68. Magyar nemesi családnév
69. Így jár a szegény ember
70. A legigénytelenebb náci
72. Sztereometriai test
73. Erőforrás gépek hajtására

Függőleges sorok:

1. A színpad névtelenje
2. A párbajozó teszi a vivás hevében
3. Nagynevű angol történetiró
4. Francia regényíró nevének kezdőbetűi
5. Hegység Szibériában
6. V. Károly német-római császár hadvezére
7. Rag
8. Ady-vers címe
9. Jó magyarul: anizs a neve
10. A másodpercnél is rövidebb

12. Siksból kiemelkedő kisebbszerű magaslat
14. Német nagyüzem kezdőbetűi
17. Tíz — angolul
19. Európai nép
20. Szoknya
23. Ilyen lesz vénségére — a retek
24. Három szám, de együttvéve sem több a semminél
28. Ezzel a névvel kezdődik a 3. függőleges
29. A »hordár«-t nem is mondjuk e jelző nélkül
30. Gyógyereje van az ilyen víznek
31. Erősen fűszeres étel
33. A professzor teszi
34. A hitrege szerint ez volt a világ teremtése előtt
36. Magyarul királyt jelent
37. A 3. függőleges 9., 3., 12-ik betűje
38. Neves magyar építőművész
40. Pontosan ird!
43. Robbanás — idegen szóval
45. Énekhang
47. Derűt, boldogságot áraszt magából
50. Sportversenyen esik róla szó
52. Ugyanaz, mint a vízsz. 52.
54. Sportkifejezés a vivásban
56. Klasszikus operett hőse
57. Kell minden munka elvégzéséhez
58. Bűvös ercklye
60. Angol megszólítás
61. Szellő
62. Téglá is készül belőle
63. Forró égővi növény
70. Kicsinyítő rag
71. A csacsi jaja

Pakots József:

Az ember,
aki utvesztőbe jutott

Az új emberek világát, tépelődéseit, küzdelmeit, harcait és szenvedéseit, lelkesültségeit és csalódásait, szerelmüket és vágyaikat boncolja nagyszerűen érdekes mese keretében Pakots József regénye. Ahogy a tengerparti szanatórium lakói együtt élnek s ahogy világukban kibontakozik az egész társadalom képe robbanó erővel ragadja magával az olvasó érdeklődését a regény lüktető lendüléte.

Ara füzve 48 dinár

Kapható a Minerva r.-t. könyvosztályában

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

B. L. Senta. Találmányával szíveskedjék közvetlenül a hadügyminisztériumhoz fordulni.

333-as előfizető, Sztraz Kanizsa. A SZAND a múlt év tavaszán Pesterzsébeten mérkőzött a Pesterzsébet-Husos-Bak proficsapatok kombiált együttesével. Eredmény 0:0 volt.

Ferkó bácsi házasság. A történet tulságosan elnyújtott. Meg kellene kissé rövidíteni. A kéziratot kivételesen megőrizzük.

Őszi reggelen. Annyi szép és okos prózai írás szerzőjével szemben mi is, az olvasók is nagyobb igényeket támasztanak, semhogy érdekében állna, hogy ilyen átlag verset leközöljük.

Egy szombori kislány. Elment a madár. — a nyom, amit hagyott nem vers, nem költemény, még csak nem is próza.

S megosztam lelkeimtől az Istent. Gazdag termés, egész kötetre való vers. Majdnem mindegyik olyan, mint a magyar drámák. Sokat ígérő első felvonás, gyengébb második, s elsatnyult vég. A kezdősorok itt is többet ígérnek, mint amit a folytatás ad. Akad közte azért néhány közölhető is, — de inkább a prózai írások közt.

A rossz asszony. Gonoszul rossz vers.

A költő. Terjengős, unalmas írás. Az első küldeménye után sokkal jobbat vártunk.

Egy katolikus magyar. Teljes mértékben osztjuk a magánvéleményét, azonban nem érzünk jogot arra, hogy bármely lapársunk lappolitikáját kritikai megjegyzésekkel kísérjük s így hozzászólását nem közölhetjük.

S. J., Apatin. Ha a felesége SHS állampolgár, a mi nézetünk szerint csak a mi törvényeink irányadók. Mindenesetre forduljon egy lengyelországi ügyvédhez, akár Lembergben, akár egy más városban.

Mottó. A János érdeklődik című tárca megfelel. Írja meg a nevét, hogy közölhessük.

»Hü olvasó«, Subotica. A vasalóintézetek nem nagyon árulják el azt a titkot, hogy az ing és gallér fényesítésére szolgáló masszát hogyan készítik. Ehelyütt fordulunk az olvasókhöz, hogy aki tudja, legyen szives nekünk megírni, hogy mi az utasítást a szerkesztői üzenetek közé tehessek.

»Kertészeti«. Hogy miképp lehet egy fiut Jugoszláviában a kertészeti pályára előkészíteni, legcélszerűbb, hogyha a Noviszadon székelő Kertészeti Egyesülethez: »Društvo Umetnih Baštovana za Vojvodinu i Srem u Novome Sadu« fordulni. Ha a nevezett fiu középiskolába jár, az a tanácsunk, tanuljon tovább s a nyolc osztály elvégzésével menjen el gyakornoknak egy évre például Bednárz Károly utódai műkertészetébe, Sztáranizsára, vagy a budapesti m. kir. Kertészeti Tanintézetbe, ahol háromévi tanulás után oklevelet nyer, vagy esetleg valamelyik németországi kertészeti főiskolára. — Ha pedig az illető nem jár középiskolába, nem marad más hátra, mint beállani inasnak valamelyik kertészetbe, ahol négyévi tanoncokodás után segéd lesz belőle.

C. P. 50, Dr. D. S. Illetékes helyen még nem tudnak olyan törvényről, vagy rendeletről, amely szerint a régi váltók 1929. évtől kezdve csak külön elismervény mellett lennének peresíthetők.

»Hü olvasó«, St. Kanizsa. A kérdéses folyóiratnak címe: Zeitschrift für Untersuchung der Lebensmittel, Berlin. Közlelbbi cím nem szükséges. A posta így is megtalálja.

M. J., Apatin. A zárórarendelelet a bácskai tartományra vonatkozóan július havában adták ki. Ezt azonban az általános elégedetlenség miatt három nap múlva vissza is vonták. Azóta újabb rendelet nincs, hanem csak most van készülöben. Eszerint tehát Ön nem követhet el szabálytalanságot.

Mit ér? Ha eljő majd, mind a kettő nagyon kezdetleges naiv vers.

S. Pál. A verseinek nem az a hibája, amit Ön vél, hogy túl mennek a »szabad szó határára«, hanem az, hogy nem versek. A katonákról című hosszabb költeménye e sorokkal kezdődik.

Egy lucskos estén, mikor kísértélek haza

Beszédünk tárgyát képezte a katona

Ilyen sorok százával vannak a beküldött versekben. Nem bízathatjuk a versírásra.

P. Főter. Nem ismerünk olyan lelkes sportbarátot, aki pénzt áldozna azért, hogy ön végigussza a Dunát. A mesék szerint állítólag Amerikában vannak olyanok, akik ilyesmire áldoznak.

Egy érdeklődő. Blazsek Ferenc címe Odzsaci (Bácska). Fischer Árpádot a levél a Bácsmegyei Napló szerkesztőségében találja meg.

U. S. O. A hivatalok részére a postaigazgatóság hivatalos blankettákat ad ki, amelyeken hivatalos táviratokat díjmentesen adhatnak föl.

G. Vera. A kértzett filmszínészek pontos címével nem szolgálhatunk.

B. L., Szombor. A kértzett iskola pontos címe: Technische Hochschule, Mittweida i. Sa. Deutschland.

B. B., Szombor. Bőriparti szaklapok címei: Leder-Zeitung und Berliner Berichte, Berlin, C. 2. Schliessfach 43. Häute und Leder (napilap), Carl Schmalfeldt G. m. b. H. Berlin, SW 48, Friedrichstrasse 225. Ugyanennél a kiadónál: Allgemeine Lederwaren-Zeitung. Schweizerische Lederindustrie-Zeitung. Verlag H. Gasser & Sohn, Rapperswil am Zürichsee. Le Cuir, Paris, 54, Rue de Bondy (Xc). Leather Goods, London. The Leather World, London. La Conceria, Genova. L'Eco delle Industrie del Cuolo, Milano.

C. M., Kraljev Breg. Ugy tudjuk, hogy a horgosi Zemałjska Kreditna Banka ügyében egységi tárgyalások vannak folyamatban. A megegyezés még nem jött létre. Az egységgé megtörténtéről a Bácsmegyei Naplóban közleményt fogunk adni.

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH R. T.

Nyilatkozatok a „SELEKTOR“ munkájáról:

**Ki
mit vet
azt
arat**

Tek. Crvenka, 1928. szeptember 16.
Auš i drugovi k. d. **Novisad**
Folyó hó 10-én kelt b. levelük birtokában szivesen közlöm Önökkel, hogy a szállított »SELEKTOR« vetőmagtisztító géppel s annak teljesítményével teljes mértékben meg vagyok elégedve. A gép a gabona minőségének megfelelően óránként 5-700 kg.-ot tisztít.
Az elért eredmények a legelsőrangúbbak és a gazdák igényét minden tekintetben kielégítik.
Az én keresetem a mai napig a géppel 6000 kg. buza és 1000 kg. árpa és számításon szerint még további 2-3000 kg. keresetre van kilátás.
Kezdetben bizony elég nehéz volt, midőn azonban a gazdák látták az eredményt a többieknél, akkor pár nap alatt oly tömeges előjegyzés történt tisztításra, hogy egyszerre 3 heti üzem biztosítva volt.
Kiváló tisztelettel
Haip Gyula

Tek. Kula, 1928. szeptember 13.
Auš i drugovi k. d., Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth, Novisad
Ezennel készsággal igazoljuk, hogy a 2821. sz. »SELEKTOR« mai átadása Schneider Frigyes szerelő ur közreműködésével a legelőkeltebben sikerült.
A gazdák a gép kiváló és minden hasonló gabonatisztító gépnél kiválóbb és utolérhetetlen teljesítményt, főleg a vetőmag teljesen tiszta, minden törött vagy rágott szemtől mentes kiválasztásáért annyira el voltak ragadtatva, hogy azonnal megkezdődött a szelektálás és e sorok irásának idején fuvar fuvart ér a tisztítandó gabonával.
A gazdák főleg azért vannak annyira megelégedve a gép teljesítményével, mert a helyben megdolgzott más teljesítményű »SELEKTOR« elvitathatatlannal nyét annak teljesítménye fölött.
Teljes tisztelettel
J. Fürst & Comp.

Tek. Odžaci, 1928. szept. 12.
Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth **Novisad**
Alulírott bátor vagyok Önöknek a vásárolt »SELEKTOR« vetőmagtisztító s osztályozó gépet illetőleg legteljesebb megelégedésemet kifejezni. A gép minden tekintetben bevált.
Kísérleteztünk ugyanazon talajban szelektált és nem szelektált árpával és az előbbinél 2-2½ méter-mázsa többtermelést remélek katasztrális holdanként elérni.
Kendermag is tisztításra került, amelynek tudvalevőleg igen nagy súlyt helyeznek arra, hogy csak teljesen érett és jól kifejlődött vetőmag kerüljön a vetéshez. Ily módon úgy hiszem, 100-150 kg.-al több kendent kapok kat. holdanként.
Buza szelektálásánál megállapítottam, hogy 100 kg. buzából 8-10% törött nem csiraképes mag távolított el, az egyéb tisztátalanságok figyelembevétele nélkül.
Óránkénti teljesítmény:
buzánál 600-650 kg.,
kendernél 500 kg.,
zabnál 450-500 kg.,
rozsnál 500-600 kg.,
muharmagnál 400-500 kg.,
A Selektort egy 2-2½ lóerős villanymotorral a legnagyobb könnyedséggel hajtom meg.
Ezen kiváló találmánnyal a mezőgazdaság nagy lépéssel jutott előre.
Tisztelettel
Butter Máté

**Novisad,
Sombor,
Vel.
Bečkerek**

**Osijek,
Zagreb,
Niš,
Skoplje**

Tek. **Auš i drugovi k. d.** **Novisad**
Örömmel értesítjük Önöket, hogy a cséplés befejeztével a »SELEKTOR«-ral a teljes üzem megkezdtük és megelégedéssel látjuk, hogy ma már minden gazda tudja, hogy ennél tökéletesebb munkát gép nem végezhet.
Szivesen vagyunk hajlandók bármely érdeklődőnek felvilágosítással szolgálni és kérjük, hogy azokat csak hozzánk utasítsák.
Ajánljuk magunkat
Kiváló tisztelettel
Schirmann és Kemper
malomtulajdonosok

Tek. Retkovci, 1928. szeptember 13.
Auš i drugovi k. d. **Novisad**
Hozzám intézett kérdésekre közlöm, hogy a részemre szállított »Selektor« vetőmagtisztító- és osztályozógép működésével teljesen meg vagyok elégedve és ki kell emelnem azoza tap. tapasztalatokat, melyeket a nagyság, fajsúly és csiraképeség, megelégedésemre szolgáltattak.
A »Selektor« egyesíti magában mindazon gépeket, amelyek a tőkés, csesz magtisztításhoz szükségesek és ezenfelül van látva egy oly változtatással, mely az előtisztított gabonából kiválasztja a súlyra, nagyságra és csiraképeségre legjobb y. tömör és ezenfelül arra is alkalmas, hogy a vetőmag-nyertékből az idegen magvakat, pl. a buzából az árpát teljes mértékben kiszorítja.
Véleményem szerint tökéletes magtisztítást csakis valószínűleg a »Selektor«-al lehet elérni, amely célra a »Selektor«-nálunk kifogástalanul bevált. Kiváló eredménnyel használtuk a gépet kalászos terményeken kívül mák, lucerna és egyéb aprómagvak tisztítására is.
Kiváló tisztelettel
Hralla Iván

**Az őszi szezonban
60 drb. „Selektor“
e l a d v a**

Kérjen ajánlatot:
Auš i Drugovi k. d.

Hofherr-Schranz-Clayton-Shuttleworth cégtől

Irodahelyiségek**Beogradban**

2 szoba, elegáns berendezéssel, telefonnal, a vasut-állomás közvetlen közelében, berendezéssel együtt kedvező áron

átadók

Ajánlatokat „ZUKUNFT” jelige alatt a kiadó továbbít

PICHLER JÓZSEF és FIAI**kalap árosok, G R A Z**

A világhírű vízmentes és viharerős Staieloden kalapok és kalaptompok. Kalapok kaphatók:

Novisadon: Jakovljević P. St. és Fuchs G. örgy
Suboticián: Braća Lehner és Braća Stipanović
Novivrbáson: Philip Jahn
Sentán: Boško Dimitrijević cégnél
azonkívül minden nagyobb város divat- és kalaptüzében
Vezérképviselő:

KARDOS JENŐ, NOVISAD

Laze ko tica ul. 39
Kalap és tompinta, színártyák és árjegyzék mind nyíltan

Kis Szent Teréz oltár

rendkívül szép kivitelű, 6 1/2 méter magas, művésziesen festett képpel, dús faragásokkal, valódi catarin arannyal aranyozva, jutányos áron eladó

F. Bachinger aranyozó cég

Subotica, Bene Sudarevićeva ul. ca 34

Uj fűzerület! Uj fűszerület!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy

Paja Kujundžićeva u. 82. szám alatt fűszer- és csemegeüzletet nyitottam.

Szortirozott raktár mindenféle csemege- és fűszeráruban. Palackozott likőrök, borok és tearumok. Legolcsóbb bevásárlási forrás! A n. é. közönség támogatását kéri

WEISS ANDOR

2 ÉVI HITEL

Mindenemű egyes és univerzális

asztalos- és bognárgépek

beépített motorral vagy anélkül

keretfűrészek**Welker-Werke J. Wachstein**

Wien X/4 Laxenburgerstr. 12

Alkalmi vétel: használt, jó karban levő kombi, egyengető, csapoló, maró és vágási gyalu, marógép fűrészgép és körfűrészrel kombinálva, 11945

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mult vasárnapi számunkban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vízszintes sorok: 1. Rafael, 6. Kóc, 8. Barakk, 14. Ebers, 17. Makár, 18. Joli, 19. Friseur, 22. Pára, 23. Andok, 25. Amati, 26. Piros, 27. Ny., 28. Nuske, 29. Agárd, 30. S. S., 34. Drágasági pótlék, 38. Iró, 39. Hol?, 41. Uram, 42. Maskara, 43. Than, 44. MIL., 46. Sto, 47. Konstantinápoly, 50. Kc., 52. Veszt, 54. Hegel, 56. Ba, 57. Ostor, 59. Távol, 61. Fitel, 63. Piri, 64. Novella, 65. Teri, 66. Atala, 68. Telen, 69. Stuart, 70. Sió, 71. Karika.

Függőleges sorok: 1. Rejane, 2. Abony, 3. Feld, 4. Arion, 5. Fs., 7. Ócsa, 9. Am, 10. Rapid, 11. Akár, 12. Káros, 13. Krassó, 15. Urak és Parasztok, 16. Luigi Pirandello, 20. Ime, 21. Eta, 24. Kongó, 26. Pruth, 31. Priamos, 32. Igekötő, 33. Félhold, 35. Ármin, 36. Lottó, 37. Pud, 40. Ing, 45. Ister, 46. Spree, 48. Skopas, 40. Halina, 51. Csitt, 52. Voila, 53. Táv, 54. Hel, 55. Liter, 56. Berek, 58. Trau, 60. Veji, 62. Feli, 67. A. R., 68. Ta.

A mult vasárnapi keresztsoros rejtvényünket helyesen megfejtették 68-an. A kézfestésű hirdartott sorsolás után Honko Ödön, Mol nyerte meg, akit arra kérünk, hogy a portóköltésre sziveskedjen beküldeni 5 dinárt bélyegben.

Olcsó árak

Olcsó árak

Divatos

Izléses

Tartós

Elegáns

Pressburger
DIVA CIPO KÜLÖNLEGESÉGEI

Allandó nagy raktár a legmodernebb saját készítésű cipőkből

Külön mértékosztály

Subotica,

Aleksandrova ulca 5. — Bárány-szálló mellett

KUGLI GÖLYÖK

billiárdgolyó, mandergolyó, Lignum sanctum golyók

70 dinártól 150 dinárig

özv. Gerber Jakabnénál Subotica

B. Sudarevićeva ul. 32

Szénát

préselt, prima, réti, sásmentest

Rózsa-, fehérburgonyát és babot

szilvát, s eier almát vagonszámra és kisebb tételekben legjobban és legolcsóbban szállít frank bármely állomásra

Léderer Jenő

bank- és b.z. üzlete, főzelék és gyümölcskivitel

Novisad, Vilsonov trg 7

Raktár: Temerinska 38

Telefonszám: 22-14

8320

Sürgöncím: Léderer

ÉPULET**MÉRTLAJOS****BUFOR**

asztalos

PORTAL

műhelyben művészi kivitelben és egyedi: fértékek mellett kapható. Subotica, Jugovića u ca 13

Képviselő(nő)ket

keresek állami értékpapírok kis havi részletekre való eladására. Feltelemat. forduljon

JAKOV C. ZUMBULOVIĆ céghez
Beograđ, Kralja Petra ul. ca 52

SZILVA

lekvár- vagy pálinkafőzéshez,

rózsa és fehérburgonya

frank bármely állomásra vagon és kisebb tételekben szállít

Kovács B. Noviszád

Futoški put 43 — Telefon 20-84 — Sürgöncím: Bakovás

„FEMINA“

kozmetikai intézet tulajdonosnője Novisad, Petra Zrinjskog ulica 31.

utjáról visszaérkezett és újból fogadja a t. látogatókat. Az intézetben az első

két hónapi szépségápolási tanfolyam megnyílt és a növendékek beiratása megkezdődött.

Ez az első tanfolyam az S.H.S. királyságban

Rózsa- és fehérburgonya

kézzel válogatott, egészséges, téli eltevésre alkalmas, azonnali és későbbi szállításra olcsón kapható.

Gyepszénát elsőrendű minőséget felöltséggel szállít **Berger Árpád, Veliki-Bečkerek**

radáci ulca 4 Távirat: Berger

3371

Butort

izléses és jó minőségben, méltányos áron, részlete is

Nagy Varjas Rókus

asztalos mesternél
VI. kör, Vukovića ul. 38 (Csirkeplac)

Házi villanyvilágítás!**600 gyertyafény**

felosztható tetszés szerint, — akár 40 lámpára is.

Szabadalmazott kombinált motor-apparátus

Nincs beépítés.

Nem kell külön szakismeret.

Fogyasztás

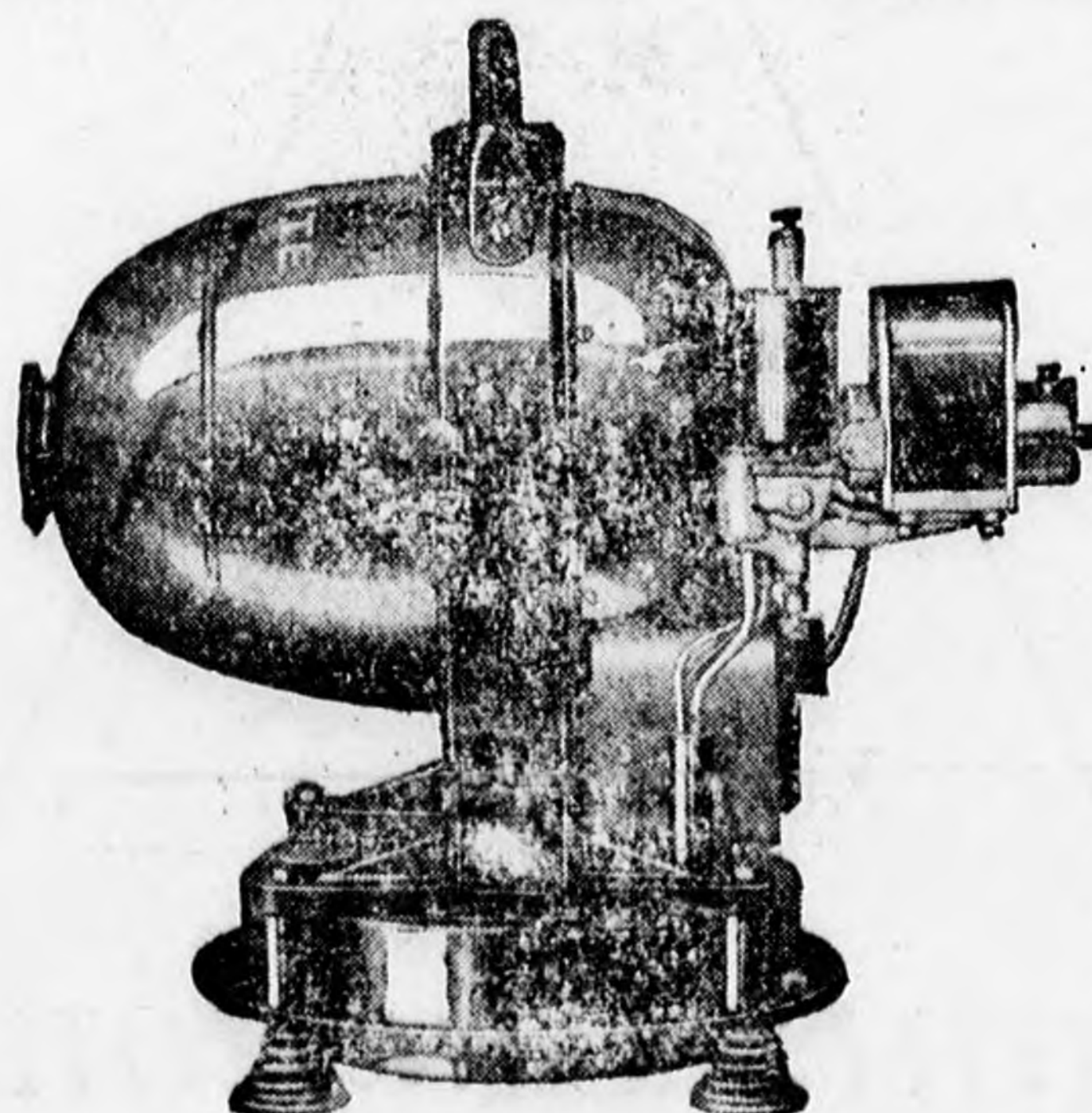
óránként cca 5 dinár

Hordozható.

Sulya kb. 55 kgr.

Kezelése a legegyszerűbb.

Üzemben megtekinthető raktárunkban.

Ára 19.600 dinár

Templomok, községházak, szállodák, nagyvendéglők, nagyobb tanyák, üzemek stb. világítására kiválóan alkalmas!

Vezérképviselőlet egész Jugoszláviára

„LOKOMOBIL“

zastupstvo i skladište

Subotica, Daničićev put 173

Sürgöncím: Lokomobil Subotica.

Telefon: 8-88.

Eladószervezetekkel bíró kerületi képviselők illetve egyedárusítók kerestetnek.

Gazdák!

Tudják azt, hogy a

szuperfoszfát

erősíti a kalászt, gyorsítja az érést, legszebb szemet hozza, egészséges növényt termel, biztosan fokozza a terméseredményt, ezért használjon **szuperfoszfátot!**

Szuperfoszfátot, valamint minden más műtrágyát a legkedvezőbb áron ajánl

FOSFAT D.D.

ZA PROMET I TRGOVINU UMJETNIM GNOJIMA
Mazurinićev trg 4 **ZAGREB** Mažurinićev trg 4
Telefon: 29—13 Táviratcim: Fosfat

Ingyen küldünk

mindennemű, a műtrágya használatára vonatkozó használati utasítást

8490

Ezuton van szerencsém értesíteni az igen tisztelt hölgyközönséget, hogy őszi és téli köpeny- és szőrme-ujdonságaim megérkeztek!

Raktáram sokezer daraból áll, abban nagy számban van képviselve úgy a legegyszerűbb, mint a legfinomabb zsáner, éppen ezért bármely igény kielégítésére képes!

Az árak feltűnően olcsók!

Télikabátok sima vagy angolos divat-szövetből	450—500—	Din.
Finom posztókabátok szőrmézve	800—	„
A létező legfinomabb tükörposztókabátok szőrmézve	1500—	„
Legfinomabb angol divatkabátok szőrmézve	1200—	„
Selyemplüss-kabátok selyem héléssel	1500—	„
Szőrmebundák	2500—3000—	„

Különlegességek gyermekkabátokban

Részletfizetési kedvezmény!

Hegyi Fülöp

női konfekció áruháza, Subotica

Elcserélném

Fiat 503-as autómot

modern zárt hathengeres hatüléses személykocsiért, megfelelő ráfizetéssel. Ingyenes bemutatást kérek.

Cim a kiadóban.

9880

MERKUR

HARISNYA- ÉS KÖTÖTTÁRUGYÁR
SUBOTICA

Készíti Jugoszláviában

e szakmába vágó összes cikket, főleg

PULLOVERT és SPORTCIKKEI

s felhívja a viszonteladók figyelmét

9305

Beograd központján

„RUSKI CAR“

étterem és kávéházat átvetttem.
A n.é. Beogradban tartózkodó közönséget biztosítja kitűnő konyha, szolid árak és figyelmes kiszolgálásról

Rác Lajos

volt požareváci szállodás

9571

Iskolatáskák vászonból. . . 25 din.
valódi bőrből 80 din.

Iskolamappák és aktatáskák valódi tehénbőrből. 90 din.

Utazó-bőröndök és legmodernebb női ridikülökből óriási választék olcsó, leszállított árak mellett

Schlager Henrik bőröndök és bőrárú-specialistánál
Subotica, Aleksandrova ul. 1

Ha **KÖNYVSZAKÉRTŐRE** lesz szüksége írjon **Borbély L. Novisad**, postafiók 75 címre

ARANYÉR ELLEN

MERZ ARANYÉRSZÉRUM

A „Recto-Sero” automatikusan jut a belezség csirának helyére, gyorsan megszünteti az összes panaszokat (végbélviszketés, égés, fájdalmak) és eisorvasztja az aranyeres csomókat. Kapható minden gyógyszertárban. 8231

HOTEL ROYAL BEOGRAD

Kralja Petra ul. 70 Telefon 55-27

Ujjonnan megnyilt elsőrendű szálloda a város szívében, minden modern komforttal (lift, meleg és hideg víz, fürdő, kert stb.) Utazóknak különösen ajánlható.

Szobaár 50 dinártól kezdve.

AZ IGAZGATÓSÁG

MILOVANOVIĆ GYÖRGY

SZÜCSMESTER

Novisad, Pašičeva ulica

hazaérkezett a **leipzigli szőrmevásárról** és ajánlja dus szőrmraktárát, hol különféle szőrme, **legegyszerűbbtől a legnemesebbig**

versenyképes árban kaphatók.

Készít **szőrmeabátokat**

a legutolsó divat szerint.

Atalakitásó a végez legelsőrendű szakerek által.

8678

J. Andriska

műszaki üzlete, SUBOTICA, Jelačićeva ul. 9. Allandó raktár elsőrendű gyártmányu kerékpárakban, kedvező fizetési feltételek. Egyedüli lerakat „PIRELLI” olaszgíngó gumikból Minden e szakmába vágó javításokat szakszerűen végez

A M É S Z K Ő L I S Z T

elősegíti az állatok hizását is

Minél több meszet tartalmaz a takarmány
annál jobban erősödik a marha csontjál
annál nagyobb lesz a borjú
annál több mész kerül a tejbe is

Minél több mész van a tejben
annál jobban nő a szopós állat
annál nagyobb lesz a marha súlya
annál szebben és jobban növekszik a marha

Minél több meszet tartalmaz a takarmány
annál jobban táplálkozik a marha
annál egészségesebb lesz a marha
annál kevesebb lesz a csonttörés

A réten található mész pótolja a takarmánymeszet és épen ezért minden gondos gazdának az a törekvése, hogy minél meszdúsabbá tegye a takarmányt és ezért a legelőket szénasavas mészközzel trágyázza.

Mészközzünk — nem úgy mint a mézpor — nincs égetve, hanem finoman őrlve és 97—100% szénasavas meszet tartalmaz.

Németországban végzett kísérletek igazolják, hogy a mészközzel a legkiválóbb trágyázószer.

Gazdák!

Használják trágyázáshoz a mi szénasavas mészközzünköt, amelyet mi Önöknek a legelősebb áron szállítunk.

A mészközzel vagonszámba vagy ömlesztve, vagy 50 kilogrammos zsákokba csomagolva szállítjuk.

Trbovljansko Ugljenokopno Društvo
(Trifajli szénbányák r. t.)
LJUBLJANA

Kirendeltség: Beograd, Karadžićeva 11/I

Részletes ismertetéssel szolgál dr. Sinogoj József, a Trifajli Kőszénbányák r. t. vajdasági képviselője Novisad, Kr. Aleksandra ul. 21 — Telefon 26-51

0901

SZÉN SAVAS M É S Z K Ő - L I S Z T

szántóföldek, legelők, rétek, szőlő, komló és gyümölcsös

trágyázására

és

szikes földek feljavítására

Németországban és a többi szomszédállamban

beigazolhatóan a legkiválóbb eredménnyel bevált

szénasavas mészkő-liszt nélkül

sem a természetes, sem a műtrágya

nem teljesen eredményes

Kérjen ismertetést, használati utasítást és árajánlatot

TRBOVELJSKA PREMOKOPNA DRUŽBA, LJUBLJANA

eláruló helye a Vajdaság részére

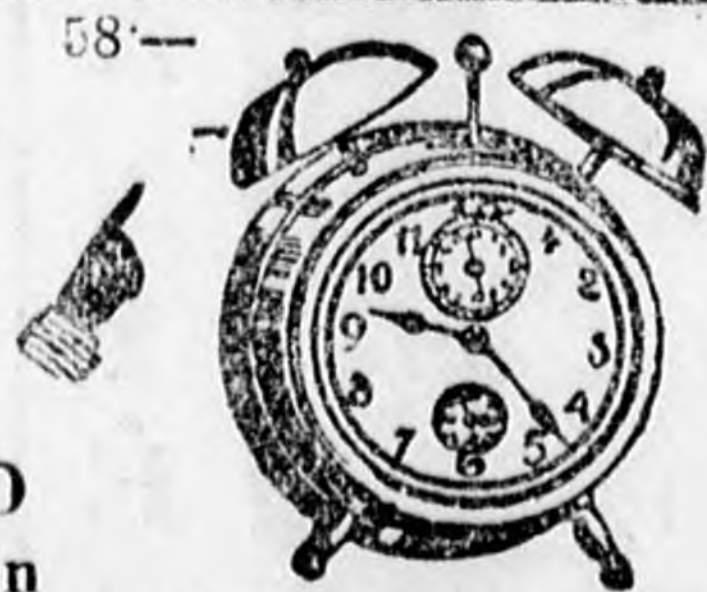
Sipos Sándor Subotica, Sokolska ulica 6 — Tel. 368

48 50
Kérjenek ingyen
óra-árjegyzéket!

Részletre és készpénzért árusítunk
férfi-, női-, asztali-
és fali órákat

OTPLATA K. D. E. BEOGRAD
Knjeginje Ljubice 15. Mecanin

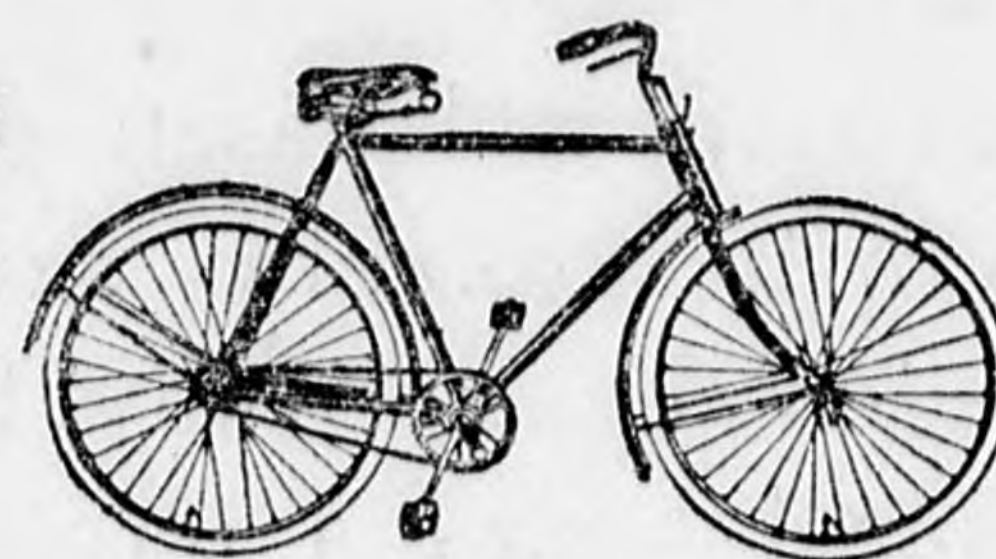

NÉMET BICIKLIGYÁR

Világmarka

képviselőket ad
szlovens, szak-
mabeli cégeknek

Levelezés
németül és
franciául

Ajánlatok:

„First class Nr.
1249“ jelűre M.
Dukes Nachf. A. G.
Wien, Illzeile
16/3 kü-
dendők

9890

Fiókküzet megnyitás!

HUMANIK

SUBOTICA

Karadjordjev trg 9

Már fennálló fiókok:

Subotica: Aleksandrova ul. 7

Sombor: Aleksandrova ul. 6

Novi Sad: Kralja Petra ul. 11

Csak jó könyvet vegyen!

Csak a jó könyv olvasó!

Csak jó könyvet szállítunk!

Bácsme gyei Napló könyvosztálya

Szabadalmazott jég szekrényeket

40% jégmegtakarítással gyárt

Braća Goldner többszörösen kitüntetett jég szekrénygyára **Subotica,** Jugovića ulica 20
Kérjen árjegyzéket!

Szeptemberi összevont
magánvizsgákra és érettségire
teljes garanciával előkészít
Galgóczy
magániskola BUDAPEST,
VIII., Mária Terézia tér 3. sz.

Billiárd

dákó, golyó, mandiner-
gumi, zöldposztó, Lign-
num Sanctum tekegolyók
és babák a legolcsóbban
beszereshetők

Erlich J.
esztergályosnál, SOMBOR
Pariška u. 1 8743

"VITREA"

táblaüveg, befőttesüvegek
és az összes üveg- és por-
cellánárak

Csak viszonteladóknak
Kereskedők legjobb és leg-
olcsóbb bevásárlási forrása

Karlo Kopp

V. Bečkerek
Raktár: Külterület 3/d, a
Geyer vendéglő közelében

Elsőrendű

tisztított diót

kg.-ként 28 dinárért
nagyban és kicsinyben szállít

Schäffer Róza

Subotica
Főpostával szemben
Tel. 573 9162
Postán utánvétellel

Általános ügyvénység minden-
nemű ügyekben legelőny-
nyesebben közbenjár, PÉNZ-
KÖLCSÖNÖKET legelőnydebb
idő alatt közvetít. VÉTEL-
ELADÁSOKAT legelőny-
sebben lebonyolít. Üzleti és
magáninformációkat besze-
rez. — Gyümölcs piac. 987.

Az ecetsav méreg,

így a téli savanyítás-
hoz csak a Kemény
ecetgyáron készült
főzött ecetsav

használható. Haszná-
lati utasítás: 1 liter
ecet e. 3 liter víz.

Gyár:
I., Vojnovićeva ul. 5.

Üzleti berendezések

pu. tok állványok, írósztal-
stb., egyült és kú. ön kú. óa
is e. adók

Berger Gyula

Subotica, Terézina u. 1. 3.

Rőfős

rövid- vagy konfekciós
állványok

25 méter hosszú, 3,80 mé-
ter magas, gátrával és
pultokkal ellátott. Bővebbet
MARKUS ANTALNÁL
SZTARI BECSEJ

Hol vásárol a vidéki Suboticán

GYERMEK-KOCSI
Az elismerten legjobb minőségű
„BRAHA“-kocsi egyedüli árusítója:
JOSO ŠTERN I DRUG, BAZAR
(Gyümölcs piac)
Sóortkocsi 200 dinártól feljebb
Viszonteladókknak
árazódóméj!
Sátoroskocsi 400 dinártól feljebb

SZÖRME
Legújabb divatu szőrmék nagy választékban, valamint
átalakítások, jovi árok legolcsóbban
MORGENSTERN ALADÁR
Zrinjski trg 1 szám alá helyezett üzletében kaphatók
Megtételezés vételkészszer nélkül!

PAPLAN
Paplan! **PAPLAN!** Paplan!
Nem gyári árul
Subotica legrégibb paplankészítő üzeme
Buljovcsics Béláné (Német Margit)
Pašićeva ul. 8. (Edény piac)
Ajánlja a legfinomabb anyagból készült paplanait,
madracait, ezek kelleit, u. m. paplananyagot, erős
és tartós madrac és szalmaszák anyagot, paplan-vattát
és szabó-vattát kicsinyben és nagyban, részletfizetésre is

KÉZMŰÁRÚ
A Vajdaság legolcsóbb bevásárlási forrása gyári szá-
bott árak mellett elsőrangú gyár. mányokból, ugymint:
férfi- és nőruha és felöltő-szövetek, barchendek,
flanellek, vásznak és zsebkendőkből
STRASSER BÉLA
Wilsonova ul. 46. Fakultással szemben

HORDO
Uj és használt hardók
szüretelő és gazdasági edények
800 literig állandóan raktáron
Készíték és elváltalok mindennemű kádármunkát
és javításokat is
Krix Lajos kádármester
V, Mažuranićeva ul. 19, a Blaško-kereszt mellett
Ugyanott kádáregéd feivótetik

RÁDIO
KONRATH D. D.
rádiókészülékei
olcsók, jók, megbízhatók
KOSZORU
Menyasszonyi koszorut, fátyolt
elismerten a legszebb kivitelben
ANDRIJA KRAMER
művirággyára készít.
Gyönyörű párisi modellek

RÉZÁRU
Csiszár József
rézöntő- és gépműhelyében, Miloš Obilić u. 9.
Réz-, fém- és szoboröntvények készítése, gépek javi-
tása, díszöntvények, platték és asztalosok részére
újrendszerű vasmenetű bakcsavarok.
Galvanizálás Nikkelezés Fém színezés

DIVAT
Őszi és téli angol szövetújdonóságok
megérkeztek óriási választékban. — Elsőrendű munka.
olcsó árak
BOZSO VINCE angol uriszabó, Zenede-épület. T. telefon 6-51

VAJ- ÉS SAJTÁRU
Radics-féle tescheni vaj, I-a Bock-vaj adjusztálva is!
Eidam fél ementhatli sajt, Trappista, Casino és Jörg-
féle dobozos sajt, továbbá I-a lipói túró gyári áron
kapható. — Egyedüli főlerakat:
Franek Miksa
Vukovićeva ul. 10
Akácmézet minden mennyiségben veszek.

GAZDÁK!
Miért van a szomszédjának gazdag és üszögmentes termése? Azért, mert ők a
vetőmagot a buza megüszkösödése ellen
PORZOL-lal
ezzel a nagyszerűen bevált szárazpáccal pácolták. — Kiséreljék meg Önök is a buzával
bevetett terület egy részén a PORZOL alkalmazását és meggyőződnek ennek a
pácolószernek kiváló hatásáról
Rozs, árpa és zab pácolására a HIGOSAN
(higanytartalmu szer) alkalmazandó, amely a gombát teljesen megöli és azonkívül az említett gabonafajok
csira- és fejlődőképességét jelentékenyen emeli. — Ezek a pácolószernek sokszorosán ki vannak már
próbálva és azok kiváló hatásáról Franciaország, Hollandia, Dánia, Svájc, Ausztria, Románia és Cseh-
szlovákia állami kísérleti állomásai is a legnagyobb elismeréssel nyilatkoznak
Kéjen ingyenes árjegyzéket és használati utasítást a gyártól:
„Kastel“ D. D. Zagreb, 3 — Kolodvor Sava vagy „Kastel“ Depot
Beograd, Kralja Milutina broj 44.
A PORZOL kapható
Biljane d. d. cégnél Beograd, postafiók 423. — Gazdakörben Suboticán
Rein Zsigmond cégnél Somborban valamint minden községben is a szakmabeli kereskedőknél

Utazók figyelmébe!
Zabaijon az Uzelac s a lo-
dában Állandó tisztia so-
bákról és jó konyháról
gondoskodik
VIG EMIL
a sz. lola vezetője

Kettős helység
Pašićeva ul. 7 szám alatt
kiadó
Bővebbet
Schäffer Róza
fűszerkeres edés ben
Subotica, a főpostával
szemben. Tel. 573

BUTORT,
épület-, portál- és üzletbe-
rendezést jutányos áron
készít, mindenféle javítást és
butorszállítást vállal
Rizsányi Pál
asztalos Subotica
V.I., Jugovićeva ul. 6.
(Kakas-iskola mellett)

Kárpitosított ülőutorokat,
bőr- és stílgarnitúrákat,
függönyöket és hozzávaló
paszományokat
legolcsóbban
HIRSCH LÁSZLÓ
kárpitosnál szerezheti be
Subotica, Paja Dobanovachov ul. 5 9887

Keveset használt 5 üléses
6 hengeres
Studebaker,
valamint egy 7 üléses csu-
kott 6 hengeres
Nasch-autó
jutányosan eladó
Érdeklődni Protic-garázs
Novi-sad, Kr. Aleksandra 7
9884

LEGNAGYOBB
KÁRPITOSÜZLET
Klubgarnitúrák,
patent-fotelek,
ottománok,
berzserok és szalónok
gyártása
Allandó nagy raktár
Dj. Stanković
kárpitos
Beograd, Kralja Milana 77
Telefon 45-46 4481

Mérnökiskola
Altenburg T.
Állami felügyelet alatt!
Gépépítés,
elektrotechnika,
automobil-
és repülőgépipítés
Ellátás mérsékelt áron a Student
Kasinóban.
Kívánatra Prospektust küld

Paszományt
butorra, függönyre, drapé-
rára, rojtokat, zsmórotat
bojtokat olcsón vállal
Nagy Lajos
paszományos, Jugovica 31.
Meghívásra mintáimmal ház-
hoz megyek

Gőzmalom
1 1/2 vagonos, jömenetelű,
vám- és kereskedelmi
gőzmalom a Tisza folyó
és vasútállomás mellett,
más vállalat miatt
eladó és azonnal átvehető
Cim a kiadóban

Szénkéneg

99%-os

(Schwefelkohlenstoff 99%)

a legkiválóbb szer a szőlőtőkék oltására filoxera ellen

Minden mennyiségben szállítja

»JUGANIL« K. D.

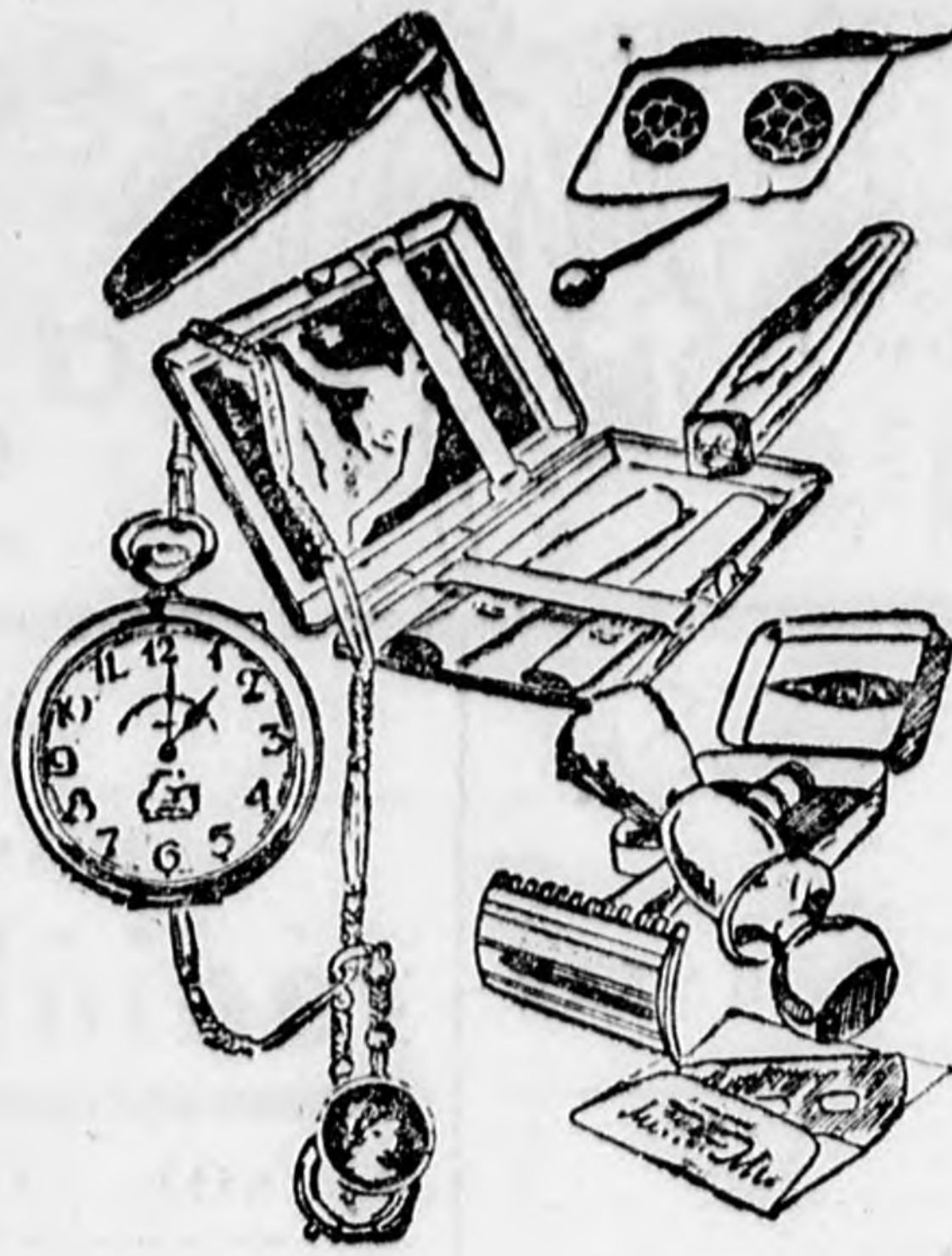
Zagreb

Mažurinićev trg 2/a

Távirat: Juganil Zagreb Telefon 35-34, 42-08

azonkívül a következő eladási helyek és lerakatok:

Első Prig. Sv.-Ivani Takarékpénztár r. t.
Prigrevica Sv.-Ivan
Berger Lajos, Zmajevac
Franz Körbel, Batina Skela
Beck Gyula, Crno Brdo-Sekić

RITKA ALKALOM

Egy óra és 10 házzükségleti tárgy

csak **135** dinár

Előzetes fizetés nélküli szállítjuk
Rendelje meg azonnal

1. Elegáns és elsőrendű zsebóra, pontos járása garantálva,
 2. Dublé-lánc,
 3. Nikkel borotválókészlet, ezüstözött fémdobozban „Gillette” márká, nem amerikai gyártmány,
 4. Borotvapenge,
 5. Szappanozócsat, jobb minőség,
 6. Nikkel cigarettatárcsa,
 7. Cigaretaszipka,
 8. Zsebkész,
 9. Egy pár manzsetttagomb,
 10. Nyakkendőfű.
- A fenti tárgyakat, garantált jobb minőségben csak 135 dinárért adjuk. Ugyanezen 10 tárgy

elsőrendű órával 160 dinár

6 garnitúra rendelésnél ingyen adunk egy jóminőségű asztali órát. Fizetés utánvétellel, a csomag postai kikészítésénél. A csomagolásért, portóért és utánvételi költségeikért a rendelőt 15 dinár költség terheli

Nincs kockázat

Ha az áru nem felel meg, kötelezzük magunkat, hogy azt visszavesszük és a felvett pénzt postán visszaküldjük

Megrendelések a következő címre küldendők:
Ekonomia Tájékoztató, Zagreb, Sajmište 57

INGYEN

14 napi svájci tartózkodás, utazás és 100 svájci frank zsebpénzt nyerhet, ha

**Suchard
Milka Velma Bittra**

csokoládét
eszik

Az új prémia már forgalomban vannak, de a régi bónók és albumok továbbra is érvényesek

A nyerők neveit későbbben közöljük

Eladó szőlőbirtok

Batinán 4 hold 169 □-l területű ingatlan, amelyből 3 hold 361 □-l hegyi termőszőlő villával, tágas pincével, teljes pinceberendezéssel, kuttal, stb., elhalálozás folytán alkalmi áron idei szürettel is eladó.

Felvilágosítást ad BORKOVITS NÁNDOR Batinán

Acélrolló gyártás

a legjobb kivitelben, legolcsóbban

Vásziés Péter

ujjonnan berendezett rollógyártó telephelyén
Subotica, Bene Sudarevićeva 41

BUTORT

Subotica-ban bizalommal legolcsóbban üzletében vehet

Győződjék meg vételkötelezettség nélkül. IV., Bene Sudarevićeva utca 4.

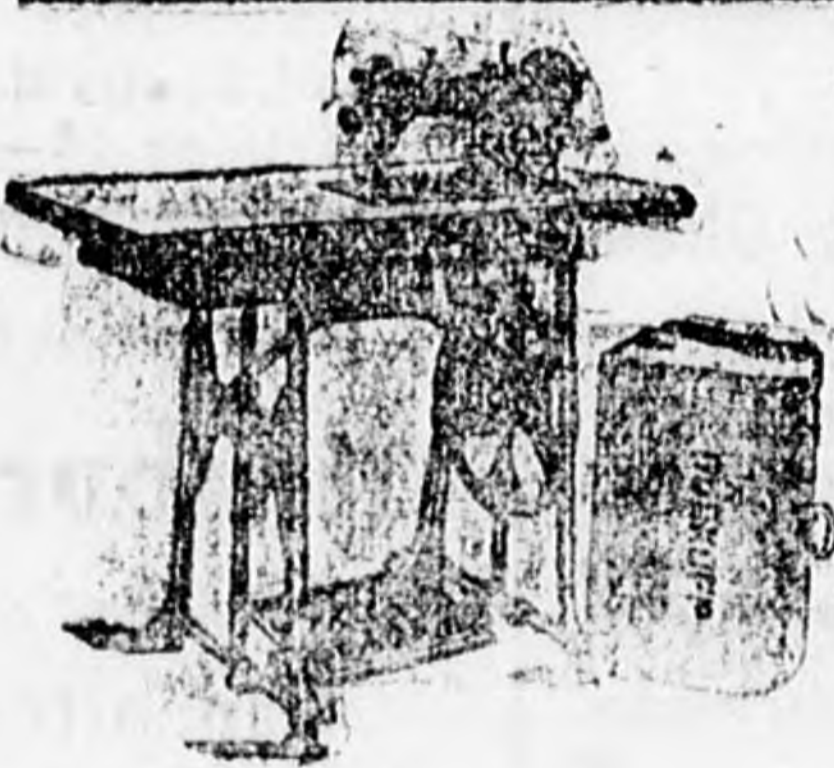
Autofotópia
Fotofotópia
Fameiszetek
Rajzok

A Vajdaságban egyedülálló üzlet!

FISCHER ÉS KRAUSZ
Subotica, Špane ul. 13
Telefon 629

a legjobb kivitelben

Hosszu lejáratu részletre

Dürkopp- és Minerva-varrógépek

Dürkopp-, Orkan-, Puch- és Gloria-kerékpárok

Columbia- és Thalia-gramafonok és gramafonlemezek

Központi gyári lerakat:

S. AD. ENGL, SUBOTICA

Palići ut 10

Fióklerek:

Subotica, Rudićeva ul. (Gyümölcs piac)

Zagreb, Gundulićeva ul. 8.

Staribečej, Kralja Petra ul. 2.

Novisad, EXPRESS, J. HORVÁTH,
Pašićeva ul. 19.

V.-Kikinda, STEVAN JOVANOVIĆ

V.-Bečkerek, ARMIN GRÜNFELD
I DRUG

Osijek, ALEXANDER EGER I DRUG,
Strossmayerova ul. 3.

Vinkovci, ALEXANDER EGER
I DRUG, Kumičićeva ul. 21.

Képviseletek az ország minden részében!